

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΕΚΤ

Κίνδυνος ύφεσης στην Ευρωζώνη

Οι κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ευρωζώνης έχουν αυξηθεί εν μέσω της εκτίναξης των τιμών της ενέργειας, του αυξημένου πληθωρισμού και της χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης, ενώ η πιθανότητα ύφεσης έχει ενισχυθεί σημαντικά, προειδοποίησε η ΕΚΤ, σε έκθεσή της, την οποία παρουσίασε ο αντιπρόεδρος της τράπεζας, Λουίς ντε Γκίντος. **Σελ. 11**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

Ζητεί αύξηση επιτοκίων καταθέσεων

Ο υπουργός Οικονομικών της Ελλάδας Χρήστος Σταϊκούρας κάλεσε τις διοικήσεις των τραπεζών να εξαντλήσουν τα περιθώρια που έχουν για να αυξήσουν τα επιτόκια καταθέσεων όχι μόνο για να βελτιωθεί το εισόδημα των καταθετών, αλλά και για να δοθεί κίνητρο για αύξηση των καταθέσεων και άρα για συγκράτηση της κατανάλωσης και του πληθωρισμού. **Σελ. 18**

ΙΣΠΑΝΙΑ

Νέος φόρος σε ενεργειακές και τράπεζες

Η Ισπανία προχωρεί με την εφαρμογή του σχεδίου της να επιβάλει εφάπαξ φόρο της τάξεως του 4,8% και 1,2% στα υπέρογκα κέρδη τραπεζών και ενεργειακών ομίλων αντιστοίχως. Ο Πρωθυπουργός της χώρας δήλωσε ότι ο φόρος είναι τρόπος για τις μεγάλες επιχειρήσεις να τείνουν χειρά βοήθειας στις οικογένειες που υποφέρουν από το μεγάλο κόστος ζωής. **Σελ. 12**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Νέο αρχαιολογικό μουσείο με κόστος 144 εκατ.

Την εβδομάδα μεταξύ 14-20 Δεκεμβρίου αναμένεται να πέσουν οι υπογραφές συμβολαίου για το νέο αρχαιολογικό μουσείο στη Λευκωσία, ενώ αρχές Ιανουαρίου 2023 αναμένεται να γίνει η έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου, και η αποπεράτωση του υπολογίζεται περί τα μέσα του 2026. Η προσφορά έχει κατακυρωθεί στην κοινοπραξία ΙΑΚΟΝΟΥ - CYFIELD JOINT VENTURE και το κόστος του έργου ανέρχεται στα €144 εκατ. «Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο έργο στους προϋπολογισμούς μας, είναι ένα έργο πολιτισμού και αυτό λέει πολλά για την στρατηγική, το όραμά μας και το πόσο έχουμε δώσει προτεραιότητα στον πολιτισμό», σχολίασε ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος. **Σελ. 3**

Μεταναστεύουν στον Νότο για να ξεχειμωνιάσουν φθηνότερα

Παρενέργεια της ενεργειακής κρίσης αλλά και επιτυχία των πρωτοβουλιών που ανέλαβαν οι οργανισμοί τουρισμού των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου, αποτελεί ένα νέο είδος μακροχρόνιων τουριστών ή «μεταναστών» που εγκαθίστανται στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία. Διαφημιζοντας τον πιο ήλιο χειμώνα και το χαμηλότερο κόστος διαβίωσης στις χώρες τους, οργανισμοί και υπουργοί Τουρισμού κατόρθωσαν πέρα από τους τουρίστες να προσελκύσουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα Ευρωπαίους από τις χώρες του Βορρά που θέλησαν να αποδράσουν από το δυσβάσταχτο κόστος της ενέργειας και τον βαρύ χειμώνα στις χώρες τους. **Σελ. 13**

Μειώνονται σταδιακά οι τιμές των καυσίμων και ηλεκτρισμού

Ηδη κάποια πρατήρια πωλούν βενζίνη και πετρέλαιο θέρμανσης φθηνότερα

Σταδιακή μείωση των τιμών των καυσίμων αναμένεται τις επόμενες ημέρες. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο επικεφαλής της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή Κωνσταντίνος Καραγιώργης, οι τιμές σε ευρωπαϊκό επίπεδο φαίνεται να μειώνονται και τα επόμενα φορτία καυσίμων που θα αγοράσουν οι εταιρείες, θα πρέπει να έχουν χαμηλότερες τιμές. Ο πρόεδρος του παγκύπριου συνδέσμου πρατηριούχων Σάββας Προκοπίου ανέφερε ότι ήδη κάποια πρατήρια έχουν προχωρήσει σε μειώσεις των τιμών καυσίμων, ενώ το επόμενο διάστημα αναμένονται μειώσεις στις τιμές όλων των ειδών καυσίμων μεταξύ 5-10 σεντς. Στην περίπτωση του ηλεκτρισμού, η μείωση αναμένεται να έρθει σε διάστημα περίπου δύο μηνών. Όπως εξηγεί ο εκπρόσωπος Τύπου της Αρχής Χριστίνα Παπαδοπούλου τον Νοέμβριο, καταγράφηκε μείωση 1,5% στους λογαριασμούς της ΑΗΚ σε σχέση με τον Οκτώβριο. Αντίστοιχα, τον Οκτώβριο είχε καταγραφεί μείωση 5% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο. **Σελ. 5**

Γραφείο και ομάδα στην Κύπρο θα δημιουργήσει η Binance

Συνέντευξη στην «Κ» του CEO της πλατφόρμας Changpeng Zhao

Για το μέλλον των κρυπτονομισμάτων παγκοσμίως, το σκάνδαλο FTX και τη δημιουργία γραφείου στην Κύπρο, την οποία χαρακτήρισε «φιλική προς τα κρυπτονομίσματα» χώρα, μίλησε στην «Κ» ο συνιδρυτής και CEO της Binance, της μεγαλύτερης πλατφόρμας διαπραγμάτευσης κρυπτονομισμάτων στον κόσμο Changpeng Zhao. Αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι η νέα τεχνολογία θα αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο κάνουμε πληρωμές, παγκόσμιες συναλλαγές κ.λπ. και θα δημιουργήσει νέα επιχειρηματικά μοντέλα. **Σελ. 4**

ΚΥΠΡΟ ΑΡΘΡΟ

Παιγίδα πληθωρισμού

Για πολλούς, ο πληθωρισμός παραμένει ένας γρίφος σε σχέση με τους λόγους που εμφανίστηκε σήμερα και όχι προηγουμένως. Η αλήθεια είναι ότι για πολλά χρόνια και ενώ οι κεντρικές τράπεζες εφαρμόζαν ποσοτική χαλάρωση αυξάνοντας τον ισολογισμό τους, ο πληθωρισμός παρέμεινε χαμηλός στα χαμηλά, δημιουργώντας αυτό που χαρακτηρίστηκε ως παιγίδα χαμηλού πληθωρισμού.

Η περίοδος της πανδημίας είναι ιδιαίτερα σημαντική και θα πρέπει να αναλυθεί καθώς εκεί θα βρούμε τις ρίζες του πληθωρισμού που βιώνουμε σήμερα. Το πρώτο τρίμηνο του 2020 και ενώ η πανδημία είχε για τα καλά κάνει την εμφάνισή της σε όλες τις αναπτυγμένες οικονομίες του κόσμου, οι κεντρικές τράπεζες σε συνεννόηση με τις κυβερνήσεις εφαρμόσαν συν-

δυαστικά μέτρα για ανακοπή της ύφεσης που είχε αρχίσει να εξυφαίνεται λόγω μπεδενισμού της ζήτησης. Από την μια οι κεντρικές τράπεζες παρέιχαν φθηνή ρευστότητα και συνέχισαν να μεγεθύνουν τους ισολογισμούς τους ενώ από την άλλη οι κυβερνήσεις εφαρμόζαν προγράμματα ευρείας απασχόλησης με κύριο ζητούμενο την διαφύλαξη διατήρηση των θέσεων εργασίας επιχορηγώντας τους μισθούς. Η ζήτηση κατάφερε να κρατηθεί και η οικονομία γρήγορα να ανακάμψει. Μέχρι να συμβεί όμως αυτό, στην παγκόσμια οικονομία συντελέστηκαν κατακλυσμαίες μεταβολές που μάλλον ήρθαν για να μειώσουν. Οι εφοδιαστικές αλυσίδες παρουσίασαν προβλήματα έχοντας να αντιμετωπίσουν λιγότερες θέσεις εργασίας αλλά και χώρους εργασίας που

πλέον επηρεάζονταν αρνητικά από τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Σύντομα η προσφορά έγινε μικρότερη και ανεπαρκής για να καλύψει την ζήτηση η οποία μετά το άνοιγμα των αγορών γιγαντώθηκε. Η άνοδος των τιμών υπήρξε ένα νομοτελειακό γεγονός επαναφέροντας τον εφιάλτη της ακρίβειας που άρχισε να πλήττει δυσανάλογα τα νοικοκυριά αναλόγως οικονομικής δυνατότητας. Σήμερα οι οικονομολόγοι κάνουν λόγο για κρίση στην αγοραστική δύναμη, που πολύ απλά σημαίνει ότι για διατήρηση του προηγούμενου επιπέδου κατανάλωσης ένα νοικοκυριό θα πρέπει να ξοδεύσει πολύ περισσότερα χρήματα, αν τα έχει φυσικά διαθέσιμα.

Η κατάσταση στην οικονομία έγινε ακόμα πιο πολύπλοκη όταν η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία χωρίζοντας

ουσιαστικά τον αναπτυσσόμενο κόσμο σε δύο στρατόπεδα λόγω των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την Δύση. Όλοι πλέον μιλούν για μια νέα πραγματικότητα όπου η παγκοσμιοποίηση θα λάβει νέα μορφή αφαιρώντας κάποια από τα πλεονεκτήματα του παρελθόντος, όπως ήταν οι χαμηλές τιμές. Ο διψήφιος πληθωρισμός προκαλεί την κρίση στην αγοραστική δύναμη και τα υψηλά επιτόκια απειλούν να αποδομήσουν την επενδυτική δραστηριότητα, ενώ θέτουν σε αμφιβολία και την χρηματοοικονομική σταθερότητα λόγω των κινδύνων που συσσωρεύονται στην εξυπηρέτηση των δανείων. Οι κεντρικές τράπεζες χωρίς να προδιαγράφουν το ταβάνι παρουσιάζονται έτοιμες να συνεχίσουν την άνοδο των επιτοκίων μέχρι να δουν τον πληθωρισμό να καλιν-

αγωγείται. Ελπίδα όλων να μην βρισκόμαστε ήδη σε μια νέα παιγίδα πληθωρισμού, προς την αντίθετη κατεύθυνση αυτή την φορά.

Μέχρι να αποδειχθεί αν όντως μπορεί να δούμε μείωση του πληθωρισμού με νομισματικά μέτρα, οι χώρες θα πρέπει να ενθαρρύνουν την μείωση της κατανάλωσης στο εσωτερικό και να επιταχύνουν τα επενδυτικά τους προγράμματα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ανθεκτικότητας στο οικονομικό τους σύστημα. Στην κοινωνική πολιτική η στήριξη πρέπει να είναι στοχευμένη σε αυτούς που την έχουν πραγματικά ανάγκη γιατί αλλιώς primoδοτούμε τον πληθωρισμό. Μια αντίληψη που καλό θα ήταν να επικρατήσει και στις συζητήσεις που γίνονται αυτή την περίοδο για την ΑΤΑ.

ΜΟΝΤΕΛΟ ΧΩΡΙΣ ΦΤΕΡΑ

Το αυτοκίνητο με καύσιμο τον... ήλιο

Το νέο ηλιακό αυτοκίνητο Aperia (άπτερα, άνευ φτερών) προσελκύει το ενδιαφέρον. Το συγκεκριμένο μοντέλο, που κατασκευάστηκε στην Καλιφόρνια, μπορεί να διανύσει έως 1.600 χιλιόμετρα με μία μόνο φόρτιση ηλιακής ενέργειας, μια επίδοση που ξεπερνά και τον πιο οικονομικό ντιζελοκίνητο. Αυτό συμβαίνει γιατί ζυγίζει λιγότερο από 1.000 κιλά. **Σελ. 12**

ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Οι εταιρείες υποφέρουν από έλλειψη υπαλλήλων

Η Βρετανία βρίσκεται σε μια ανορθόδοξη κατάσταση. Το επίπεδο ανεργίας βρίσκεται στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα του 3,6%, ποσοστό που έχει να καταγραφεί από το 1974 και παράλληλα, τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις υπέφεραν από έλλειψη προσωπικού πέρυσι. Στις τζαμαρίες καταστημάτων υπάρχει εδώ και μήνες η ταμπέλα «Ζητείται προσωπικό». **Σελ. 12**

ΕΛΛΑΔΑ

Μπόλικο χρήμα άφησαν οι Αμερικανοί τουρίστες

Πολύ ανοικτοχέρηδες αποδεικνύονται οι Αμερικανοί τουρίστες σε ό,τι αφορά τις δαπάνες που κάνουν στην Ελλάδα. Τον Σεπτέμβριο η αξία των tax free αγορών ήταν 70% υψηλότερη σε σχέση με το 2019. Στο εννεάμηνο το 35% της αξίας των αφορολόγητων αγορών προήλθε από Αμερικανούς, με τη μέση δαπάνη τους να φτάνει τα 1.360 ευρώ. **Σελ. 19**

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;

Έχεις άμεση επιστροφή χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

«Το ότι το μεγαλύτερο έργο στους προϋπολογισμούς μας, είναι ένα έργο πολιτισμού και αυτό λέει πολλά για την στρατηγική, το όραμά μας και το πόσο έχουμε δώσει προτεραιότητα στον πολιτισμό», σχολίασε ο Υπουργός Μεταφορών.

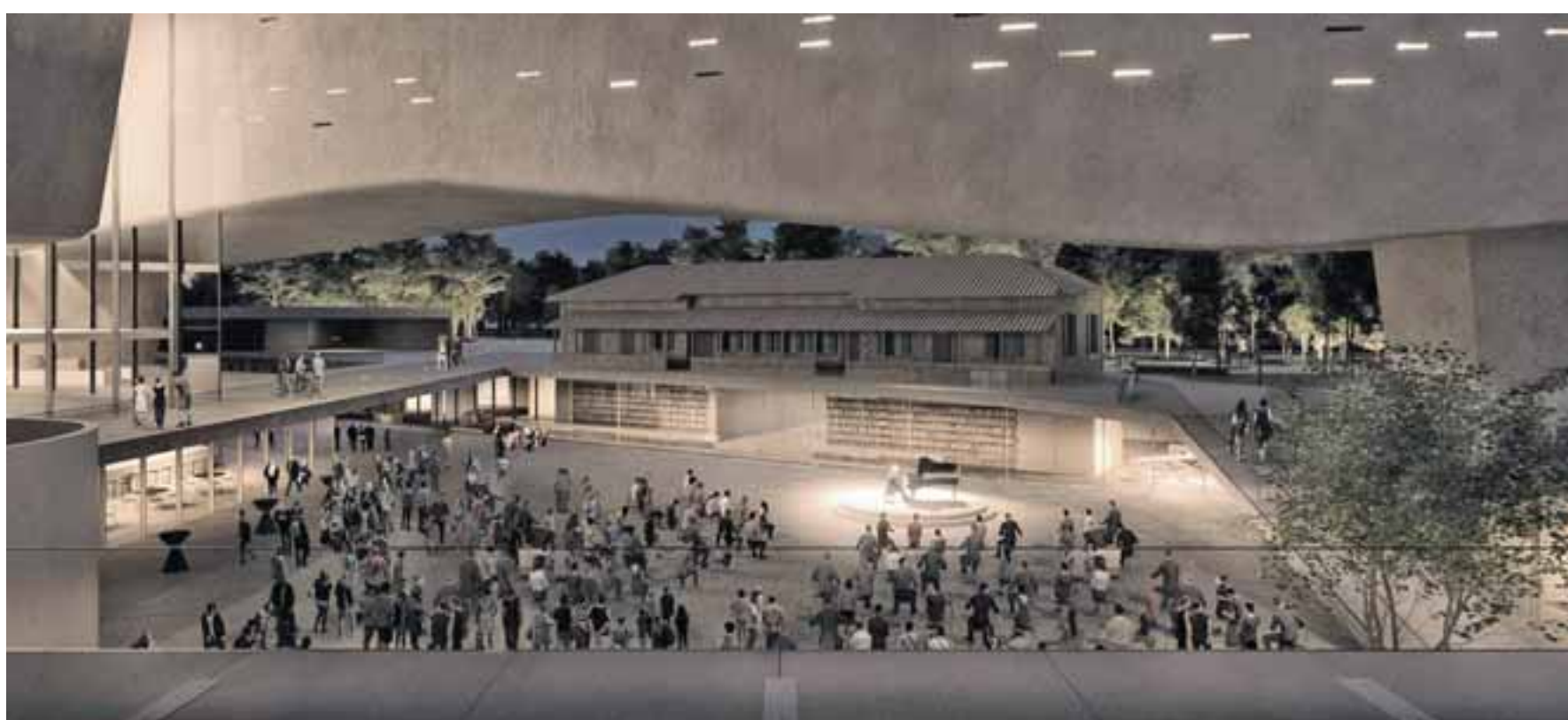
Πέφτουν οι υπογραφές για το Μουσείο Λευκωσίας

Στα 144 εκατ. συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ ανέρχεται το κόστος του έργου, που ανατέθηκε στην κοινοπραξία IACOVU - CYFIELD JOINT VENTURE

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Την εβδομάδα μεταξύ 14-20 Δεκεμβρίου αναμένεται ότι θα πέσουν οι υπογραφές συμβολαίου για το νέο αρχαιολογικό μουσείο στη Λευκωσία, ενώ αρχές Ιανουαρίου 2023 αναμένεται να γίνει η αρχή των εργασιών κατασκευής του έργου, μια περίοδος που θα διαρκέσει- βάσει προγραμματισμού- στους 42 μήνες. Υπολογίζεται λοιπόν η αποπεράτωση του έργου περί τα μέσα του 2026. Η προσφορά έχει κατακλυθεί στην κοινοπραξία IACOVU - CYFIELD JOINT VENTURE, με την προσφορά €120.938.000 πλέον Φ.Π.Α. Μαζί με το Φ.Π.Α, το κόστος του έργου ανέρχεται στα €144 εκατ. Υπενθυμίζεται ότι ο αρχικός προϋπολογισμός του μουσείου είχε υπολογιστεί γύρω στα €110- €115 εκατ., ωστόσο οι πλε-

Μεταξύ 14-20 Δεκεμβρίου τα συμβόλαια, ξεκινούν αρχές Ιανουαρίου οι εργασίες, το 2026 αναμένεται η ολοκλήρωσή του.

Όπως αναφέρεται στον σχεδιασμό του έργου, το μουσείο θα αποτελείται από τρία επίπεδα: Το επίπεδο της Πόλης, που φιλοξενεί την Κεντρική Είσοδο του Μουσείου, το επίπεδο του Ποταμού και το υπόγειο.

Σημείο αναφοράς

Το Ζητούμενο, είναι όχι μόνο η αναβάθμιση της Λευκωσίας, αλλά και της Κύπρου ευρύτερα, σε πολιτιστικό επίπεδο με προεκτάσεις και στον τουρισμό. Υπολογίζεται ότι οι επισκέπτες του μουσείου θα ανέρχονται σε 300 την ημέρα, με 90% αυτών να είναι τουρίστες, ενώ σύμφωνα με τους στόχους του Υπουργείου, τουλάχιστον το 1/5 των τουριστών θα επισκέπεται το νέο κυπριακό μουσείο. Σύμφωνα με τον κ. Καρούσο, το μουσείο θα έρθει να προσφέρει στον επισκέπτη την εμπειρία που απουσιάζει από την Λευκωσία, να τον εντυπωσιάσει πριν μπει στο μουσείο και να του προσφέρει τη μουσειολογική εμπειρία, αφού μέσω της τεχνολογίας θα προσφέρεται το στοιχείο της διαδραστικότητας και της βελτίωσης της εμπειρίας κατά την επίσκεψη στον μουσειακό χώρο, στοιχείο που μπορεί να ενισχύσει το λεγόμενο word of mouth στο τουριστικό κοινό.

θωριστικές πτήσεις στις τιμές των πρώτων υλών διεθνώς, που επηρέασαν σημαντικά τον κατασκευαστικό τομέα οδήγησαν σε αύξηση του κόστους του έργου σε ακόμα €5-€10 εκατ. Μιλώντας στην «Κ» ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος, ανέφερε ότι έγινε η κατακύρωση του έργου, δεν υπήρχαν προσφυγές και το επόμενο διάστημα υπογράφονται τα συμβόλαια και ξεκινά η υλοποίησή του. «Το ότι το μεγαλύτερο έργο στους προϋπολογισμούς μας, είναι ένα έργο πολιτισμού και αυτό λέει πολλά για την στρατηγική, το όραμά μας και το πόσο έχουμε δώσει προτεραιότητα στον πολιτισμό», σχολίασε μιλώντας στην «Κ» ο Υπουργός Μεταφορών.

Ένα landmark μουσείο

Το εμβαδόν του κτηρίου ανέρχεται στα 40.000 τ.μ. εκ των οποίων τα 27 χιλ. τ.μ. αποτελούν κλειστούς χώρους.

Θα φιλοξενεί έξι χιλιάδες εκθέματα ενώ περιλαμβάνει βιβλιοθήκη, αμφιθέατρο 300 θέσεων και χώρο στάθμευσης 380 θέσεων. Περιλαμβάνει επίσης μια τεράστια έκταση υπαίθριου χώρου που αρχίζει μπροστά από το κτήριο της Βουλής και εκτείνεται μέχρι τον Πεδιαιο ποταμό. Σύμφωνα με την αρχιτέκτονα του έργου, το νέο κτήριο θα ξεχωρίζει για τον βιοκλιματικό- ενεργειακό σχεδιασμό που θα εξασφαλίζει την ενεργειακή του απόδοση και θα αξιοποιεί τα κλιματικά δεδομένα με έμφαση στον φυσικό δροσισμό και φωτισμό. Θα περιλαμβάνει επίσης, χώρους εκθέσεων, εκπαιδευτικών εργαστηρίων, εργαστηρίων συντήρησης, αποθήκες αρχαιολογικού χώρου, και χώρους συνάντησης των επισκεπτών όπως για παράδειγμα, εστιατόριο και καφετέρια. Σε κοντινή απόσταση βρίσκονται το Αρχαιολογικό Μουσείο, η Βουλή των Αντιπροσώπων, το Δημοτικό Θέατρο

Λευκωσίας, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, η Λεβέντειος Πινακοθήκη, η αίθουσα Καστελλιώτισσα, το Δημαρχείο, η πλατεία Ελευθερίας και η Κυπριακή Βιβλιοθήκη.

Σε δύο φάσεις

Το έργο θα κατασκευαστεί σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μόνιμους και περιδοκούς εκθεσιακούς και αποθηκευτικούς χώρους για τις αρχαιότητες, εργαστήρια, εστιατόριο, καφετέρια, αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κατάστημα/ art shop του μουσείου, καθώς επίσης κατάστημα αναμνηστικών δώρων και διάφορους βοηθητικούς χώρους, υπόγειους χώρους στάθμευσης για 100 οχήματα, κατασκευή πλατείας και τοποθέτηση των εξωτερικών χώρων της α' Φάσης. Η β' φάση θα περιλαμβάνει την βιβλιοθήκη, αίθουσα διασκέψεων και τα γραφεία του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Ανά-

Οι εργασίες του έργου περιλαμβάνουν κατασκευή πλατείας, εκθεσιακών και αποθηκευτικών χώρων, εργαστηρίων, εστιατορίου, καφετερίας και αίθουσες εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

μεσα στις εργασίες περιλαμβάνονται και κατεδαφίσεις υφιστάμενων κτηρίων. Όπως αναφέρεται στον σχεδιασμό του έργου, το μουσείο θα αποτελείται από τρία επίπεδα: Το επίπεδο της Πόλης, που φιλοξενεί την Κεντρική Είσοδο του Μουσείου και διαχωρίζεται κυρίως σε χώρους εξυπηρέτησης του κοινού, χώρο μόνιμων εκθέσεων από την Κυπριακή Αρχαιότητα και πωλητήριο καθώς και

τους απαιτούμενους χώρους φρουρησης του μουσείου.

- Το επίπεδο του Ποταμού που φιλοξενεί τους υποστηρικτικούς χώρους εργασίας (γραφεία, εργαστήρια) καθώς και τους χώρους κοινού που απαιτούν ανεξάρτητη πρόσβαση (καφέ, Περιοδικές Εκθέσεις, Αμφιθέατρο), οργανώνοντας τις λειτουργίες γύρω από δύο αίθρια σε στάθμη χαμηλότερη από αυτή της πόλης. Στεγάζει επίσης τα γραφεία διοίκησης καθώς και χώρους αναμονής των γραφείων, κουζίνα, καφετέρια-εστιατόριο, αποδυτήρια, εκπαιδευτικούς χώρους και βιβλιοθήκη. Σε αυτό το επίπεδο βρίσκεται επίσης και ο υπόγειος χώρος στάθμευσης του οποίου η είσοδος και έξοδος οχημάτων βρίσκονται στο πιο πάνω επίπεδο.

- Το υπόγειο, με συνολικό εμβαδόν 7.524τ.μ., που φιλοξενεί τις αποθήκες και τους μηχανολογικούς χώρους του κτηρίου.

Υπενθυμίζεται ότι ο σχετικός αρχιτεκτονικός διαγωνισμός προκηρύχτηκε στις 11/7/2016, ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα στις 23/5/2017, και τον Μάρτιο του 2019 υπογράφηκε το συμβόλαιο με την αρχιτέκτονα Θεώνη Ξάνθου. Βάσει του συμβολαίου, το αρχιτεκτονικό γραφείο έχει την ευθύνη για την ετοιμασία λεπτομερών μελετών, κατασκευαστικών σχεδίων και εγγράφων για προκήρυξη διαγωνισμού για κατασκευή της α' φάσης του έργου και στη συνέχεια την επίβλεψη των εργασιών, ως μελετητές του έργου. Στο συμβόλαιο συμπεριλαμβάνεται και η κατεδάφιση των υφιστάμενων κτηρίων και των εργασιών στήριξης της διατηρητέας οικοδομής που βρίσκεται στον χώρο. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, ο εργολάβος θα έχει την ευθύνη για τακτική προληπτική συντήρηση, με προοπτική συμφωνίας για ακόμη 10 χρόνια, κατόπιν διαπραγματεύσεως.

Στη 10η από την 22η θέση της ΕΕ η Κύπρος ως καινοτόμος οικονομία

Η μοναδική χώρα της Νότιας Ευρώπης που βρίσκεται στην πρώτη δεκάδα, σημειώνει ο υφυπ. Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής

Η Κύπρος ως καινοτόμος οικονομία με βάση τους ευρωπαϊκούς δείκτες από την 22η θέση στην οποία ήταν μέχρι πριν από 5 χρόνια, όταν δεν υπήρχε ο θεσμός του Επικεφαλής Επιστήμονα, είναι σήμερα στη 10η θέση, δάλωσε ο υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Κυριάκος Κόκκινος, σημειώνοντας παράλληλα ότι η Κύπρος είναι η μοναδική χώρα της Νότιας Ευρώπης που βρίσκεται στην πρώτη δεκάδα.

Ο κ. Κόκκινος μιλούσε κατά τη διάρκεια γεύματος εργασίας που παρέθεσε το Ινστιτούτο Κύπρου για τους δημοσιογράφους την Τρίτη. Η ίδρυση του Ινστιτούτου Κύπρου, είπε, «ήταν ένα τολμηρό σχέδιο που υλοποιήθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία», προσθέτοντας ότι ο οργανισμός αυτός ακόμα λειτουργεί σαν μια start-up (νεοφυής) εταιρεία. Σημείωσε ότι αυτό οφείλεται στους εξαιρετικούς επιστήμονες, στο επιστημονικό έργο και στο εξαιρετικό Συμβούλιο Επιτρόπων που κρατά το Ινστιτούτο στη σωστή του πορεία. Ο Υφυπουργός συνεχάρη το Ινστιτούτο για τις επιτυχίες του, επισημαίνοντας ότι πλέον το Ίδρυμα έχει την πλήρη στήριξη της πολιτείας.

Το Ινστιτούτο Κύπρου, υπέδειξε ο κ. Κόκκινος, έχει ενθλιχθεί και έχει

φέρει αποτελέσματα επιστημονικά και όχι μόνο, πάρα πολλά από τα οποία «έχουν μεταωσιωθεί σε προσιθέμενη αξία στην κοινωνία και στην οικονομία μέσω της εμπορικοποίησης, μέσω της εφαρμογής, μέσω της συνεργασίας με οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου». Ακόμη, σημείωσε ότι «δεν μπορείς να μετράς ένα Ινστιτούτο μόνο από τα πόσα συγγράμματα ή πόσα λεφτά έφερε από ευρωπαϊκά προγράμματα ή πόσα λεφτά του έδωσε το κράτος».

Ο Υφυπουργός Έρευνας ζήτησε από τα ΜΜΕ να προβάλλουν «όχι μόνο το έργο του Ινστιτούτου αλλά όλων των ιδρυμάτων τα οποία συντείνουν μέσα από την ικανότητά τους να παράγουν γνώση, η οποία μεταωσιώνεται σε πραγματική προσιθέμενη αξία στην κοινωνία και την οικονομία, σε καλύτερη ποιότητα ζωής όχι μόνο για τους πολίτες της Κύπρου αλλά και της περιοχής». Ακόμη, είπε ότι σήμερα ο ρόλος του ερευνητή είναι επάγγελμα και ότι στην Κύπρο έχουμε περίπου 2.450 ερευνητές.

«Η Κύπρος ως καινοτόμος οικονομία με βάση τους ευρωπαϊκούς δείκτες από την 22η θέση στην οποία ήταν μέχρι πριν από 5 χρόνια, όταν δεν υπήρχε ο θεσμός του Επικεφαλής Επιστήμονα, είναι σήμερα στη 10η θέση», ανέφερε

Το Ινστιτούτο Κύπρου, υπέδειξε ο κ. Κόκκινος, έχει ενθλιχθεί και έχει φέρει αποτελέσματα επιστημονικά και όχι μόνο, πάρα πολλά από τα οποία «έχουν μεταωσιωθεί σε προσιθέμενη αξία στην κοινωνία και στην οικονομία μέσω της εμπορικοποίησης, μέσω της εφαρμογής, μέσω της συνεργασίας με οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου».

ο κ. Κόκκινος. «Είμαστε ανάμεσα στους Strong Innovators της Ευρώπης, τόνισε, προσθέτοντας ότι η Κύπρος είναι η μοναδική χώρα της Νότιας Ευρώπης που βρίσκεται στην πρώτη δεκάδα, οι υπόλοιπες εννέα χώρες είναι της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης.

«Η Κύπρος είναι μια από τις πιο καινοτόμες οικονομίες της Ευρώπης σήμερα. Αυτό δεν είναι πολύ γνωστό», είπε. «Το Ινστιτούτο Κύπρου έχει μια εξαιρετική ερευνητική υποδομή και παράγει τεράστιο έργο ακόμα και στη διαχείριση δεδομένων», επεσήμανε ο Υφυπουργός, ο οποίος ευχαρίστησε τον Κώστα Παπανικόλα και την ομάδα του που πέτυχαν «μέσα από τις φουρτούνες την τοπική και τη διεθνή αναγνώριση του Ινστιτούτου».

Από την πλευρά του, ο Δρ Σταύρος Μαλάς, ο νέος Πρόεδρος του Ινστιτούτου Κύπρου, ανέφερε ότι ενώνει τις δυνάμεις του «με έναν οργανισμό, ο οποίος είναι νέος αλλά αφήνει ένα ισχυρό αποτύπωμα στον διεθνή χώρο, στην ερευνητική και ακαδημαϊκή δραστηριότητα της χώρας μας». Σημείωσε ότι δημιουργήθηκε σε 15 χρόνια ένας μεγάλος φάρος παραγωγής γνώσης, ο οποίος φωτίζει τον δρόμο για την πρόοδο, όχι για την ανάπτυξη, διευκρινίζοντας ότι η ανάπτυξη είναι μια αριθμητική έννοια και η πρόοδος είναι μια ποιητική έννοια. «Σε μια κοινωνία που ψάχνει ταυτότητα -γιατί είμαστε μια μικρή κοινωνία και εν πολλοίς ανώριμη- θέλουμε να προοδεύουμε, όχι μόνο να αναπτυσσόμαστε», ανέφερε.

Ο Δρ Κώστας Ν. Παπανικόλας, ο απερχόμενος Πρόεδρος του Ινστιτούτου Κύπρου, είπε ότι «τα 15 χρόνια του Συμβουλίου μας, οι εργαζόμενοι στο ίδρυμα και το σωματείο φίλων του Ινστιτούτου είμαστε περήφανοι για τα όσα πετύχαμε». Η πορεία δεν ήταν καθόλου εύκολη, τόνισε, προσθέτοντας ότι τα επιτεύγματα του Ινστιτούτου προσοδίζουν προσιθέμενη αξία, παράγουν νέα γνώση, συμβάλλουν ακαθόριστα στην εξέλιξη και την ανάπτυξη καθώς και στην αντιμετώπιση σοβαρών κοινωνικών ζητημάτων, εκ των οποίων το σπουδαιότερο κατ' εμέ είναι η κλιματική αλλαγή».

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Γραφεία και στην Κύπρο ανοίγει η Binance

Ο CEO του μεγαλύτερου ανταλλακτικού κρυπτονομισμάτων μιλάει για το μέλλον της κρυπτογράφησης, το σκάνδαλο FTX και την παρουσία στο νησί

Συνέντευξη στη
SHEMAINE BUSHNELL KYRIAKIDES

Το σκάνδαλο χρεοκοπίας της FTX πριν από λίγες εβδομάδες συγκλόνισε συθέμελα ολόκληρο τον κόσμο των κρυπτονομισμάτων, αφού ο ιδρυτής της Sam Bankman-Fried, το «παιδί-θαύμα» του κόσμου των συναλλαγών κρυπτονομισμάτων, πιάστηκε να χρησιμοποιεί χρήματα των πελατών του για την αγορά προσωπικών περιουσιακών στοιχείων στις Μπαχάμες. «Μία σημαντική ζημία για τον κλάδο στο σύνολό του», σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Binance, Changpeng Zhao ή CZ. Ο συνιδρυτής της Binance, της μεγαλύτερης πλατφόρμας διαπραγμάτευσης κρυπτονομισμάτων στον κόσμο, που προσφέρει συναλλαγές κρυπτο-προσ-κρυπτο σε περισσότερα από 600 κρυπτονομισματα και εικονικά tokens, ο Zhao, ή CZ όπως συχνά αποκαλείται, κατατάσσεται στην 30ή θέση των πλουσιότερων ανθρώπων στον κόσμο σύμφωνα με το Bloomberg Billionaires Index. Η εκτιμώμενη καθαρή του περιουσία ορίστηκε στα 33 δισεκατομμύρια δολάρια τον Οκτώβριο του 2022.

Μιλώντας στην «Κ», ο CZ μιλάει για τις παρανοήσεις και το μέλλον των κρυπτονομισμάτων, το σκάνδαλο FTX και τη δημιουργία φυσικής παρουσίας στην

Είμαι πολύ αισιόδοξος για το μέλλον των κρυπτονομισμάτων δηλώνει στην «Κ» ο συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Binance, Changpeng Zhao.

Τώρα που έχουμε την άδεια εγγραφής θέλουμε να δημιουργήσουμε τοπική παρουσία, γραφείο, ομάδα κ.λπ.

Κύπρο, την οποία χαρακτήρισε «φιλική προς τα κρυπτονομισματα» χώρα.

- Καταλαβαίνω ότι η εταιρεία σας Binance πραγματοποιεί το 75% των συναλλαγών σε κρυπτονομισματα, είναι αλήθεια σε κρυπτονομισματα, είναι αλήθεια αυτό;

- Ναι, είμαστε κάπου γύρω στο 70-75% του όγκου συναλλαγών στα κρυπτονομισματα. Έτσι, αν θέλετε να αγοράσετε και να πουλήσετε κρυπτονομισματα, το 70% παγκοσμίως συμβαίνει στην πλατφόρμα μας.

- Αυτό είναι πολύ, έχετε τη συντριπτική πλειοψηφία των συναλλαγών κρυπτονομισμάτων στην πραγματικότητα.

- Είναι πολλά, ναι, και κατέχομε την πλειοψηφία των συναλλαγών.

- Γιατί λοιπόν βρισκόμαστε στην Κύπρο; - Μόλις τον περασμένο μήνα λάβαμε την άδεια εγγραφής στην Κύπρο για ανταλλαγή κρυπτονομισμάτων. Έτσι σκέφτηκα, λοιπόν, ότι πρέπει να επισκεφτούμε την Κύπρο και να γνωρίσουμε τους πάντες και να γνωρίσουμε την τοπική αγορά. Είμαστε ευγνώμονες για την υποστήριξη που μας παρέχουν οι ρυθμιστικές αρχές και η κυβέρνηση

της Κύπρου. Οπότε ναι, επισκέπτομαι μέρη που είναι φιλική προς την αγορά των κρυπτονομισμάτων.

- Έχετε γραφείο εδώ;

- Όχι ακόμα, σχεδιάζουμε να το δημιουργήσουμε, οπότε θα δούμε πώς θα πάει αυτό. Πριν λάβουμε την άδεια δεν μας επιτρεπόταν να λειτουργήσουμε και έτσι δεν έχουμε μεγάλη ομάδα. Τώρα που έχουμε την άδεια εγγραφής θέλουμε να δημιουργήσουμε τοπική παρουσία, γραφείο, ομάδα κ.λπ.

- Συνεργάζεστε με εταιρείες κρυπτονομισμάτων εδώ στην Κύπρο;

- Ναι, συνεργαζόμαστε. Συνεργαζόμαστε με άλλους φορείς του κλάδου με πολλούς τρόπους. Οι περισσότεροι από αυτούς μας χρησιμοποιούν για ρευστότητα. Διότι αν διαχειρίζεστε μια τοπική υπηρεσία συναλλαγών για κρυπτονομισματα, πιθανότατα θέλετε να κάνετε συναλλαγές στην πλατφόρμα μας. Όταν έχετε έναν πελάτη που θέλει να αγοράσει κρυπτονομισματα από εμάς, πιθανότατα θα θέλετε να αγοράσετε κρυπτονομισματα από το ανταλλακτικό μας, επειδή έχουμε την καλύτερη ρευστότητα. Στον κόσμο των συναλλαγών, όταν έχεις την

καλύτερη ρευστότητα, τότε έχεις και τις καλύτερες τιμές. Και δεδομένου ότι έχουμε το 70% των traders κρυπτονομισμάτων που θέλουν να πουλήσουν κρυπτονομισματα στην πλατφόρμα μας, η τιμή είναι και η καλύτερη σε σύγκριση με άλλες πλατφόρμες.

Το σκάνδαλο της FTX

- Σας επηρέασε καθ' οιονδήποτε τρόπο το σκάνδαλο πτώχευσης της FTX;

- Ναι. Νομίζω ότι επηρέαξε ολόκληρο τον κλάδο με πολλούς τρόπους. Νομίζω ότι κατέστρεψε την εμπιστοσύνη πολλών ανθρώπων στον κλάδο μας. Οι ρυθμιστικές αρχές γίνονται πιο επιφυλακτικές. Κάνουν πολύ περισσότερες ερωτήσεις. Νομίζω ότι οι νέες άδειες θα είναι πολύ πιο δύσκολες να αποκτηθούν και οι υπάρχουσες άδειες θα γίνουν πιο ακριβείς με πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια διατήρησης. Οπότε ναι, νομίζω ότι επηρέασε πολύ τον κλάδο, για να μην αναφέρω ότι πολλοί άνθρωποι έχασαν επίσης χρήματα.

- Σας εξέπληξε αυτό που συνέβη και το πώς η οικογένεια χρησιμο-

ποίησε τα χρήματα των πελατών για να αγοράσει προσωπικά περιουσιακά στοιχεία;

- Ναι, εξέπληγν πολύ.

- Ήταν το «παιδί-θαύμα» του κόσμου της κρυπτογράφησης.

- Παρουσιάστηκε ως το «παιδί θαύμα», το καλό παιδί στην τάξη, όλοι τον συμαθούσαν και εμείς οι ίδιοι είχαμε κάποιες υποψίες, αλλά δεν γνωρίζαμε ότι ήταν τέτοιου μεγέθους και ότι χρησιμοποιούσε απευθείας τα χρήματα των πελατών.

- Είχατε καθόλου συναλλαγές με την εταιρεία του και αν ναι, χάσατε χρήματα;

Αυτή η νέα τεχνολογία θα αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο κάνουμε πληρωμές, παγκόσμιες συναλλαγές κ.λπ. Θα δημιουργηθεί επίσης νέα επιχειρηματικά μοντέλα.

Στην πραγματικότητα, είμαστε οι μεγαλύτεροι κάτοχοι των κουπονιών FTT (FTT tokens), οπότε έχουμε ακόμα μερικά εκατομμύρια δολάρια σε κουπόνια FTT που δεν μπορούμε πλέον να πουλήσουμε. Αλλά για εμάς η οικονομική ζημία είναι στην πραγματικότητα ελεγχόμενη και δεν ανησυχούμε πολύ γι' αυτό. Και αυτό προέρχεται από μια επένδυση μερικών εκατομμυρίων δολαρίων που κάναμε πριν από πολύ καιρό. Βγάλαμε χρήματα από την επένδυση.

Υπέρ της ρύθμισης

- Μετά την FTX οι άνθρωποι ζητούν περισσότερη ρύθμιση στις συναλλαγές κρυπτογράφησης, είστε υπέρ αυτού;

- Νομίζω ότι είμαστε πάντα υπέρ της καλύτερης ρύθμισης. Περισσότερη ρύθμιση δεν σημαίνει ότι είναι καλή ή κακή. Περισσότερη «καλή» ρύθμιση είναι καλή και περισσότερη «κακή» ρύθμιση είναι κακή. Αν περισσότερη ρύθμιση σημαίνει ότι οι χώρες απαγορεύουν το Bitcoin, όπως στην Κίνα, τότε αυτή δεν είναι η ρύθμιση που θέ-

λουμε. Αλλά αν πρόκειται για μια προσαρμοστική ρύθμιση που προστατεύει τους καταναλωτές και ταυτόχρονα ενθαρρύνει την καινοτομία, δίνοντας σαφήνεια και ασφάλεια στον κλάδο μας, συνήθως αυτοί είναι οι τύποι ρυθμίσεων που μας αρέσουν. Προयोगιμείς οι περισσότεροι κανονισμοί επικεντρώνονται περισσότερο στο KYC και το AML, αλλά πρόσφατα, οι ρυθμιστικές αρχές άρχισαν να εστιάζουν περισσότερο στα δάνεια και τα σταθερά νομίσματα λόγω της αποτυχίας του Luna UST.

Αλλά μετά από αυτό που συνέβη με την FTX, οι ρυθμιστικές αρχές πρόκειται να εξετάσουν πιο προσεκτικά την προστασία των περιουσιακών στοιχείων των χρηστών ή πώς να αποτρέψουν τους μακίβητες κρυπτονομισμάτων από το να μεταφέρουν τα χρήματα των πελατών τους. Νομίζω ότι οι κανονισμοί σε αυτά τα μέτωπα, η μεγαλύτερη διαφάνεια, η μεγαλύτερη ασφάλεια για τους πελάτες, όλα αυτά είναι καλά. Αλλά η υπερβολική αντίδραση, όπως η πλήρης απαγόρευση των κρυπτονομισμάτων, δεν είναι καλή.

Διαφανής η χρήση

- Πιστεύετε ότι τα κρυπτονομισματα κερδίζουν σε δημοτικότητα, και αν ναι, γιατί;

- Υπάρχουν πολλές παρανοήσεις σχετικά με τα κρυπτονομισματα, αλλά στην πραγματικότητα είναι πιο διαφανής η χρήση τους, ειδικά κατά τη μεταφορά χρημάτων. Στις παραδοσιακές τραπεζικές συναλλαγές, όταν μεταφέρετε 50 δολάρια, πληρώνετε έως και 30 δολάρια σε έξοδα, με το Bitcoin κοστίζει 2 σεντς. Η Ουκρανία ζήτησε στην πραγματικότητα δωρεές σε κρυπτονομισματα επειδή τα τέλη ήταν χαμηλότερα και ήταν πραγματικά πολύ πιο εύκολο και γρήγορο να γίνει.

Όταν κάτι χρησιμοποιείται πολύ από πολλούς τότε έχει αξία

- Με βάση λοιπόν αυτό που συνέβη με την FTX, είναι συνήθης διαδικασία η χρήση των χρημάτων του πελάτη για επενδύσεις σε περιουσιακά στοιχεία; Σαν μια τράπεζα ας πούμε;

- Όχι. Στα κρυπτονομισματα, οι χρήστες καταθέτουν χρήματα ώστε να μπορούν να πουλήσουν ή να αγοράσουν. Και οι πλατφόρμες συναλλαγών κρυπτονομισμάτων, όπως η δική μας, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτά τα χρήματα όπως μια τράπεζα, δηλαδή να επενδύουν σε άλλα πράγματα μέσω του Διαδικτύου την κατηγορία αυτή, από το 30% πριν από την εμφάνιση της πανδημίας. Ενώ πλέον το 1/3 των online καταναλωτών είναι ώριμο με βάση το ευρώ, την ποσότητα, την αξία και συχνότητα (π.χ. αυξήθηκε κατά 50% η χρήση της FTX, όχι μόνο είπαν ψέματα στους χρήστες τους, αλλά είπαν ψέματα και στις ρυθμιστικές αρχές. Τα χρήματα που κατέθεσαν οι χρήστες

δεν χρησιμοποιήθηκαν μόνο για συναλλαγές, όπως αναφέρουν οι όροι χρήσης τους, αλλά και για την αγορά προσωπικών περιουσιακών στοιχείων, όπως διαμερίσματα στις Μπαχάμες, κάτι που δεν κάνουν ούτε οι τράπεζες!

- Επειδή τα κρυπτονομισματα δεν υποστηρίζονται από τίποτα, οι άνθρωποι είναι επιφυλακτικοί ως προς τη διαπραγμάτευση αυτού του νομίσματος. Τι απαντάτε σε αυτό;

- Σήμερα, τα δολάρια και τα ευρώ δεν υποστηρίζονται πραγματικά από χρυσό, υποστηρίζονται, ωστόσο, από την υπόσχεση της κυβέρνησης και, κατά συνέπεια, οι άνθρωποι εμπιστεύονται την κυβέρνηση. Το Bitcoin δεν υποστηρίζεται από τίποτα, αλλά εδώς είναι η έννοια, όταν κάτι χρησιμοποιείται πολύ από πολλούς ανθρώπους,

τότε έχει αξία. Δεδομένου ότι πρόκειται για ένα ψηφιακό περιορισμένο περιουσιακό στοιχείο, όσο περισσότεροι άνθρωποι το χρησιμοποιούν, τόσο υψηλότερη είναι η αξία χρήσης. Σκεφτείτε την Google, μια εταιρεία που δεν έχει φυσικά περιουσιακά στοιχεία, αφού πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν την αναζήτηση στο Google, η εταιρεία μπορεί να χρεώνει ένα μικρό ποσό για διαφημίσεις και έτσι να την κάνει πιο πολύτιμη. Όταν γίνεται διαπραγμάτευση bitcoin, το δίκτυο κερδίζει χρήματα μέσω των συναλλαγών, επειδή χρεώνεται ένα μικρό τέλος. Περισσότερες συναλλαγές ισοδυναμούν με περισσότερες χρεώσεις συναλλαγών, καθιστώντας το έτσι πολύτιμο από μόνο του. Τα κρυπτονομισματα, γενικά, θα έχουν αξία όταν εκατομμύρια άνθρωποι τα χρησιμοποιούν. Σήμερα στον κόσμο υπάρχουν πιθανότατα περίπου 400-

500 εκατομμύρια άνθρωποι που χρησιμοποιούν κρυπτονομισματα, δηλαδή το 5% του παγκόσμιου πληθυσμού. Αυτό λοιπόν του δίνει αξία.

Διαφανής η χρήση

- Πιστεύετε ότι τα κρυπτονομισματα κερδίζουν σε δημοτικότητα, και αν ναι, γιατί;

- Υπάρχουν πολλές παρανοήσεις σχετικά με τα κρυπτονομισματα, αλλά στην πραγματικότητα είναι πιο διαφανής η χρήση τους, ειδικά κατά τη μεταφορά χρημάτων. Στις παραδοσιακές τραπεζικές συναλλαγές, όταν μεταφέρετε 50 δολάρια, πληρώνετε έως και 30 δολάρια σε έξοδα, με το Bitcoin κοστίζει 2 σεντς. Η Ουκρανία ζήτησε στην πραγματικότητα δωρεές σε κρυπτονομισματα επειδή τα τέλη ήταν χαμηλότερα και ήταν πραγματικά πολύ πιο εύκολο και γρήγορο να γίνει.

* Ο κ. Γεώργιος Ι. Δουκιάδης είναι καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τα κρυπτονομισματα, γενικά, θα έχουν αξία όταν εκατομμύρια άνθρωποι τα χρησιμοποιούν - μιλάει ο CZ.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΟΥΚΙΑΔΗ*

Αναπτυξιακές δυνατότητες του ηλεκτρονικού εμπορίου

Πρόσφατα η Επιτροπή Ανταγωνισμού δημοσίευσε μια ολοκληρωμένη έκθεση για τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Είναι η πρώτη πλήρης έρευνα που καταγράφει με λεπτομέρεια τις ανταγωνιστικές συνθήκες στον κλάδο / αγοράς του ηλεκτρονικού εμπορίου. Ενός κλάδου με μεγάλη ανάπτυξη (από τα 5 δις. ευρώ το 2017 στα 15 δις. ευρώ το 2022) και σημαντικές προοπτικές για το μέλλον. Ενδιαφέρον μέρος της μελέτης είναι οι απόψεις των Ελλήνων online καταναλωτών με βάση μια σχετική πανελλήνια έρευνα με την επιστημονική υποστήριξη του Εργαστηρίου Ηλεκτρονικού Εμπορίου (ELTRUN) του ΟΠΕΑ. Τα κύρια ευρήματα αναλύονται στο άρθρο αυτό.

Η πανδημία έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, με σημαντική διείσδυση σε όλες τις προ-οδικές κατηγορίες. Για παράδειγμα, για την ένδυση / υποδήματα το 39% των online καταναλωτών αγοράζει συστηματικά μέσω του Διαδικτύου την κατηγορία αυτή, από το 30% πριν από την εμφάνιση της πανδημίας. Ενώ πλέον το 1/3 των online καταναλωτών είναι ώριμο με βάση το ευρώ, την ποσότητα, την αξία και συχνότητα (π.χ. αυξήθηκε κατά 50% η χρήση της FTX, όχι μόνο είπαν ψέματα στους χρήστες τους, αλλά είπαν ψέματα και στις ρυθμιστικές αρχές. Τα χρήματα που κατέθεσαν οι χρήστες

προϊόντων, αποφυγή συνωστισμού και χαμηλές τιμές. Συγκεκριμένα, 9/10 θεωρούν τις τιμές που βρίσκουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο χαμηλότερες από τα φυσικά καταστήματα. Επίσης, μόνο δύο από τα πέντε κύρια πλεονεκτήματα αφορούν την πανδημία, που σημαίνει ότι η αναβαθμισμένη online αγοραστική συμπεριφορά θα συνεχιστεί και μετά την επιστροφή στην κανονικότητα.

Στα αναμενόμενα πλεονεκτήματα που βαθμολογήθηκαν, όμως, πολύ χαμηλά (και άρα είναι άμεση ανάγκη από πλευράς του κλάδου για επικέντρωση και καλύτερη) είναι η αγοραστική εμπειρία και η εξυπηρέτηση. Στους κύριους ανα-σταλτικούς παράγοντες περιλαμβάνονται η μεταφορά (υψηλά έξοδα και χρόνος

παράδοσης) των προϊόντων και η υποστήριξη (έλλειψη τηλεφωνικής επικοινωνίας). Για τις αγορές από ξένα ηλεκτρονικά καταστήματα, στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται επίσης η φερεγγυότητα και ο προβληματισμός που έχουν οι καταναλωτές για απάτη (ασφάλεια συναλλαγών, μη γνήσια προϊόντα).

Η πολυκαναλική συμπεριφορά των Ελλήνων online καταναλωτών είναι σε υψηλά επίπεδα, αφού το 50% κάνει έρευνα πρώτα στο Διαδίκτυο και μετά αγοράζει τα προϊόντα από φυσικά καταστήματα, ενώ το 25% αγοράζει διαδικτυακά, έπειτα όμως από (ή κατά τη διάρκεια) επίσκεψης σε φυσικά καταστήματα. Αυτή η πολυκαναλική συμπε-

ριφορά αναδεικνύει τη σημασία του ψηφιακού μάρκετινγκ, την ανάγκη για συνδυασμό των δύο καναλιών από τις λιανεμπορικές εταιρείες και τη δημιουργία ενός φυσικού περιβάλλοντος εντός των φυσικών καταστημάτων που αναβαθμίζει την αγοραστική συμπεριφορά. Τέλος, υπάρχουν καταναλωτικές ενδείξεις για ουσιαστικό ανταγωνισμό στον κλάδο, αφού δίνεται η δυνατότητα για νεοεισερχόμενους να επικεντρωθούν στρατηγικά σε κάποια από τα πολλά κριτήρια που χρησιμοποιούν οι καταναλωτές για επιλογή ηλεκτρονικού καταστήματος (αναφέρθηκαν 22 κριτήρια που αφορούν τα προϊόντα, site, παράδοση, εξυπηρέτηση, ασφάλεια, τιμή / κόστος). Ήδη το 25% των ηλεκτρονικών καταστημάτων

είναι νεοεισερχόμενοι στον κλάδο, ενώ το 18% των καταναλωτών σε μεγάλα αστικά κέντρα αγοράζει συστηματικά διαδικτυακά από ηλεκτρονικά καταστήματα της επαρχίας. Επίσης, ο ανταγωνισμός είναι έντονος και από εταιρείες του εξωτερικού. Ακόμη, οι online καταναλωτές έχουν ευελιξία και δύναμη στην επιλογή προϊόντων, αφού τα 2/3 χρησιμοποιούν συστηματικά τις ψηφιακές πλατφόρμες σύγκρισης προϊόντων / τιμών.

* Ο κ. Γεώργιος Ι. Δουκιάδης είναι καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Αρχισαν μειώσεις στις τιμές των καυσίμων

Επεσαν γύρω στο 20% οι τιμές των Platt's, με αβεβαιότητα οι εκτιμήσεις για το επόμενο διάστημα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Αποκλιμάκωση του κόστους στα καύσιμα κίνησης και θέρμανσης θα πρέπει να αναμένεται τις επόμενες ημέρες στην κυπριακή αγορά, μετά από μια πολύμηνη διαταραχή στην διακίνηση των τιμών. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο επικεφαλής της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή Κωνσταντίνος Καραγιώργης, οι τιμές σε ευρωπαϊκό επίπεδο φαίνεται να μειώνονται, με την πτώση στις τιμές των platt's να κυμαίνονται γύρω στο 20%. Με βάση αυτά τα δεδομένα, όπως ανέφερε, και παρατηρώντας αυτές τις διακυμάνσεις για το διάστημα των τελευταίων 20 ημερών, ο κ. Καραγιώργης τόνισε ότι τα επόμενα φορτία καυσίμων που θα αγοράσουν οι εταιρείες, θα πρέπει να έχουν μειωμένες τιμές. «Γενικά, υπάρχει μια πτωτική πορεία και ελπίζουμε ότι θα έχει μεγαλύτερο αντικτύπο στις τιμές ακόμα περισσότερο τις επόμενες ημέρες», πρόσθεσε. Από πλευράς του, ο πρόεδρος του παγκύπριου συνδέσμου πρατηριούχων Σάββας Προκοπίου ανέφερε ότι ήδη κά-

μανος-ωστόσο το αργό πετρέλαιο είναι η πρώτη ύλη και είναι βεβαίως παράγοντας που επηρεάζει τις τελικές τιμές προϊόντων πετρελαίου. Όπως καταδεικνύεται από τις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών Platt's, (οι οποίες καθορίζουν τις τιμές εμπορίας των κύριων διυλισμένων προϊόντων ευρείας κατανάλωσης), στην τελευταία διαθέσιμη καταγραφή, στις 21 Νοεμβρίου, παρουσιάζονται να έχουν πτωτική τάση και βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον Οκτώβριο. Καθοδικά κινούνται και οι τιμές platt's για την αμόλυβδη 95 οκτανίων. Στο πικ τους για το 2022, βρέθηκαν τον Ιούνιο του έτους.

Λεπτές ισορροπίες

Οι εξελίξεις για το επόμενο διάστημα δεν γυλώνεται την διατήρηση αυτών των μειωμένων τιμών στην αγορά, κάθε άλλο. Όπως περιγράφου-

Το επόμενο διάστημα αναμένονται μειώσεις στις τιμές των καυσίμων μεταξύ 5-10 σεντς οι οποίες θα σημειωθούν σταδιακά από αυτή την εβδομάδα μέχρι την πρώτη εβδομάδα Δεκεμβρίου.

ποια πρατήρια έχουν προχωρήσει σε μειώσεις των τιμών καυσίμων ενώ το επόμενο διάστημα αναμένονται μειώσεις στις τιμές των καυσίμων μεταξύ 5-10 σεντς, οι οποίες θα σημειωθούν σταδιακά από αυτή την εβδομάδα μέχρι την πρώτη εβδομάδα Δεκεμβρίου. Οι μειώσεις αφορούν όλα τα είδη καυσίμων, τόσο κίνησης όσο και θέρμανσης. Όπως ανέφερε ο κ. Προκοπίου, γενικότερα ο Νοέμβριος κινήθηκε καλύτερα από το προηγούμενο διάστημα ένεκα και της μείωσης του κόστους καυσίμου στην παγκόσμια αγορά, κάτι που αναμένεται να αποτυπωθεί στην κυπριακή αγορά τις επόμενες μέρες. Ωστόσο, οι ισορροπίες στην διαμόρφωση των τιμών διεθνώς είναι λεπτές, έτσι εκτιμήσεις για μακροπρόθεσμο διάστημα θεωρούνται παρακινδυνευμένες.

Τρέχουσες τιμές

Πάντως, δεν υπάρχουν αυτή την περίοδο αδικαιολόγητες τιμές στα καύσιμα, όπως σημείωσε ο κ. Καραγιώργης. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Τιμών Καυσίμων της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή, χθες Τρίτη, η μέση λιανική τιμή πώλησης της αμόλυβδης 95 οκτανίων ήταν 1,525 παγκύπρια (στο 1,434 ευρώ/λίτρο η φθηνότερη τιμή και στο 1,569 ευρώ/λίτρο η ακριβότερη). Ακριβότερα πωλείται το πετρέλαιο κίνησης, με την μέση τιμή του καυσίμου να κυμαίνεται στο 1,795 ευρώ/λίτρο (φθηνότερη τιμή σε 1,727 και ακριβότερη τιμή σε 1,899 ευρώ/λίτρο). Όσον αφορά το πετρέλαιο θέρμανσης, η μέση παγκύπρια τιμή του κυμαίνεται στα 1,328 ευρώ/λίτρο (φθηνότερη Τιμή σε 1,272 ευρώ/λίτρο και ακριβότερη τιμή σε 1,519 ευρώ/λίτρο). Βάσει του εβδομαδιαίου δελτίου επισκόπησης τιμών καυσίμων, στις 21 Νοεμβρίου οι μέσες τιμές πώλησης καυσίμων στην Κύπρο ήταν χαμηλότερες σε σχέση με τις αντίστοιχες μέσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειώνεται ότι στην Κύπρο δεν εισάγεται αργό πετρέλαιο, αλλά έτοιμα διυλισμένα προϊόντα-βενζίνη, πετρέλαιο κίνησης και πετρέλαιο θέρ-

Καθοριστική η πρώτη εβδομάδα Δεκεμβρίου για τις ισορροπίες της παγκόσμιας αγοράς πετρελαίου, λόγω των επικείμενων αποφάσεων για την επιβολή πλαφόν στο ρωσικό πετρέλαιο αλλά και το ενδεχόμενο μείωσης στην παραγωγή από πλευράς ΟΠΕΚ.

διεθνή ΜΜΕ, τις επόμενες ημέρες αναμένεται να ξεκαθαρίσει το θέμα της επιβολής πλαφόν για το ρωσικό πετρέλαιο. Συγκεκριμένα στις 5 Δεκεμβρίου αναμένεται να τεθεί σε ισχύ το πλαφόν που προωθούν οι χώρες της Δύσης, οι οποίες συζητούν το ενδεχόμενο για επιβολή ενός ανώτατου ορίου μεταξύ 65 και 70 δολαρίων το βαρέλι, για το ρωσικό πετρέλαιο. Όπως αναφέρει δημοσίευμα των Financial Times, στόχος, η μείωση των ρωσικών εσόδων, χωρίς να διακόπτεται η ροή του ρωσικού πετρελαίου στην αγορά. Παράλληλα, στις 4 Δεκεμβρίου συναντώνται στη Βιέννη οι χώρες του ΟΠΕΚ συμπεριλαμβανομένων και της Ρωσίας όπου θα εξεταστεί το σενάριο περιορισμού στην παραγωγή. Ενδεχόμενη τέτοια απόφαση θα είναι καθοριστική στην διαμόρφωση της τιμής του μαύρου χρυσού.

Αργότερα ο ηλεκτρισμός

Στην περίπτωση του κόστους ηλεκτρισμού, η αντίστοιχη μείωση που αναμένεται ότι θα προκύψει λόγω της μείωσης στις τιμές καυσίμων διεθνώς, θα έρθει ετεροχρονισμένα και σε διάστημα περίπου δύο μηνών. Όπως εξηγεί στην «Κ» ο εκπρόσωπος Τύπου του οργανισμού Χριστίνα Παπαδοπούλου, η αναπροσαρμογή του κόστους καυσίμων γίνεται κάθε τέλος του μήνα, οπότε αρχές Δεκεμβρίου, θα υπάρξει πιο ξεκάθαρη εικόνα για το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας το επόμενο διάστημα. Όσον αφορά τον Νοέμβριο, καταγράφηκε μείωση 1,5% στους λογαριασμούς της ΑΗΚ σε σχέση με τον Οκτώβριο. Αντίστοιχα τον Οκτώβριο είχε καταγραφεί μείωση 5% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο. Στο σύνολο υπολογίζεται ότι ο λογαριασμός Νοεμβρίου είναι 6,5% πιο κάτω σε σύγκριση με τον λογαριασμό Σεπτεμβρίου. Σε σχέση με τον λογαριασμό της αντίστοιχης περσινής περιόδου ωστόσο, καταγράφεται αύξηση 17%, ενώ σε σχέση με το 2020, ο λογαριασμός ηλεκτρικού ρεύματος έχει αυξηθεί κατά 60%. Πάντως, ακόμα και με αυτές τις αυξήσεις, η Κύπρος βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Δείκτη Τιμών Ενέργειας Οικιακής Χρήσης (HEPI), τον Οκτώβριο, τα κυπριακά νοικοκυριά πλήρωσαν 31,67 σεντ την κιλοβατώρα, με την Κύπρο να βρίσκεται στην 14η θέση ανάμεσα στα 27 κράτη μέλη. Ο μέσος όρος στις χώρες της ΕΕ ανήλθε στα 35,85 σεντ. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αποτυπώνουν τις τιμές ηλεκτρικού ρεύματος στα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων φόρων. Η θέση της Κύπρου παραμένει η ίδια, και με τον υπολογισμό της ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης,

Κάνε τις καθημερινές σου αγορές με την **ΑEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκέντρωσε μίλια** για ταξίδια και απόλαυσε μοναδικά προνόμια.

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΚΑΛΟΥΜ ΠΙΚΕΡΙΝΓΚ και ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ*

Η Ευρώπη αποφεύγει το ανοδικό σπιράλ μισθών - τιμών

Ο πληθωρισμός στην Ευρώζων έφθασε το 10,6% σε ετήσια βάση τον Οκτώβριο. Μέχρι στιγμής αυτή η άνοδος αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό σε παράγοντες εκτός του ελέγχου της ΕΚΤ, όπως οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας και των τροφίμων. Ωστόσο, η ΕΚΤ ανασύγει για δύο κινδύνους: οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό μπορεί να μην εδραιωθούν και ο υψηλότερος πληθωρισμός μισθών μπορεί να πυροδοτήσει ένα σπιράλ μισθών - τιμών. Ευτυχώς, τα μέχρι στιγμής στοιχεία δείχνουν αύξηση των μισθών το 2023, που ακολουθείται από μια επιστροφή στα κανονικά κέρδη επί των αποδοχών το 2024, αντί για μια επιταχυνόμενη ορεία μισθών - τιμών. Το γεωμικτικό παράδειγμα επί αυτού είναι το εξής: στη Βάδη-Βυρτεμβέργη, το πανίσχυρο σωματείο μετάλλου IG Metall και οι εργοδότες του κλάδου κατέληξαν την Πέμπτη σε μια περιφερειακή συμφωνία για το 2023 και το 2024. Όλοι οι εργαζόμενοι θα λάβουν αφορολόγητο εφάπαξ ποσό 3.000 ευρώ, καταβαλλόμενο σε δύο δόσεις, που ισούται περίπου με το 2,5% των αποδοχών δύο ετών. Επι-

Οι μεγάλες αυξήσεις αποδοχών θα καταστήσουν πολύ πιο δύσκολη την αντιμετώπιση του πληθωρισμού από την ΕΚΤ.

πλέον, οι τακτικές αμοιβές θα αυξηθούν κατά 5,2% τον Ιούνιο του 2023 και επιπλέον 3,3% τον Μάιο του 2024. Συνολικά η συμφωνία, κατά την άποψή μας, κινείται σε πολύ υψηλά επίπεδα, αλλά δύο στοιχεία την κάνουν κάπως υποφερτή. Πρώτον, το γεγονός πως έχει διετη διάρκεια δίνει στις εταιρείες μια αίσθηση βεβαιότητας για τις προοπτικές. Δεύτερον, η εφάπαξ πληρωμή είναι μια εφάπαξ απάντηση στην αύξηση των τιμών της ενέργειας και ότι μια μόνιμη αύξηση του κόστους για τις επιχειρήσεις.

Η συμφωνία πιθανότατα θα επεκταθεί για να καλύψει όλους τους 3,9 εκατ. Γερμανούς εργάτες, ενώ ακολουθεί το μοτίβο που δημιούργησε

ο κλάδος των χημικών για τους 600.000 εργαζόμενους του τον Οκτώβριο. Επιπλέον από μια περίοδο συγκράτησης από τον Απρίλιο έως τον Δεκέμβριο του 2022, οι μισθοί μισθοί στις αρχές του 2023 θα είναι κατά 6% υψηλότεροι από ό,τι ήταν ένα χρόνο πριν. Για αυτόν τον υπολογισμό επιμερίζουμε το κόστος των δύο εφάπαξ πληρωμών με φορολογικό πλεονέκτημα των 1.500 ευρώ εκάστη καθ' όλη τη διάρκεια του διακανονισμού των μισθών. Οι μισθοί θα αυξηθούν κατά 3,25% περαιτέρω τον Ιανουάριο του 2024, βάσει μιας συμφωνίας η οποία θα διαρκέσει μέχρι τα μέσα του 2024. Οι υψηλές τιμές του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας δεν τροφοδοτούν μόνο τις απαιτήσεις για υψηλότερους μισθούς. Οδηγούν την Ευρώπη σε σοβαρή ύφεση, η οποία ίσως να ακολουθηθεί από σταθεροποίηση την άνοιξη και δραστηρική ανάκαμψη από το καλοκαίρι του 2023.

* Οι κ. Χόλγκερ Σμιεντινγκ, Κάλουμ Πικερινγκ και Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΤΟΜΠΙΑΣ ΑΝΤΡΙΑΝ και ΒΙΤΟΡ ΓΚΑΣΠΑΡ*

Τα οριζόντια μέτρα στήριξης τροφοδοτούν τον πληθωρισμό

Η κρατική υποστήριξη ήταν ζωτικής σημασίας για να βοηθήσει νοικοκυριά και επιχειρήσεις κατά την πανδημία και για την οικονομική ανάκαμψη. Όμως, όπου ο πληθωρισμός είναι υψηλός και επίμονος, η συνολική δημοσιονομική στήριξη δεν είναι δικαιολογημένη. Οι περισσότερες κυβερνήσεις έχουν ήδη ανακαλέσει τα μέτρα στήριξης κατά της πανδημίας. Κι ενώ πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να δυσκολεύονται, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να συνεχίσουν να δίνουν προτεραιότητα στη βοήθεια των πιο ευάλωτων για να αντιμετωπίσουν τους διογκωμένους λογαριασμούς τροφίμων και ενέργειας και να καλύψουν άλλα κόστη. Ωστόσο, οι κυβερνήσεις θα πρέπει επίσης να αποφεύγουν να υιοθετούν τη συνολική ζήτηση, διότι υπάρχει ο κίνδυνος να αναθερμάνει τον πληθωρισμό. Σε πολλές προηγμένες και αναδυόμενες οικονομίες, οι δημοσιονομικοί περιορισμοί δύνανται αφενός να ανακόψουν τον πληθωρισμό, αφετέρου να μειώσουν παράλληλα το χρέος. Οι κεντρικές τράπεζες αυξάνουν τα επιτόκια για να περιορίσουν τη ζήτηση και να συγκρατήσουν τον πληθωρισμό, ο οποίος σε πολλές χώρες βρίσκεται

Η κρατική ενίσχυση πρέπει να εστιάσει στις πιο ευάλωτες οικονομικά ομάδες του πληθυσμού.

στα υψηλότερα επίπεδα του από τη δεκαετία του 1980. Ενώ η νομισματική πολιτική διαθέτει τα εργαλεία για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η δημοσιονομική πολιτική μπορεί να θέσει την οικονομία σε υγιέστερες μακροπρόθεσμες βάσεις μέσω επενδύσεων σε υποδομές, υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, μιας δίκαιης κατανομής εισοδημάτων και ευκαιριών με την εφαρμογή ενός ισότιμου συστήματος φορολογίας, μεταβίβασης ρευστού και παροχής βασικών δημόσιων υπηρεσιών. Το συνολικό δημοσιονομικό ισοζύγιο, ωστόσο, επηρεάζει τη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες, καθώς και τις πληθωριστικές πιέσεις.

Ενα μικρότερο έλλειμμα μειώνει τη συνολική ζήτηση και τον πληθωρισμό, επομένως η κεντρική τράπεζα δεν χρει-

άζεται να αυξήσει τόσο πολύ τα επιτόκια. Αντιθέτως, η δημοσιονομική τόνωση στο τρέχον περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού θα ανάγκαζε τις κεντρικές τράπεζες να πατήσουν πιο δυνατά φρένο για να περιορίσουν τον πληθωρισμό. Εν μέσω αυξημένου χρέους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, αυτό μπορεί να εγείρει κινδύνους για το χρηματοπιστωτικό σύστημα, όπως αναφέρεται στην Έκθεση Παγκόσμιας Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας τον Οκτώβριο. Υπό το πρίσμα αυτό, οι υπεύθυνοι αξιωματούχοι των κεντρικών τραπεζών έχουν την ευθύνη να προσφέρουν ισοκυρή θωράκιση σε όσους έχουν ανάγκη, ενώ οφείλουν να συγκρατούν ή αλλού να αυξάνουν τα πρόσθετα έσοδα για να μειώσουν το συνολικό έλλειμμα. Το να αναλάβει κανείς την ευθύνη των δημοσιονομικών —ή ακόμη και να πάρει εξιγίαση όπου χρειάζεται— καταδεικνύει ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής είναι εναρμόσιοι ως προς την πάταξη του πληθωρισμού.

* Οι κ. Τομπίας Αντριάνα και Βίτορ Γκασπάρ είναι διευθυντές Τμήματος Νομισματικής Πολιτικής και Κεφαλαιαγορών του ΔΝΤ.

Αυτή η κρίση δεν είναι σαν την προηγούμενη τονίζει ο SSM

Υπερβολικά αισιόδοξη η στάση των τραπεζών απέναντι στην τρέχουσα κρίση σημειώνει ο Αντρέα Έντρια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Υπερβολικά αισιόδοξη χαρακτηρίζει τη στάση των τραπεζών απέναντι στην τρέχουσα κρίση ο Πρόεδρος του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), Αντρέα Έντρια, καθώς σε αυτή την κρίση δεν θα πρέπει να αναμένονται ούτε νέα κύματα δημόσιας στήριξης, ούτε δάνεια με κυβερνητικές εγγυήσεις, αλλά ούτε και αναστολές καταβολής δόσεων. Κρούει ξανά τον κώδωνα του κινδύνου από ότι φαίνεται ο Πρόεδρος του SSM σε σχετική παρουσίαση του 40ού ετήσιου συνεδρίου του European Savings and Retail Banking Group (ESBG). Όπως σχετικά σημειώνει, αυτή η κρίση δεν είναι σαν την προηγούμενη, την πανδημική, ενώ εξήγησε πως υπάρχουν κυβερνήσεις που εξετάζουν το ενδεχόμενο παρεμβάσεων για τη φορολόγηση των κερδών των τραπεζών με υψηλότερα επιτόκια ή/και τον περιορισμό των επιπτώσεων των υψηλότερων επιτοκίων στους ασθενέστερους δανειολήπτες. Τέλος, στο άκρως σημαντικό «slide» της παρουσίασης, τονίζεται ότι το

Σχεδόν 12 εκατ. ευρώ δανειών δόθηκαν μέσω κρατικών εγγυήσεων από τρία πιστωτικά ιδρύματα.

πρόσφατο παρελθόν δεν αποτελεί καλό προγνωστικό για το μέλλον, καθώς τα εσωτερικά μοντέλα των τραπεζών είναι πιθανόν να προβάλλουν πολύ χαμηλές χρεοκοπίες όταν χρησιμοποιούνται ιστορικά δεδομένα από την περίοδο της πανδημίας.

Ο ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός έχει προχωρήσει τους τελευταίους μήνες σε ομιλίες και «κονά επιδεικτικά το δάκτυλο» στις τράπεζες αναφορικά με την χαλαρότητά τους. Εάν συνοψίσει κάποιος τις ομιλίες - δηλώσεις υψηλόβαθμων του Εποπτικού Μηχανισμού θα διαπιστώσει ότι ο SSM επί της ουσίας ανησυχεί για την «χαλαρότητα» που δείχνουν οι τράπεζες για την υφιστάμενη κρίση, έχοντας «στο πίσω μέρος του μυαλού τους» τα κέρδη που θα τους φέρει η άνοδος των επιτοκίων. Κρούει με κάθε ευκαιρία πλέον τον κώδωνα του κινδύνου, λέγοντας πως πρέπει να είναι σε εγρήγορση, καθώς η κρίση του πολέμου και όποια δυσκολία δημιουργήσει η πανδημική κρίση θα κορυφωθεί το 2023. Το 2023 εκάτω έχουν ως γρίφο και οι τραπεζίτες στις κυπριακές τρά-

Η ανάπτυξη στην Κύπρο υπολογίζεται πως θα επιβραδυνθεί το 2023 και θα κυμανθεί στο 2-3%.

πεζες, δηλώνοντας πολλάκις πως ενδεχόμενος θα είναι χειρότερος έτος ή αυτές από ότι το 2023. Η κυπριακή οικονομία ανέκαμψε το 2021 και το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 6,6%. Η ανάπτυξη παρέμεινε στα τρία πρώτα τρίμηνα του 2022, με μέσο όρο το 6,1% σε ετήσια βάση, και προβλέπεται ότι θα κλείσει περίπου στο 6% για το έτος 2022. Η ανάπτυξη για το 2023 στην Κύπρο υπο-

λογίζεται πως θα επιβραδυνθεί το 2023 και θα κυμανθεί στο 2 - 3%. Όπως σημειώνει στα τελευταία της αποτελέσματα η Τράπεζα Κύπρου συνοψίζοντας την κατάσταση, «οι επιπτώσεις από τον πόλεμο στην Ουκρανία, η ενεργειακή κρίση, ο υψηλός πληθωρισμός και η περιοριστική παγκόσμια νομισματική πολιτική, επιβαρύνουν την παγκόσμια οικονομία. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει ενεργει-

κές ελλείψεις και πιθανές διαταραχές στους ενεργοβόρους τομείς τον προσεχή χειμώνα. Η ΕΚΤ προβλέπει ανάπτυξη 0,9% στην Ευρώπη το 2023, ενώ ο πληθωρισμός αναμένεται να διαμορφωθεί κατά μέσο όρο στο 8,1% το 2022 και στο 5,5% το 2023. Οι τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου αναμένεται να παραμείνουν αυξημένες όσο ο πόλεμος στην Ουκρανία θα συνεχίζεται. Οι κυριότερες κεντρικές τράπεζες αυξάνουν επιθετικά τα επιτόκια τους για να συγκρατήσουν τον πληθωρισμό. Οι αυξήσεις των τιμών αναμένεται να αρχίσουν να επιβραδύνονται αργότερα αυτό το έτος, ωστόσο, παραμένουν σε υψηλό επίπεδο».

Οι εγγυήσεις δεν έτρεξαν

Μέσα στις προειδοποιήσεις του SSM ότι είναι καταστάσεις που δεν θα γίνουν σε αυτή την κρίση, βρίσκεται ο δανεισμός μέσω κρατικών εγγυήσεων. Εάν ανατρέξει κανείς στο κυπριακό πρόγραμμα, εάν και στα άλλα κράτη προχώρησαν γρήγορα και «έτρεξε» αυτό το σχέδιο, στην Κύπρο προχώρησε με νηπιακά βήματα. Η Βουλή έσπευσε «μπρος - πίσω» το σχέδιο των κυβερνητικών εγγυήσεων συνεχώς και έτσι δόθηκαν ούτε 12 εκατ. ευρώ δανείων στις επιχειρήσεις με κρατικές εγγυήσεις. Το νομοσχέδιο τελικά το ενέκρινε η Βουλή των Αντιπροσώπων τον Οκτώβριο του 2021 και είχε σχεδιαστεί τον Μάρτιο του 2020. Προνοούσε την παραχώρηση δανείων με κρατικές εγγυήσεις ύψους 1 δις. ευρώ και βάσει των στοιχείων του Υπουργείου, επτά (7) τράπεζες είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για εγγυήσεις ύψους 510 εκατ. ευρώ. Τελικά, συμμετείχαν στο Σχέδιο τρεις Τράπεζες (Τράπεζα Κύπρου, Alpha Bank και η Eurobank Cyprus), οι οποίες παραχώρησαν συνολικά 16 δάνεια με χαμηλό κόστος σε επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους ποσού 11,06 εκατ. ευρώ. Το υπόλοιπο των δανείων ανέρχεται στις 30 Ιουνίου 2022 ανέχροντας σε 7,29 εκατ. ευρώ. Λήφθηκε έγκριση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τηρήθηκαν οι απαιτήσεις που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και κατόπιν της επέκτασης του Προσωρινού Πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19, εγκρίθηκε η παράταση της διάρκειας του πλαισίου για τις κυβερνητικές εγγυήσεις, μέχρι 31/03/2022 (με δυνατότητα για υπογραφή των συμβάσεων δανειοδότησης μέχρι 30/06/2022).

Οι διαδηλωτές καλούνται διὰ υπόθεσιν τους

Δέχονται τηλεφωνήματα από τις κινεζικές αρχές όσοι συμμετείχαν σε διαμαρτυρία κατά των μέτρων

Τηλεφωνήματα από τις Αρχές δέχονται τις τελευταίες ημέρες όσοι παρευρέθησαν στις διαδηλώσεις του Σαββατοκύριακου στην Κίνα, παρότι στη διάρκεια των κινητοποιήσεων δεν τους είχε γίνει εξακρίβωση στοιχείων. Το γεγονός ότι οι κινεζικές αρχές έχουν τον τρόπο να ταυτοποιούν όσους μέτουν σε κινητοποιήσεις δεν αποτέλεσε έκπληξη, όπως επίσης αναμενόμενο ήταν το γεγονός ότι οι κινητοποιήσεις, οι μεγαλύτερες της τελευταίας δεκαετίας, έχουν αποσιωπηθεί πλήρως από τα κινεζικά μέσα ενημέρωσης.

Χθες, αστυνομικές δυνάμεις βρίσκονταν στα σημεία των πόλεων όπου είχαν αναταραχθεί οι διαδηλωτές το Σάββατο, εμποδίζοντας κάθε σκέψη επανάληψης των κινητοποιήσεων. Παράλληλα, οι πανεπιστημιακές σχολές στις οποίες είχαν ξεσηκωθεί οι φοιτητές έκλεισαν προσωρινά, με τις Αρχές να ανακοινώνουν ότι τα μαθήματα και οι εξετάσεις θα διεξαχθούν διαδικτυακά.

Κύριο άρθρο στο πρακτορείο Σινχουά αναγνώρισε ότι η πανδημία του κορωνοϊού «είχε κάποιες επιπτώσεις στην κοινωνική παραγωγή και ζωή». «Ενώπιον των περιπλοκών προκλήσεων της πανδημίας, οι Αρχές σε όλα τα επίπεδα πρέπει να είναι πιο υπομονετικές και να ανακουφίζουν τα συναισθήματα του λαού», προσέθεσε το άρθρο. Οι διαδηλώσεις εναντίον των δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, που έχουν φέρει τον κινεζικό πληθυσμό στα όριά του, βρίσκονται καθώς οι λοιμώξεις συνεχίζονται να εξοικονομούν ψηλά. Χθες, καταγράφηκαν 38.500 θετικά κρούσματα, εξαιρετικά υψηλός αριθμός με βάση τα στάνταρτ της χώρας. Τα περιοριστικά μέτρα έχουν αποτρέψει εκατομμύρια θανάτους από κορωνοϊό, προξενώντας ταυτόχρονα άλλου είδους παρενέργειες, στέρεση φροντίδας σε ασθενείς που πάσχουν από άλλα νοσήματα, καθώς και έξαρση κοινωνικών προβλημάτων και ψυχικών ασθενειών.

Το κινεζικό σύστημα βασίζεται στην εξαιρετικά στενή επιτήρηση, με βάση την οποία αν, π.χ., εμφανιστεί θετικό τεστ άτομο που είχε χρησιμοποιήσει το μετρό, εντοπίζονται όσοι είχαν βρεθεί στον ίδιο συρμό και υποχρεούνται να κλειστούν στα σπίτια τους και να βγουν μόνο ύστερα από σειρά θετικών τεστ. Βασίζεται επίσης σε στρατιές

Χθες, αστυνομικές δυνάμεις βρίσκονταν στα σημεία των πόλεων όπου είχαν συγκεντρωθεί οι διαδηλωτές κατά τις προηγούμενες ημέρες, με στόχο να εμποδίσουν κάθε σκέψη επανάληψης των κινητοποιήσεων ενάντια στα μέτρα της πολιτικής «μηνιαίας COVID».

Δεν αποκλείεται μερική χαλάρωση των περιορισμών - παρά τα αυξημένα κρούσματα - καθώς κοινωνία και οικονομία έχουν φτάσει στα όριά τους.

υπαλλήλων με άσπρες ολόσωμες στολές που εξυπηρετούν τους εγκλειστούς, παραδίδοντας τρόφιμα και άλλα απαραίτητα είδη στην πόρτα τους. Η ανταποκρίτρια της γερμανικής εφημερίδας FAZ στο Πεκίνο αναφέρει ότι, χθες, κάτοικοι κτιρίων που βρίσκονταν σε καραντίνα διαμαρτυρήθηκαν, ενώ μαζί διαμαρτυρήθηκαν και οι υπάλληλοι με τις λευκές φόρμες - αν και με διαφορετικό αίτημα, την καταβολή των δεδουλευμένων τους.

Οι Αρχές δεν απέκλεισαν το ενδεχόμενο χαλάρωσης κάποιων μέτρων. Στο Πεκίνο,

οι αξιωματούχοι ανακοίνωσαν ότι τα κτίρια κατοικίας δεν θα κλείνουν για παραπάνω από 24 ώρες, ενώ στην Τσεγκντού, στα νότια της χώρας, η κατασκευή γιγάντιου κέντρου που προορίζεται για την καραντίνα 10.000 ανθρώπων αναστάλη. Πρόκειται ενδεχομένως για σημάδι ότι η πολιτική της μαζικής καραντίνας επανεξετάζεται. Επίσης, οι Αρχές θύμισαν ότι το κλειδίμα εξόδων κινδύνου αποτελεί ποινικό αδίκημα, σε μια έμμεση αναγνώριση των διαμαρτυριών για την πυρκαγιά που ξέσπασε στην πόλη Ουρούμκι του Σινγιάνγκ και στέρπησε τη ζωή 10 ανθρώπων. Το περιστατικό αποτέλεσε θρηυαλίδα για το ξέσπασμα των διαδηλώσεων, αφού κυκλοφόρησε η φήμη ότι οι εγκλωβισμένοι θα είχαν σωθεί εάν δεν υπήρχαν τα περιοριστικά μέτρα.

«Πάντα μελετάμε και κάνουμε προσαρμογές για να προστατεύσουμε όσο περισσότερο γίνεται τα συμφέροντα των ανθρώπων και να μειώσουμε τις επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της

χώρας», δήλωσε χθες ο εκπρόσωπος της Εθνικής Υγειονομικής Επιτροπής, Μι Φενγκ.

Οι φιλοκυβερνητικοί

Ελλείψεϊ επίσημο σχολιασμό για τις διαδηλώσεις, το έργο ανέλαβαν φιλοκυβερνητικοί μπλόγκερ. «Βλέπουμε το ίδιο δηλητήριο όπως και στο Χονγκ Κονγκ», ισχυρίστηκε μπλόγκερ από το Πανεπιστήμιο Φουντάν. «Νέοι που δεν έχουν ντόπια χαρακτηριστικά, αλλά μιλούν με προφορικό Χονγκ Κονγκ ή Ταϊβάν και έχουν δυτική εμφάνιση. Κλασική περίπτωση "έγχρωμης επανάστασης", υποστήριξε ο σχολιαστής, όπως μεταφέρει η γαλλική εφημερίδα Monde. Όσο για τον κινεζικό τύπο, τις τελευταίες ημέρες βρήκε σχολίων για τη διαφορά και τη φιλαργυρία των εργαζομένων που διενεργούν τα τεστ COVID, προκειμένου να κατευθούν την αγανάκτηση σε λιγότερο ευαίσθητους, πολιτικά, στόχους.

FAZ, LE MONDE, WASHINGTON POST, REUTERS

Φεύγουν 450 υπάλληλοι μέσω του Σχεδίου Εθελούσιας και η Ελληνική Τράπεζα αποφάσισε να προχωρήσει στην πληρωμή των τόκων των χρεογράφων.

Εξελίξεις στην Ελληνική με υπαλλήλους και ΜΑΚ

Εβδομάδα αποφάσεων και ανακοινώσεων για την Ελληνική Τράπεζα η τελευταία εβδομάδα του Νοεμβρίου. Τα αποτελέσματα του ενιαίου είχε γνωστοποιηθεί πως θα ανακοινώνονταν στα τέλη του Νοεμβρίου, ωστόσο μεγάλες ανακοινώσεις υπήρξαν για υπαλλήλους και επενδυτές. Ο λόγος, για την ολοκλήρωση του Σχεδίου Εθελούσιας Εξόδου, αλλά συγχρόνως και για το ότι θα ξεκινήσει να πληρώνει τόκους στα υφιστάμενα Μετατρέψιμα Αξιογράφα Κεφαλαίου.

Ξεκινώντας από το δεύτερο, απόφαση που ανέμεναν εδώ και πάρα πολλά χρόνια οι επενδυτές, η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει αποφασίσει την έναρξη πληρωμής τόκου για τα Μετατρέψιμα Αξιογράφα Κεφαλαίου ΜΑΚ 1 και ΜΑΚ 2. Αναλυτικότερα, θα γίνει από την περίοδο πληρωμής τόκου 1 Οκτωβρίου 2022 - 31 Δεκεμβρίου 2022, με την πρώτη πληρωμή τόκου να γίνεται στις 31 Δεκεμβρίου 2022. Σημειώνεται πως, σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις του Ενημερωτικού Δελτίου ημερομηνίας 30 Σεπτεμβρίου 2013 για τις σχετικές αξίες, ο τόκος είναι πληρωτέος σε τριμηνιαία βάση στο τέλος κάθε περιόδου πληρωμής τόκου. Δικαιούχοι τόκου θα θεωρούνται οι κάτοχοι που θα είναι εγγεγραμμένοι στο Μπύρω Κατόχων κατά την Ημερομηνία Αρχείου, η οποία θα είναι 5 εργάσιμες μέρες πριν την ημερομηνία πληρωμής τόκου.

Παράλληλα, μετά την ολοκλήρωση του Σχεδίου Αποχώρησης την παραρτημένη Παρασκευή, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι περίπου 450 άτομα εγκρίθηκαν για αποχώρηση με την ολοκλήρωση του σχεδίου εθελούσιας πρόωρης αποχώρησης με κόστος 70 εκατομμυρίων και ετήσια εξοικονόμηση 30 εκατ. αρχής γενομένης από το 2023. Σύμφωνα με ανακοίνωση της τράπεζας, η εθελούσια αποχώρηση από τον Όμιλο με την καταβολή ενός εφάμιλλου χαριστικού ποσού αποσκοπούσε για μείωση του λειτουργικού της κόστους και για επίτευξη επαναλαμβάνομενης κερδοφορίας. Περίπου 450 υπάλληλοι (αντιστοιχεί στο 17% των υπαλλήλων του Ομίλου) έχουν εγκριθεί να συμμετάσχουν στο Σχέδιο με αναμενόμενο συνολικό κόστος για τον Όμιλο ύψους περίπου 70 εκατ. ευρώ.

Ο Πέτρος Αρσαλίδης, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα του Ανώτατου Εκτελεστικού Διευθυντή της Ελληνικής αφού ο κ. Όλιβερ Γκάτσεκ είναι στον «πάγο», δήλωσε ότι «η ολοκλήρωση του Σχεδίου σηματοδοτεί ένα σημαντικό ορόσημο στη διαδικασία αναδιοργάνωσης της Τράπεζας και στις προσπάθειές της να ενισχύσει περαιτέρω τη χρηματοοικονομική της θέση».

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Πού πήγε ο πολιτικός πολιτισμός

Με πόνει απόγνωση ειλικρινά, κάθε φορά που «μπαίνω» στα κοινωνικά δίκτυα και βλέπω πολιτικούς πρώτους γραμμές να απευθύνονται στους απλούς πολίτες με απαράδεκτους και υβριστικούς χαρακτηρισμούς. Με ενοχλεί αφάνταστα το επίπεδο των βουλεύσεων που έχει πάρσει πάτο και δεν εμπνέουν κανέναν σεβασμό όπως στην νέα γενιά. Αναρωτιόμαστε μετά για ποιο λόγο οι νέοι (και όχι μόνο) γυρίζουν την πλάτη στον μεγάλωτηρη γορτή της δημοκρατίας, δηλαδή τις εκλογές. Η Βουλή πρέπει να λάβει όλα τα μέτρα να διαφυλάξει το κύρος της από αυτούς που θα ταίριαζαν καλύτερα σε θεατρική παράσταση παρά μέσα στη Βουλή. Με ενοχλεί επίσης το γεγονός της ανεξέλεγκτης διασποράς ψευδών ειδήσεων τόσο από πολιτικούς όσο και από μέσα μαζικής ενημέρωσης. Χωρίς καμία διασταύρωση πολλές φορές βλέπουμε να κυκλοφορούν απίστευτα πράγματα που ταυρίζουν μόνο στη φαντασία της επιστημονικής φαντασίας. Πρωτοσέλιδα με ύβρεις και αναρτήσεις σε κοινωνικά μέσα που δεν έχουν καμία επαφή με την πραγματικότητα. Κι όμως η κοινωνία δείχνει να θέλει αίμα! Δεν εξηγείται αλλιώς αυτή η ταύτιση πολλών συμπολιτών μας με την υποκουλτούρα. Μόνο έτσι θα μπορούσα να χαρακτηρίσω όλα τα παραπάνω: υποκουλτούρα Δυστυχώς η οικονομική κρίση που περάσαμε ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για αυτή την κατάσταση όπου τονπορ τοχιοδιώκτες μέσω της υποκουλτούρας κατάφεραν να έχουν αναγνωρισμότητα που σε πολλές περιπτώσεις τους βοήθησε να βρεθούν σε θέση ώστε να αποφασίζουν για τις ζωές όλων μας. Τι προσπάθησαν να κάνουν λοιπόν; Μα φυσικά να ριζούν το επίπεδο του πολιτικού διαλόγου στον πάτο αφού οι ίδιοι δεν είχαν τίποτα να προσφέρουν για την ανοικοδόμησή του. Πιο παλιά υπήρχε η έννοια πολιτικός πολιτισμός, όπου διαφορικοί χαρακτήρες ένωναν τις φωνές τους σε σημαντικά για τη χώρα ζητήματα και σε άλλα πιο απλά μπορούσαν να καθίσουν σε ένα τραπέζι για να βρουν κοινά αποδεκτές λύσεις στα προβλήματα του κόσμου. Τώρα πάνω σε αυτό το τραπέζι κυριαρχούν τα αποσιγήματα, τα σουβλάκια και τα τσίπουρα μαζί με το δικασμό. Για το καλό της δημοκρατίας ο πολιτικός πολιτισμός πρέπει να επιστρέψει, και ελπίζω να γίνει σύντομα.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

must
04/12

ΜΕ ΤΗΝ ΣΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

AGAINST ALL ODDS

Η ΝΙΚΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΡΑΦΑΕΛΑ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥΣ
ΣΕ ΕΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ

Στο... πάρτι με το αέριο συμμετέχουν και Ευρωπαίοι

Ευρωπαϊκές εταιρείες αγοράζουν φθηνά αμερικανικό LNG και το πωλούν πανάκριβα

Ενώ συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις στην Ε.Ε. για την επιβολή ανώτατης τιμής αερίου στο φυσικό αέριο, την ευθύνη για την εκτόξευση των τιμών του φέρουν πολλές ευρωπαϊκές εταιρείες που αγοράζουν φθηνό το αμερικανικό αέριο, αλλά το πωλούν πανάκριβα. Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ του Politico, το αμερικανικό LNG που φορτώνεται σε δεξαμενόπλοια στα αμερικανικά λιμάνια πωλείται σχεδόν σε τετραπλάσιες τιμές στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, κυρίως εξαιτίας του προβλήματος που έχει προκαλέσει στην παγκόσμια αγορά η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία.

Η Κομισιόν υφίσταται εντεινόμενες πιέσεις προκειμένου να εκπροησεί σχέδιο για την επιβολή πλαφόν στις τιμές του αερίου, αλλά ορισμένες χώρες, προεξάρχουσας της Γερμανίας, εκφράζουν φόβους πως ένα τέτοιο μέτρο ενδέχεται να εξωθήσει τις εταιρείες να στραφούν σε άλλες αγορές και να πωλήσουν το καύσιμο ακριβότερα σε αυτές. Όπως, όμως, τονίζει η μεγαλύτερη εξαγωγική εταιρεία LNG της Αμερικής, η Cheniere, μεγάλο μέρος του εμπορίου του καυσίμου βρίσκεται σε ευρωπαϊκά χέρια. Όπως τονίζει ο Κόρεϊ Γκριντάλ, υψηλόβαθμο στέλεχος στον τομέα εμπορίας της Cheniere Energy, «το 90% του καυσίμου που παράγουμε πωλείται σε τριές

Το LNG που φορτώνεται σε δεξαμενόπλοια στα αμερικανικά λιμάνια πωλείται σχεδόν σε τετραπλάσιες τιμές στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

πλευρές και οι περισσότεροι πελάτες μας είναι εταιρείες κοινής ωφελίας, δηλαδή οι διάφορες Enel, Endesa, Naturgy, Centricas και Engie ανά τον κόσμο». Το LNG που εξήγαγε φέτος η Cheniere πωλήθηκε σε ποσοστό 70% στην Ευρώπη. Η εταιρεία πωλεί το υδρογονμένο αέριο στο πλαίσιο ενός συστήματος σταθερής τιμής βάσει της τιμής που ισχύει στην Αμερική και η οποία ανέρχεται τώρα περίπου στα 6 δολ. ανά εκατ. βρετανικών θερμικών μονάδων. Σύμφωνα με τον Γκριντάλ, αυτή η σταθερή τιμή ουσιαστικά σε όλα τα συμβόλαια της Cheniere ανέρχεται στο 115% της τιμής που ισχύει στην Αμερική συν άλλα 3 δολ.

Είναι ένα σημείο αναφοράς για οποιονδήποτε μεταπωλεί αυτά τα φορτία LNG στην ευρωπαϊκή αγορά χονδρικής και εκμεταλλεύεται τον φόβο πως δεν θα υπάρξει αρκετό καύσιμο για τον χειμώνα. Διαψεύδοντας τους φόβους των Ευρωπαίων ότι η επιβολή πλαφόν στην

Η ισπανική Naturgy, που έχει συμβόλαιο με την Cheniere για περίπου 5 εκατ. τόνους αμερικανικού LNG ετησίως, έχει ανακοινώσει κέρδη σχεδόν πενταπλάσια φέτος σε σύγκριση με το 2021 χάρη στη μεγάλη διαφορά ανάμεσα στη στάνταρ τιμή που πωλείται το αέριο στις ΗΠΑ και σε εκείνη στην Ευρώπη.

τιμή του αερίου θα οδηγήσει τις εταιρείες στις αγορές της Ασίας και σε μεγάλες ελλείψεις στη Γηραιά Ήπειρο, ο Γκριντάλ απαντάει με ένα κατηγορηματικό «όχι» στην ερώτηση αν η επιβολή πλαφόν θα επηρεάσει τις συναλλαγές ανάμεσα στην Cheniere και τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Και εξηγεί πως αν οι εταιρείες αποφασίσουν να στρέψουν τα φορτία LNG αλλού για να αντλήσουν υψηλότερα κέρδη, είναι καθαρά δική τους απόφαση. Το θέμα, πάντως, προκαλεί τριβές, καθώς η διαφορά ανάμεσα στην τιμή του αερίου στις ΗΠΑ και στις τιμές του στην Ε.Ε. δεν έχει διαφύγει την προσοχή των Ευρωπαίων πολιτικών.

Όλοι, όμως, επικρίνουν τις αμερικανικές εταιρείες παραγωγής του καυσίμου και ότι τις ευρωπαϊκές ενεργειακές που το πωλούν εντός Ευρώπης.

Ενδεικτική είναι η δήλωση του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν που μιλώντας την περασμένη εβδομάδα σε παράγοντες της βιομηχανίας τ'Αόνισε πως «οι ΗΠΑ παράγουν φθηνό αέριο, αλλά μας το πωλούν σε υψηλές τιμές και δεν νομιζώ πως αυτή είναι φιλική στάση». Και βέβαια ο Γάλλος πρόεδρος παρέλειψε να αναφέρει ότι η ευρωπαϊκή εταιρεία που έχει τα περισσότερα μακροπρόθεσμα συμβόλαια αμερικανικού αερίου δεν είναι άλλη από τη γαλλική TotalEnergies. Ο διευθύνων σύμβουλος της TotalEnergies Ζαν Πιερ Σμπερ θριαμβολογούσε τον περασμένο μήνα όταν αναφερόταν στο ότι η εταιρεία του έχει πρόσβαση σε 10 εκατ. τόνους αμερικανικού LNG ετησίως, που «αποτελεί τεράστιο πλεονέκτημα για τους διαπραγματευτές

μας, καθώς μεσολαβούν ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ευρώπη». Και προσέθεσε πως «δεδομένης της τιμής του LNG, κάθε φορτίο αντιπροσωπεύει 80 ή και 100 εκατ. δολ.».

Η ισπανική Naturgy, που έχει συμβόλαιο με την Cheniere για περίπου 5 εκατ. τόνους αμερικανικού LNG ετησίως, έχει επίσης ανακοινώσει κέρδη σχεδόν πενταπλάσια φέτος σε σύγκριση με το 2021 χάρη στη διευρυνόμενη διαφορά ανάμεσα στη στάνταρ τιμή που πωλείται το αέριο στις ΗΠΑ και σε εκείνη στην Ευρώπη. Τα μακροπρόθεσμα συμβόλαια με τις ΗΠΑ δεν ήταν πάντα τόσο προσοδοφόρα. Αντιθέτως, από το 2016 έως τουλάχιστον το 2018 οι εταιρείες που αγόραζαν το LNG έχαναν χρήματα από τα συμβόλαια με τη σταθερή τιμή. Γι' αυτό και μερικές εταιρείες κατέληξαν

να τα πωλήσουν. Το 2019 η ισπανική Iberdrola μεταπώλησε το 20ετές συμβόλαιο που είχε με την Cheniere στην ασιατική Pavilion Energy, η οποία επωφελείται σήμερα από τις πωλήσεις στις υψηλές τιμές της παγκόσμιας αγοράς. Η βρετανική Centrica αποπειράθηκε να πωλήσει το χαρτοφυλάκιο της LNG το 2020, όταν τα lockdowns οδήγησαν τις τιμές σε μηδενικά επίπεδα. Ανάμεσα τους ήταν και τα 20ετή συμβόλαια που είχε με την Cheniere και έληγαν το 2038. Τώρα που οι τιμές βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα, η Centrica αποζημιώνεται και κλείνει όλο και περισσότερα μακροπρόθεσμα συμβόλαια. Προσφάτως έκλεισε 15ετές συμβόλαιο που αρχίζει το 2026 και το οποίο συνήψε με την Delfin, αμερικανική εξαγωγική LNG.

POLITICO

Οφέλη για τις χώρες του Καυκάσου από τον πόλεμο

Λόγω της υποδοχής ρωσικών εταιρειών και κροίσων που εγκαταλείπουν τη Ρωσία και παίρνουν μαζί και τον πλούτο τους

Την ώρα που οι ευρωπαϊκές οικονομίες δέχονται κείμενο πλήγμα από την ενεργειακή κρίση, απότοκο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, και οδύονται προς τη συνεπακόλουθη ύφεση, κάποιες άλλες χώρες αντλούν οφέλη από τις παρενέργειες του πολέμου και βλέπουν τις οικονομίες τους και τα νομίματά τους να δέχονται μια απροσδόκητη τόνωση. Πρόκειται για τις γειτονικές στη Ρωσία και την Ουκρανία χώρες, τη Γεωργία, την Αρμενία αλλά και την Τουρκία, που έχουν εξελιχθεί σε χώρες υποδοχής όσων πλούσιων Ρώσων εγκαταλείπουν τη χώρα τους παίρνοντας όμως μαζί τους και τον πλούτο τους.

Η Γεωργία, η μικρή αυτή πρώην σοβιετική δημοκρατία στα νότια σύνορα της Ρωσίας, είναι μία από τις πολλές

Το ΔΝΤ προβλέπει διψήφια ποσοστά αύξησης του ΑΕΠ τόσο της Γεωργίας όσο και της Αρμενίας.

Η εγκατάσταση 112.000 εύπορων Ρώσων στη Γεωργία είχε ως αποτέλεσμα να ανατιμηθεί το νόμισμά της, το λάρι, κατά 15% έναντι του δολαρίου από την αρχή του έτους, να αυξηθούν οι πωλήσεις ακινήτων στην πρωτεύουσα Τιφλίδα κατά 20% μέχρι τον Σεπτέμβριο και τα ενοίκια να σημειώσουν άνοδο 74%.

χώρες του Καυκάσου, όπως η Αρμενία και η Τουρκία, που έχει δεχθεί μεγάλη τόνωση στην οικονομία της χάρη στους τουλάχιστον 112.000 εύπορους Ρώσους που έχουν εγκατασταθεί στο έδαφος της φέτος μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Η εισροή τους είχε ως αποτέλεσμα να ανατιμηθεί το νόμισμα της Γεωργίας, το λάρι, κατά 15% έναντι του δολαρίου από την αρχή του έτους, να

αυξηθούν οι πωλήσεις ακινήτων στην πρωτεύουσα Τιφλίδα κατά 20% μέχρι τον Σεπτέμβριο και οι συναλλαγές κατά 30%, και τα ενοίκια να εκτοξευθούν στα ύψη σημειώνοντας άνοδο 74%. Από τον Ιανουάριο μέχρι τον Νοέμβριο κατεγράφησαν στα μητρώα της Γεωργίας

12.093 νέες ρωσικές εταιρείες, αριθμός 13 φορές μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο στις αρχές του 2021.

Όπως σχολιάζει σχετικά ο Μικέλ Κουκάβα, υπεύθυνος οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής στο Ινστιτούτο Ελευθερίας της Ενημέρωσης, η Γεωργία

ξαφνικά κατέγραψε διψήφιο ποσοστό οικονομικής ανάπτυξης, κάτι που κανένας δεν μπορούσε να φανταστεί. Το επιβεβαιώνουν, άλλωστε, οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ που προβλέπει πως το ΑΕΠ της Γεωργίας θα αυξηθεί φέτος κατά 10%, δηλαδή σε ποσοστό υπερ-τριπλάσιο

από την αρχική εκτίμηση του περασμένου Απριλίου για ανάπτυξη 3%. Το ΔΝΤ προβλέπει, άλλωστε, διψήφιο ποσοστό οικονομικής ανάπτυξης για την Αρμενία, και συγκεκριμένα 11%, και 5% για την Τουρκία.

Η πρώην σοβιετική δημοκρατία κατέγραψε φέτος μια πολύ μεγάλη εισροή συναλλάγματος κυρίως από τη Ρωσία, από την οποία προήλθε το 59,6% των ξένων κεφαλαίων που εισέρρευσαν στη χώρα μόνο μέσα στον Οκτώβριο. Συνολικά οι εισροές ξένου κεφαλαίου στη Γεωργία σημείωσαν αύξηση 725% σε ετήσια βάση. Από τον Φεβρουάριο, οπότε άρχισε ο πόλεμος, μέχρι και τον Οκτώβριο οι Ρώσοι που μετανάστευσαν στη Γεωργία μετέφεραν σε λογαριασμούς των τραπεζών της κεφάλαια ύψους 1,412 δισ. δολ. Μέχρι τον Σεπτέμβριο, άλλωστε, οι Ρώσοι που μετανάστευσαν στη Γεωργία είχαν ανοίξει 45.000 λογαριασμούς στις τράπεζές της, σχεδόν διπλάσιους από όσους είχαν οι Ρώσοι στη χώρα μέχρι την εισβολή στην Ουκρανία.

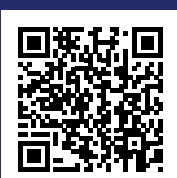
Όπως και οι γειτονικές Αρμενία και Τουρκία, η Γεωργία αρνήθηκε να ακολουθήσει τις δυτικές χώρες στην τακτική της επιβολής κυρώσεων κατά της Ρωσίας και αντιθέτως επέτρεψε στους Ρώσους και στα κεφάλαιά τους να εισέλθουν ελεύθερα στο έδαφός της. Η Αρμενία έχει αποφύγει έως τώρα να δώσει στη δημοσιότητα τα πλήρη στοιχεία για τον αριθμό των ξένων που εγκαταστάθηκαν στο έδαφός της και για τα περιουσιακά στοιχεία που αγόρασαν εκεί. Η Τουρκία, όμως, είναι γνωστό ότι έχει εκδώσει φέτος 118.626 άδειες παραμονής σε Ρώσους

πολίτες, ενώ το 1/5 των ξένων που αγόρασαν φέτος ακίνητα εντός Τουρκίας ήταν Ρώσοι.

Στον αντίποδα βρίσκεται, όμως, η Μολδαβία, επίσης γειτονική στη Ρωσία και την Ουκρανία, που η τύχη της μοιάζει περισσότερο με εκείνη των χωρών της Ε.Ε. Μετά την κίνηση της Μόσχας να διακόψει τις ροές της ενέργειας, η Μολδαβία αναγκάστηκε να αλλάξει προμηθευτή εν μια νυκτί και να αρχίσει να προμηθεύεται το 80% της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου από την Ευρώπη. Ήταν η πλέον απότομη μετάβαση που γνώρισε η χώρα μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989. Την Τετάρτη η Μολδαβία έμεινε για δύο ώρες χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα όταν πυράυλοι έπληξαν την Ουκρανία διακόπτοντας τις ροές ενέργειας από την Ευρώπη. Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, το κόστος της ενέργειας που έχει υπερ-τριπλασιαστεί, αποτελεί πλήγμα για την οικονομία της Μολδαβίας καθώς δημιουργεί ένα έλλειμμα ύψους 8% του ΑΕΠ της, τη στιγμή που πρόκειται για μία από τις φτωχότερες χώρες της Ευρώπης. Δεν έχει, βέβαια, υποστεί έως τώρα γενικές διακοπές στην ηλεκτροδότηση, όπως συνέβη στην Ουκρανία. Εκτιμάται, όμως, πως η τιμή του φυσικού αερίου για τους απλούς καταναλωτές έχει εξαπλασιαστεί μέσα στο τελευταίο έτος, αναγκάζοντας τις οικογένειες της χώρας να δαπανούν το 70% έως 75% του εισοδήματός τους για την πληρωμή των εταιρειών κοινής ωφελίας.

CNBC, BLOOMBERG

Μοναδικό οικοσύστημα υπηρεσιών αποκλειστικά για e-shops!

Για περισσότερες πληροφορίες σαρώστε τον κωδικό QR.

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

#COCKTAILFESTCY

CYPRUS COCKTAIL FESTIVAL

MAIN SPONSOR

αλφαμεγα

CHRISTMAS EDITION

DECEMBER 14TH, 2022

TIME 18:00

ELEFThERIA SQUAURE

CYPRUS LOST + FOUND DRINKERY/ NOTES AND SPIRITS/ UKIYO LISTENING BAR/
BARONYMOUS/ SEVEN MONKEYS THE BAR/ HIGH & WET/ SOUSOURADA BAR/
ΛΑΜΠΑΤΕΡ BISTRO BAR/ LIBRARY BAR/ KATHIKAS SQUARE GIN BAR

ITALY 1930 **FRANCE** LE SYNDICAT

GREECE THE CLUMSIES/ BABA AU RUM/ TO ΛΟΚΑΛΙ/ LINE ATHENS/ BARRO NEGRO/
UPUPA EPOPS - THE BAR/ THE BAR IN FRONT OF THE BAR/ 42 BARSTRONOMY

SPONSORS

Προειδοποίηση

«Αγοράζετε μετοχές για να προστατεύσετε τις αποταμιεύσεις σας από τον πληθωρισμό, αλλά στην πραγματικότητα είναι δόλιμα αυτές οι διογκωμένες αξίες των τουρκικών μετοχών», προειδοποιεί προ ημερών ο ηγέτης της τουρκικής αντιπολίτευσης Κεμάλ Κιλισντάρογλου όσους δελεάζονται από τις υψηλές τιμές των τουρκικών μετοχών και σε πιο κινδυνολογικούς τόνους προσέθεσε πως «ετοιμάζονται να ληστέψουν τους μικροεπενδυτές».

Υπερθέρμανση

Σκολιάζοντας τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που εμφανίζει η Τουρκία, ο ειδικός επί των αναδυόμενων αγορών στην BlueBay Asset Management Τίμοθι Ας τόνισε προσφάτως πως «ο ρυθμός ανάπτυξης είναι υπερβολικά υψηλός, η εγχώρια ζήτηση υπερβολικά υψηλή, οι εισαγωγές υπερβολικά υψηλές. Όλα υπερθερμαίνονται».

Μεγάλη απώλεια

Ο Τσε Ουβάτ, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Γκρίνουιτς, τόνισε πως «η απώλεια των ταλέντων που γνωρίζει η Τουρκία εξαιτίας του ιλιγγιώδους πληθωρισμού μπορεί να πλήξει την οικονομία της Τουρκίας στο μέλλον, καθώς θα χάσει τις θέσεις εργασίας και τις επιχειρήσεις που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν αυτού οι νέοι».

Τα οικονομικά τρικ Ερντογάν και η αλήθεια

Το ΑΕΠ αυξάνεται, το χρηματιστήριο ανεβαίνει, αλλά οι Τούρκοι δοκιμάζονται από την ένδεια

της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΛΑΗ**

Καθώς η Τουρκία και ο Ταγίπ Ερντογάν οδεύουν ολοταχώς προς τις εκλογές του 2023 με την πλειονότητα του τουρκικού λαού να δοκιμάζεται από την ένδεια, την ακρίβεια και την ενεργειακή κρίση, αναλυτές και οικονομολόγοι δεν σταματούν να εκπληθίζονται από την ταχυδακτυλουργική ικανότητα του Τούρκου προέδρου. Ο Ταγίπ Ερντογάν καταφέρνει να εμφανίζει μια φαινομενικά θετική εικόνα σε πολλές πτυχές της τουρκικής οικονομίας μολοντί σε αυτές κυοφορούνται οι παθογένειες της και είναι έτοιμες να επιτεθούν σε όποιον αναδειχθεί νικητής των εκλογών.

Η τουρκική οικονομία εμφανίζει ρυθ-

μούς που θυμίζουν την Κίνα της περασμένης δεκαετίας, με τα στοιχεία του δεύτερου τριμήνου να φέρουν το ΑΕΠ της Τουρκίας να αυξάνεται κατά 7,6% και τους προηγούμενους μήνες την ανάπτυξη να υπερβαίνει το 7%. Το δεύτερο τρίμηνο του περασμένου έτους, μάλιστα, με την άρση των περιοριστικών μέτρων κατά τις πανδημίας και την ανάκαμψη του τουρισμού, η τουρκική οικονομία σημείωσε ένα διασημικό άλμα με ανάπτυξη 21,7%. Σε μια χρονιά μεγάλων κραδασμών στις αγορές ανά τον κόσμο, το χρηματιστήριο της Κωνσταντινούπολης γνωρίζει εντυπωσιακή άνοδο, με τον δείκτη Borsa Istanbul-100 να έχει συγκεντρώσει κέρδη 144% στο τοπικό νόμισμα και 73% σε δολάρια.

Οι τελευταίες ταχυδακτυλουργίες του Ερντογάν διέρρησαν μέσα στην εβδομάδα, όταν έγινε γνωστό ότι είναι στα σκαριά συμφωνία της Αγκυρας με το Ριάντ για μια γερή ένεση συναλλάγματος ύψους 5 δισ. δολ. από τη Σαουδική Αραβία. Θα πρόκειται για θεαματικό προεκλογικό ελιγμό, καθώς προϋποθέτει ότι έχει γεφυρωθεί το χάσμα που άνοιξε ανάμεσα στις δύο χώρες πριν από τέσσερα χρόνια με τη δολοφονία του Σαουδάρβα δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι μέσα στο προέκτεινο της Σαουδικής Αραβίας στην Κωνσταντινούπολη. Με διαφορά μιας ημέρας έγινε γνωστό ότι η Αγκυρα δεχεται και πάλι νέα ισχυρή ένεση κεφαλαίων από το Κατάρ, που θα της χορηγήσει κεφάλαια ύψους 8 ή ενδεχομένως και 10

δισ. δολ., για δεύτερη φορά μέσα σε μόλις δύο χρόνια. Της είχε χορηγήσει κάπου 15 δισ. δολ. το 2020. Στο μεταξύ, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τουρκίας ενισχύονται από τα κεφάλαια 5 έως 10 δισ. δολ. που της έχει χορηγήσει η Ρωσία για την ανέγερση σταθμού ατομικής ενέργειας, ενώ παράλληλα η Τουρκία λειτουργεί ως διαύλιος διεισδυτής του ρωσικού πετρελαίου στην Ευρώπη. Τα τελευταία χρόνια, άλλωστε, η Αγκυρα έχει συνάψει σειρά συμφωνιών ανταλλαγής συναλλάγματος με συμμαχικές της χώρες, όπως η Κίνα και η Νότια Κορέα. Η πραγματικότητα, όμως, δεν είναι τόσο καλή. Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τράπεζας της Τουρκίας έχουν και πάλι υποχωρήσει στα 11,5 δισ. δολ. Σύμφωνα με

στοιχεία της Goldman Sachs, μόνον στο διάστημα από τον Μάρτιο μέχρι τον Σεπτέμβριο, η Τράπεζα της Τουρκίας έχει δαπανήσει τουλάχιστον 17,9 δισ. δολ. για να στηρίξει το τουρκικό νόμισμα. Παρά τις αλλεπάλληλες ενέσεις συναλλάγματος βρίσκονται και πάλι σε αρνητικό έδαφος, καθώς η Τράπεζα της Τουρκίας οφείλει 47,6 δισ. δολ. από βραχυπρόθεσμο δανεισμό στις τουρκικές τράπεζες, αλλά και 23,6 δισ. που έχει δανειστεί από άλλες κεντρικές τράπεζες. Εν ολίγοις, ακόμη και τα 11,5 δισ. είναι κατά κάποιον τρόπο εικονικά. Και όμως, το 2011, όταν η κυβέρνηση Ερντογάν τηρούσε κάποιους κανόνες συνετής οικονομικής πολιτικής, τα διαθέσιμα της Τράπεζας της Τουρκίας ήταν 71,1 δισ.

Οι ταχυδακτυλουργίες στο χρέος και η παγίδα των μετοχών

Ένας άλλος επιδέξιμος ελιγμός του Ερντογάν, με τον οποίο διατηρεί τεχνικώς σε χαμηλά επίπεδα το κόστος δανεισμού των τραπεζών, είναι η υποχρέωση που έχει επιβάλει στις τουρκικές τράπεζες να αγοράζουν μεγάλο όγκο ομολόγων του τουρκικού δημοσίου. Πριν από περίπου τρεις εβδομάδες επέβαλε σε όσες τράπεζες διατηρούν λιγότερο από το 50% των καταθέσεων τους σε τουρκικές λίρες να αυξήσουν κατά 75% τις τοποθετήσεις τους στο τουρκικό χρέος. Κάποιοι παλαιότεροι κανόνες επιβάλλουν στις τράπεζες να κρατούν τουρκικό χρέος ως ενέχυρο. Οι αναγκαστικές αυτές τοποθετήσεις των τουρκικών τραπεζών έχουν δημιουργήσει

τεχνητή ζήτηση για ομόλογα του τουρκικού δημοσίου αξίας σχεδόν 5 δισ. δολ. Και το αποτέλεσμα είναι να συμπιέσουν τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του τουρκικού δημοσίου κατά περίπου 1.550 μονάδες βάσης στο 10,5%, από το ρεκόρ του 26% που έχουν σημειώσει στη διάρκεια του έτους. Έχουν εν ολίγοις μειώσει έτσι το κόστος του δανεισμού της κυβέρνησης, που στον προϋπολογισμό του επόμενου έτους προβλέπεται να φθάσει τα 4,47 τρισ. τουρκικές λίρες, ποσό αντίστοιχο των 240 δισ. δολαρίων. Στην πράξη, όμως, οι τουρκικές τράπεζες, που παραδοσιακά αποτελούν εύρωστο πυλώνα της τουρκικής οικονομίας, κινδυνεύουν

από την εξαναγκαστική συσσώρευση τουρκικού χρέους στους ισολογισμούς τους. Σε ό,τι αφορά τώρα την ιλιγγιώδη άνοδο του χρηματιστηρίου της Κωνσταντινούπολης, κρύβει στην πραγματικότητα μια από τις χειρότερες παθογένειες της τουρκικής οικονομίας: τον πληθωρισμό που έχει εκτοξευθεί στη «στράτοσφαιρα», καθώς με τα επίσημα στοιχεία πλησιάζει ήδη το 90% και κινείται ανοδικά, ενώ η ομάδα ανεξάρτητων οικονομολόγων ENAG τον υπολογίζει στο 176%. Και βέβαια υπό τις προτάγες του Ταγίπ Ερντογάν η Τράπεζα της Τουρκίας δεν κάνει τίποτε για να ανακόψει την ιλιγγιώδη άνοδο του και αντιθέτως μειώνει διαρκώς

το κόστος δανεισμού. Στη διάρκεια της εβδομάδας μείωσε για τέταρτη φορά από τον Απρίλιο τα επιτόκια της τουρκικής λίρας στο 9%. Στην πραγματικότητα οι εγχώριοι μικροεπενδυτές εισέρχονται μαζικά στις τουρκικές μετοχές σε μια προσπάθεια να προστατεύσουν τις αποταμιεύσεις τους από τη συνεχή διάβρωση της αξίας τους. Η αλήθεια είναι γνωστή στους οικονομολόγους, αλλά την υπογράμμισε την περασμένη Κυριακή ο ηγέτης της αντιπολίτευσης Κεμάλ Κιλισντάρογλου. Με μήνυμά του μέσω Twitter ο Τούρκος πολιτικός επικρίνει να προειδοποιήσει τους μικροεπενδυτές τονίζοντας ότι «ει-

σέρχεστε στην αγορά μετοχών για να προστατεύσετε τις αποταμιεύσεις σας από τον πληθωρισμό, αλλά στην πραγματικότητα οι υψηλές τιμές των μετοχών είναι το δόλωμα». Προέβλεψε μάλιστα σε ιδιαίτερα κινδυνολογικούς τόνους, και χωρίς να διευκρινίσει σε ποιους ακριβώς αναφέρεται, ότι «ετοιμάζονται να ληστέψουν τους μικρούς επενδυτές». Ο Κεμάλ Κιλισντάρογλου, από τους κύριους αντιπάλους του Ερντογάν στις προεδρικές εκλογές του 2023, δήλωσε μάλιστα πως η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η διαχείριση του Bursa Istanbul «θα κληθούν να λογοδοτήσουν» γιατί δεν προστάτευσαν τους επενδυτές.

Μια δεκαετία ελιγμών με στόχο την παραμονή του Τούρκου προέδρου στην εξουσία

Στην πραγματικότητα η οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται στην Τουρκία περίπου την τελευταία δεκαετία, ουσιαστικά από το 2013 και μετά, βρίθκει ελιγμών και ταχυδακτυλουργιών του Ερντογάν, καθώς δεν εμφορείται από στρατηγική ανάπτυξης, αλλά εξυπηρετεί μια σκοπιμότητα: την παραμονή του Τούρκου προέδρου στην εξουσία. Κάτι δηλαδή που προϋποθέτει τη διατήρηση μιας φαινομενικά τουλάχιστον οικονομικής σταθερότητας μέχρι τις εκάστοτε εκλογές και ει δυνατόν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση υιοθετεί τις πλέον καιροσκοπικές μεθόδους παρεμβαίνοντας πυροσβεστικά πολλές φορές και έως τώρα φαίνεται να τα κα-

ταφέρνει. Κι ενώ μέχρι προσφάτως οι δημοσκοπήσεις κατέτειναν στην πρώτη ήττα του Ερντογάν, τελευταία έχουν αντιστραφεί. Το 2013 ήταν η κρίσιμη χρονιά για την Τουρκία που, όπως και οι υπόλοιπες αναδυόμενες αγορές, εγκαταλείφθηκε από το ξένο κεφάλαιο όταν η Federal Reserve άρχισε να αυξάνει τα επιτόκια. Εκτοτε στην Τουρκία έχουν επιβληθεί οι πλέον ανορθόδοξες και ανήκουστες μέθοδοι που ισοδυναμούν με έμμεσους ελέγχους στις κινήσεις κεφαλαίων. Ανάμεσά τους η υποχρέωση των εξαγωγικών επιχειρήσεων να πωλούν το 40% τουλάχιστον του συναλλάγματός τους στην κεντρική τράπεζα, σε μια προσπά-

θεια να στηριχθεί το νόμισμα. Στο πλαίσιο της ίδιας προσπάθειας η πρόσβαση επιχειρήσεων και τραπεζών σε φθηνά δάνεια σε τουρκικές λίρες προσφέρεται μόνο υπό τον όρο ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν θα αγοράσει συναλλάγμα. Τα πάγια δάνεια που χορηγούν οι τράπεζες και είναι φθηνότερα προσφέρονται σε μεγάλες επιχειρήσεις μόνο υπό τον όρο ότι το συναλλάγμα που κρατούν είναι μικρότερο από το 10% των επίσων πωλήσεών τους. Με όλες αυτές τις ανορθόδοξες, έως ένα βαθμό τουλάχιστον, μεθόδους έχει επιβραδυνθεί η δολαριοποίηση της τουρκικής οικονομίας και έχουν ανακοπεί κάπως οι επιθετικές ε-κροές κεφαλαίων από τη χώρα. Μια από

τις τελευταίες ταχυδακτυλουργίες του Ερντογάν ήταν και οι ραγδαίες αυξήσεις στους μισθούς κατά 50% που υποσχέθηκε πέφτει περίπου τέτοια εποχή, οι οποίες, ωστόσο, εντυπωσίασαν για πολύ λίγο καθώς ο διασημικός πληθωρισμός εξαφάνισε κάθε κέρδος. Μια άλλη ήταν η δέσμευση που ανέλαβε εδώ και περίπου ένα χρόνο η κυβέρνηση να αναπληρώσει τις καταθέσεις στο ποσοστό που κάνουν από την υποτίμηση της τουρκικής λίρας, αλλά υπό τον όρο ότι θα παραμένουν σε τουρκικές λίρες. Αυτή η τελευταία υποσχέση, όπως και άλλες κατά καιρούς, έφερε προσωρινά μια σταθεροποίηση του νομισματός και της οικονομίας. Στο μεταξύ, ο Ερντογάν είχε προλάβει να

εισαγάγει νέες θεωρίες περί «κινεζοποίησης» της τουρκικής οικονομίας χάρη στο φθινό νόμισμα, που έχει μεν κατακρημνιστεί επί της ουσίας, αλλά κατά τον Ερντογάν επρόκειτο να φέρει αύξηση των εξαγωγών, τόνωση των επενδύσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Μέχρι στιγμής, πάντως, οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης επιτυγχάνονται μεν, αλλά όχι με την αύξηση των εξαγωγών, ούτε με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με έρευνα του Yoneylem Social Research Centre, περισσότερο από το 75% των Τούρκων αγωνίζονται για να διασφαλίσουν τα αναγκαία προς το ζην, τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης, και να πληρώσουν το ενοίκιο τους.

Οι εξωτερικοί παράγοντες επιβαρύνουν, άλλωστε, την τουρκική οικονομία, όπως, για παράδειγμα, ο πόλεμος στην Ουκρανία που έχει αυξήσει το κόστος των εισαγωγών, της ενέργειας και των εμπορευμάτων. Και στο μεταξύ οι μεγαλύτερες κεντρικές τράπεζες αυξάνουν και πάλι τα επιτόκια και πρόκειται σύντομα να προκαλέσουν αύξηση του κόστους δανεισμού της Τουρκίας. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες έχουν περιορίσει ή και διακόψει τις παραγωγίες, καθώς οδεύουν σε ύφεση. Με λίγα λόγια, η ισορροπία της τουρκικής οικονομίας είναι ασταθής και αναμένεται να κλονιστεί στο επόμενο δυνατό εξωτερικό πλήγμα.

Net Zero 2030
Στόχος μας το μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

PwC

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η μεγάλη πρόκληση της γήρανσης του πληθυσμού

Ο συνολικός παγκόσμιος πληθυσμός ξεπέρασε το σημείο καμπής των 8 δισεκατομμυρίων στις 15 Νοεμβρίου. Η εξέλιξη αυτή από τα 7 στα 8 δισεκατομμύρια ανθρώπους διήρκεσε μόλις 12 χρόνια, αναζωπυρώνοντας χρόνιους φόβους, που σχετίζονται με την ταχεία αύξηση του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων τροφίμων, της υψηλής ανεργίας, της εξάντλησης των φυσικών πόρων και της ανεξέλεγκτης περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Ωστόσο, η σοβαρότερη πρόκληση με δημογραφικό κριτήριο είναι η γήρανση του πληθυσμού. Το φάρμα μιας παγκόσμιας πληθυσμιακής βόμβας στην πραγματικότητα έχει εξουδετερωθεί (ή, μάλλον, εξατμίστηκε φυσικά). Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού έχει επιβραδυνθεί αισθητά τις τελευταίες δεκαετίες και θα συνεχιστεί έτσι. Παρόλο που η Ινδία προβλέπεται να ξεπεράσει την Κίνα το 2023 και να γίνει η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της προβλέπεται στο 0,7% για την περίοδο 2020-2040, δηλαδή κάτω από τον παγκόσμιο μέσο όρο του 0,8%. Η δε πανδημία του κορωνοϊού επηρέασε ελάχιστα το μέγεθος και την ανάπτυξη του παγκόσμιου πληθυσμού, παρά τα εκτιμώμενα 15 εκατομμύρια άμεσους και έμμεσους θανάτους που σχετίζονται με αυτήν και μια μείωση κατά σχεδόν δύο χρόνια του προσδόκιμου ζωής τα πρώτα δύο χρόνια της εμφάνισής της. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού ποικίλλει σημαντικά μεταξύ χωρών, εισοδηματικών ομάδων και γεωγραφικών περιοχών. Η ανάπτυξη είναι δυσανάλογα υψηλή μεταξύ των χωρών χαμηλού εισοδήματος και στην Αφρική και δυσανάλογα χαμηλή μεταξύ των χωρών μεσαίου και (ιδιαίτερα) υψηλού εισοδήματος και στην Ευρώπη. Η γήρανση του πληθυσμού είναι η πιο διάχυτη και κυρίαρχη παγκόσμια δημογραφική τάση, λόγω της μείωσης της γονιμότητας, της αυξανόμενης μακροζωίας και του ότι μεγάλο

μήκος του πληθυσμού οδεύει στην τρίτη ηλικία. Αυτές οι αλλαγές προμηνούν ένα συνδυασμό κολοσσιαίων υγειονομικών, κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων τις επόμενες δεκαετίες. Η αντιμετώπισή τους θα απαιτήσει ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο ζωής, στις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, στις θεσμικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις και στην τεχνολογική καινοτομία. Εάν, όμως, υπάρξει αδράνεια, οι συνέπειες θα είναι δραστηκές: μείωση του εργατικού δυναμικού, που πέφτει να υποστηρίξει ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό συνταξιούχων, συνακόλουθη έκρηξη των ασθενειών λόγω ηλικίας και του σχετικού κόστους περίθαλψης, καθώς και φθίνουσα ποιότητα ζωής στους ηλικιωμένους λόγω έλλειψης ανθρώπινων, οικονομικών και θεσμικών πόρων. Η δημογραφική αλλαγή είναι συνήθως περισσότερο εξελικτική παρά επαναστατική, σίγουρα σε σύγκριση με άλλους σοβαρούς παράγοντες, που επιδρούν στην κοινωνική και οικονομική ευημερία, όπως πανδημίες, εμφύλιες και διακρατικές συγκρούσεις και τεχνολογικές αλλαγές. Οι εφικτοί στόχοι για τη δημογραφική ετοιμότητα περιλαμβάνουν τη βελτίωση της αναπαραγωγικής υγείας, τον εφοδιασμό των πολιτών με το ανθρώπινο και φυσικό κεφάλαιο και την προώθηση της υγιούς γήρανσης. Ο ΠΟΥ, ειδικότερα, ζητάει 150-300 λεπτά μέτριας αερόβιας σωματικής δραστηριότητας την εβδομάδα για ενήλικους ηλικίας 18-64 ετών. Όσον αφορά την υγιή γήρανση, ο ΠΟΥ συνιστά στους ενήλικους 65 ετών και άνω να αυξάνουν τη σωματική δραστηριότητα με γυμναστική και ενδυνάμωση τρεις ημέρες την εβδομάδα. Δυστυχώς, τέλος, ένας στους τέσσερις ενήλικους παγκοσμίως δεν πληροί αυτά τα πρότυπα, σύμφωνα με στοιχεία του ΠΟΥ το 2020.

* Το άρθρο δημοσιεύεται στο περιοδικό «Χρηματοοικονομικά και Ανάπτυξη» του ΔΝΤ.

Ανοιχτό το ενδεχόμενο ύφεσης στην Ευρωζώνη, εκτιμά η ΕΚΤ

Ο πληθωρισμός πιέζει νοικοκυριά και επιχειρήσεις, ενώ η ανάπτυξη επιβραδύνεται

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΑΗ**

Οι κίνδυνοι για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της Ευρωζώνης έχουν αυξηθεί εν μέσω της εκτίναξης των τιμών της ενέργειας, του αυξανόμενου πληθωρισμού και της χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης, ενώ η πιθανότητα ύφεσης έχει ενισχυθεί σημαντικά, προειδοποίησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Όπως τόνισε στο πλαίσιο της έκθεσής για την επισκόπηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, οι πιέσεις από το κόστος διαβίωσης «χτυπούν» την ικανότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων να εξυπηρετούν τα χρέη τους. Παράλληλα, υπογράμμισε τους κιν-

Δυσωίων η έκθεση για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα - Η πιθανότητα ύφεσης το επόμενο 12μηνο φθάνει στο 80%.

δύνους για τα δημοσιονομικά των χωρών, καθώς οι κυβερνήσεις αυξάνουν το χρέος για να μετριάσουν τον αντίκτυπο της ενεργειακής κρίσης, ενώ δεν απέκλεισε τον ξαφνικό κατακερματισμό στην αγορά ομολόγων.

«Οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις αισθάνονται ήδη τον αντίκτυπο του αυξανόμενου πληθωρισμού και της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Λουίς ντε Γκίντος, κατά την παρουσίαση της έκθεσής. «Η εκτίμησή μας είναι ότι οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί, ενώ μια τεχνική ύφεση στη Ζώνη του Ευρώ έχει γίνει πιο πιθανή». Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ, το υψηλό ενεργειακό κόστος έχει αυξήσει την πιθανότητα ύφεσης στην Ευρωζώνη το επόμενο 12μηνο στο 80%.

Οι πρόσφατες εξελίξεις αυξάνουν την ευπάθεια των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων που έχουν

«Οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις αισθάνονται ήδη τον αντίκτυπο του αυξανόμενου πληθωρισμού και της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Λουίς ντε Γκίντος, κατά την παρουσίαση της έκθεσής. «Η εκτίμησή μας είναι ότι οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί, ενώ μια τεχνική ύφεση στη Ζώνη του Ευρώ έχει γίνει πιο πιθανή».

μεγαλύτερο χρέος, επισήμανε η ΕΚΤ. Οι προκλήσεις για τις επιχειρήσεις έχουν αυξηθεί εν μέσω του υψηλότερου κόστους της ενέργειας, με την κερδοφορία να αναμένεται να μειωθεί καθώς αυξάνεται το κόστος χρηματοδότησης. Εάν οι προοπτικές επιδεινωθούν περαιτέρω, δεν μπορεί να αποκλειστεί η αύξηση της συχνότητας των εταιρικών πτωχεύσεων, ιδίως μεταξύ των ενεργοβόρων επιχειρήσεων, προειδοποίησε η ΕΚΤ.

Το χρέος

Κατά την ΕΚΤ, η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να είναι στοχευμένη. Επειτα από μεγάλες δαπάνες κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης έχουν ξοδέψει περίπου το 1,4% του ΑΕΠ για να αμβλύνουν τις επιπτώσεις του ενεργειακού σοκ, εκτιμά η ΕΚΤ. Τα παρατεταμένα υψηλά ελλείμματα σε ορισμένες χώρες σε συνδυασμό με το αυξανόμενο κόστος χρηματοδότησης ενδέχεται

να οδηγήσουν σε περαιτέρω περιορισμό του δημοσιονομικού χώρου, αλλά μπορεί επίσης να θέσουν τη δυναμική του χρέους σε λιγότερο ευνοϊκή τροχιά, ιδιαίτερα σε χώρες με υψηλότερο επίπεδο χρέους. «Η αύξηση των επιτοκίων επιβαρύνει περισσότερο τις δημοσιονομικές θέσεις από ό,τι αναμενόταν προηγουμένως», ανέφερε η έκθεση. «Για να διατηρηθεί η βιωσιμότητα του χρέους και να περιοριστεί ο κίνδυνος τροφολογίας πληθωριστικών πιέσεων, τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να είναι προσωρινά και να στοχεύουν στα πιο ευάλωτα νοικοκυριά και επιχειρήσεις», τόνισε.

Αν και η ΕΚΤ επισήμανε πως, προς το παρόν, δεν εντοπίζονται σημάδια κατακερματισμού στις αγορές ομολόγων χάρη στις ευέλικτες επανεπενδύσεις του REPP, καθώς και στην ύπαρξη του νέου εργαλείου ΤΠΙ, ωστόσο δεν απέκλεισε μια ξαφνική αντιστροφή του κλίματος με την επιστροφή του κατακερματισμού που παρατηρήθηκε κατά την κρίση χρέους της Ευρωζώνης.

«Μια περαιτέρω επιδείνωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών θα μπορούσε να αλλάξει το κλίμα της αγοράς προς τα πιο ευάλωτα κράτη της Ζώνης του Ευρώ», σημείωσε.

Πάντως, όσον αφορά το θέμα της μείωσης προεσώων των θέσεων της ΕΚΤ στα ομόλογα, ο Ντε Γκίντος εξήγησε ότι οποιαδήποτε ποσοτική σύσφιξη (QT) είναι πιθανό να είναι σταδιακή και «παθητική», που σημαίνει ότι οι λήξεις ομολόγων δεν θα επανεπενδυθούν, αλλά η ΕΚΤ δεν θα πουλήσει τα κρατικά ομόλογα που κατέχει υπό το APP.

Οι τράπεζες

Σε ό,τι αφορά τις τράπεζες, η ΕΚΤ τόνισε πως καθώς οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά θεωρούν ότι είναι όλο και πιο δύσκολο να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους, οι τράπεζες θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες απώλειες μεσοπρόθεσμα. Ενώ ο τραπεζικός τομέας πρόσφατα παρουσίασε ανάκαμψη της κερδοφορίας αφού τα επιτόκια αυξήθηκαν, υπάρχουν ενδείξεις επιδείνωσης της ποιότητας του ενεργητικού, όπως ανέφερε, κάτι που μπορεί να απαιτήσει μεγαλύτερες προβλέψεις. «Το κόστος κινδύνου των τραπεζών έχει υποχωρήσει στα προ της πανδημίας επίπεδα, αλλά θα μπορούσε να αυξηθεί, λόγω τόσο της ανάγκης για υψηλότερες προβλέψεις για ζημιές δανείων όσο και από την πιθανή μείωση του όγκου δανείων καθώς επιδεινώνονται οι μακροοικονομικές προοπτικές».

Μετοχές και ακίνητα

Παράλληλα, η ΕΚΤ προειδοποίησε και για τον κίνδυνο νέας άτακτης διάρθρωσης των μετοχών λόγω της αβεβαιότητας για τις προοπτικές του πληθωρισμού των επιτοκίων, ενώ υπογράμμισε ότι οι αγορές ακινήτων μπορεί να βρίσκονται «σε σημείο καμπής», καθώς η αύξηση του κόστους δανεισμού μειώνει τη ζήτηση για νέα δάνεια, με τις τιμές κατοικιών να κορυφώνονται πλέον μετά την άνοδο πολλών ετών.

Το Παγκόσμιο Κύπελλο όπως δεν το έχετε ξαναδιαβάσει

450 ΣΕΛΙΔΕΣ
ΣΕ 2 ΤΟΜΟΥΣ

40 συγκλονιστικές ποδοσφαιρικές ιστορίες από Έλληνες και ξένους δημοσιογράφους και συγγραφείς. Παραλειπόμενα, αφηγήσεις και σπάνιες φωτογραφίες από τα προπολεμικά χρόνια μέχρι την εποχή του VAR.

➔ **4/12** ΜΕ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

Εκτακτο φόρο σε ενεργειακές και τράπεζες επιβάλλει η Ισπανία

Ισχυρές αντιδράσεις από τις εταιρείες, ανησυχία ΔΝΤ, επικριτική η ΕΚΤ

Η Ισπανία προχωρεί με την εφαρμογή του αμφιλεγόμενου σχεδίου της να επιβάλει εφάπαξ φόρο της τάξεως του 4,8% και 1,2% στα υπέρογκα κέρδη τραπεζών και ενεργειακών ομίλων αντιστοίχως, παρά τις αντιρρήσεις και τις ανησυχίες που διατύπωσαν διεθνείς οργανισμοί και ινστιτούτα. Την πρόταση υπέβαλε ο κυβερνητικός συνασπισμός υπό την ηγεσία των Σοσιαλιστών τον Ιούλιο, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευσμά της η εφημερίδα των Financial Times, αποσκοπώντας να συγκεντρώσει 7 δισ. ευρώ, μιας και αναζητεί κεφάλαια να μετριάσει τον οδυνηρό αντίκτυπο του υψηλού ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού, ειδικά για τα νοικοκυριά χαμηλών εισοδημάτων. Μία άλλη χώρα η οποία επέβαλε αντίστοιχη φορολογία είναι και η Βρετανία.

Η κυβέρνηση της Μαδρίτης αποσκοπεί να συγκεντρώσει 7 δισ. ευρώ για να χρηματοδοτήσει προγράμματα στήριξης των νοικοκυριών χαμηλών εισοδημάτων.

Οι εφάπαξ και απροσδόκτοι φόροι έχουν γίνει πηγή διαμάχης σε άλλα μέρη της Ευρώπης, από τότε που η Ισπανία ανακοίνωσε πρώτη φορά το σχέδιό της, οξύνοντας τις διμερείς σχέσεις κυβερνήσεων και εταιρειών. Οι πρώτες διατηνούνται ότι είναι δικαιολογημένη η φορολογία στα έκτακτα κέρδη των ομίλων, ενώ οι δεύτερες τονίζουν ότι από το μέτρο αυτό θα υπάρξει ζημία, η οποία θα βλάψει την ευρύτερη οικονομία. Αργά την Πέμπτη, το εν λόγω φορολογικό νομοσχέδιο της Ισπανίας εγκρίθηκε από την Κάτω Βουλή του Κοινοβουλίου οπότε στη συνέχεια θα υποβληθεί στη Γερουσία για την τελική ψηφοφορία. Ο Πέδρο Σάντσεθ, ο πρωθυπουργός της Ισπανίας, είπε ότι οι φόροι είναι ένας τρόπος για τις μεγάλες επιχειρήσεις να «τείνουν χείρα βοήθειας»,

Το σχέδιο έχει επικριθεί σθεναρά από τους φορείς εκείνους που θα κληθούν να καταβάλουν φόρους, μεταξύ των οποίων τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των Santander και BBVA, καθώς και της παραγωγού ενέργειας Iberdrola.

την ώρα που πολλές ισπανικές οικογένειες υποφέρουν από μια απότομη αύξηση του κόστους ζωής. Η Ισπανία θέλει να συγκεντρώσει συνολικά 3 δισ. ευρώ από τις μεγάλες τράπεζες τα επόμενα δύο χρόνια μέσω ενός φόρου 4,8% στα εισοδήματά τους από τόκους και προμήθειες. Από τις ενεργειακές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας στοχεύει να συγκεντρώσει 4 δισ. ευρώ την ίδια περίοδο με φόρο 1,2% στις πωλήσεις τους. Η Τερέσα Ριμπέρα, υπουργός Ενέργειας και Περιβάλλοντος της Ισπανίας, είπε στους Financial Times ότι οι φόροι εγείρουν «αρκετά τεχνικά» ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο προ-

διορισμού των εσόδων που θα φορολογηθούν.

Το σχέδιο έχει επικριθεί σθεναρά από τους φορείς που θα κληθούν να καταβάλουν φόρους, μεταξύ των οποίων τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των Santander και BBVA, καθώς και της παραγωγού ενέργειας Iberdrola. Αυτήν την εβδομάδα το ΔΝΤ υπογράμμισε ότι «είναι σημαντικό να παρακολουθείται ο αντίκτυπος των φόρων στη διαθεσιμότητα των πιστώσεων, στο κόστος πίστωσης και στην ανθεκτικότητα των τραπεζών, καθώς και στα κίνητρα των ενεργειακών εταιρειών να επενδύσουν». Επιπλέον, ο διεθνής οργα-

νισμός τόνισε το γεγονός ότι και στους δύο τομείς οι φόροι στην Ισπανία επιβάλλονται στα έσοδα αντί στα κέρδη. Αν και τα τραπεζικά έσοδα από τις πληρωμές τόκων αυξάνονται, καθώς τα επιτόκια ανεβαίνουν, το ΔΝΤ σημείωσε ότι το κόστος θα μπορούσε επίσης να αυξηθεί, εάν μια οικονομική επιβράδυνση οδηγήσει σε πιο σθεναρές αθετήσεις δανείων. Τέλος, προ μνημών η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα κατέκρινε τον εφάπαξ φόρο, προειδοποιώντας ότι δυνητικά θα έβλαπτε την κεφαλαιακή θέση των πιστωτικών ομίλων και θα ανατάρασε τη νομισματική της πολιτική.

Αυτοκίνητα με καύσιμο τον... ήλιο

Όποια άποψη κι αν έχει κανείς για το σύγχρονο ντιζάν, είναι γεγονός ότι το νέο ηλεκτρικό αυτοκίνητο Aptera (άπτερα, άνευ φτερών δηλαδή) προσελκύει το ενδιαφέρον. Αλλά η καινοτομία δεν έγκειται μόνο στον σχεδιασμό του, όπως αναφέρει η Deutsche Welle. Το συγκεκριμένο μοντέλο, που κατασκευάστηκε στην Καλιφόρνια, μπορεί να διανύσει έως 1.600 χιλιόμετρα με μία μόνο φόρτιση ηλεκτρικής ενέργειας, μια επίδοση που ξεπερνά και τον πιο οικονομικό ντιζελοκινητήρα. Αυτό συμβαίνει γιατί το Aptera ζυγίζει λιγότερο από 1.000 κιλά. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να φορτίζει χωρίς στάση. Αναλόγως της ισχύος της μπαταρίας, το

Το Aptera ζυγίζει λιγότερο από 1.000 κιλά, μπορεί να επιταχύνει από 0 στα 100 χιλιόμετρα μέσα σε 3,5 έως 5,5 δευτερόλεπτα, ενώ η ανώτατη ταχύτητά του φτάνει τα 180 κλμ. την ώρα. Οι τιμές κυμαίνονται από 26.000 έως 50.000 δολάρια, ανάλογα με τον εξοπλισμό.

Πρωτοποριακά μοντέλα με ικανοποιητικές επιδόσεις και αυτονομία που σε όρους κατανόησης ξεπερνά τον πιο οικονομικό ντιζελοκινητήρα.

όχημα μπορεί να επιταχύνει από 0 στα 100 χιλιόμετρα μέσα σε 3,5 έως 5,5 δευτερόλεπτα, ενώ η ανώτατη ταχύτητά του φτάνει τα 180 κλμ. την ώρα. Οι τιμές κυμαίνονται από 26.000 έως 50.000 δολάρια, ανάλογα με τον εξοπλισμό. Ακόμη το Aptera δεν έχει δοκιμαστεί στη μαζική παραγωγή, αλλά αυτό θα γίνει από το 2023. Δημοσιεύματα κάνουν λόγο για τουλάχιστον 20.000 προπαραγγέλεις. Η Sono Motors με έδρα το Μόναχο

προστιάσει τη δική της αντιπρόταση, το Sion, που πλησιάζει στην κατηγορία του οικογενειακού σεντάν. Το αμάξωμα καλύπτεται από 456 φωτοβολταϊκούς συλλέκτες υψηλής απόδοσης. Η κατασκευάστρια εταιρεία υποστηρίζει ότι η ηλεκτρική ενέργεια που αντλείται από αυτούς προσφέρει περίπου 110 χιλιόμετρα αυτονομίας στις «συνήθεις» καιρικές συνθήκες του ευρωπαϊκού Βορρά και μέχρι 240 χιλιόμετρα σε συνθήκες ηλιο-φάνειας,

τα οποία προστίθενται στα 300 χιλιόμετρα που καλύπτει μία φόρτιση της μπαταρίας. Για το πεντάθυρο Sion, που θα κατασκευάζεται στη Φινλανδία, η επιτάχυνση από 0 στα 100 χιλιόμετρα απαιτεί δέκα δευτερόλεπτα. Από την ίδρυσή της, το 2016, η Sono Motors αντιμετωπίζει πολλά οικονομικά προβλήματα – κάτι μάλλον αναμενόμενο για μια νεοφυή επιχείρηση. Φαίνεται όμως ότι κατάφερε να τα ξεπεράσει με διάφορους τρόπους: με χρημα-

τοδότηση πλήθους, με προϊόντα βιντεοπαιχνιδιών και εφαρμογές τεχνολογίας blockchain (οικεία στα κρυπτογραφημένα νομίσματα), αλλά και με την εισαγωγή της στο χρηματιστήριο νέας τεχνολογίας Nasdaq της Νέας Υόρκης το 2021. Σήμερα κατασκευάζει ηλεκτρικά συλλέκτες, με τους οποίους προμηθεύει είκοσι μεγάλες επιχειρήσεις, όπως η βιομηχανία φορτηγών MAN. Υποστηρίζει ότι έχει συγκεντρώσει τουλάχιστον 22.000 προπαραγγελίες για το Sion, κάτι που θα της επιτρέψει να διατηρήσει την προβλεπόμενη τιμή των 30.000 ευρώ.

Το «κάτι παραπάνω» στα ηλεκτρικά / ηλεκτρικά αυτοκίνητα υπόσχεται η ολλανδική Lightyear και παρουσιάζει το πολυτελές κομπέ Zero aka 0, μήκους άνω των πέντε μέτρων και βάρους 1,6 τόνου. Με μία φόρτιση μπαταρίας το αυτοκίνητο της Lightyear διανύει περισσότερα από 350 χιλιόμετρα, ενώ οι συλλέκτες ηλεκτρικού φωτός ενισχύουν την αυτονομία του, που μπορεί έτσι να φτάσει τα 1.000 χιλιόμετρα, όπως αναφέρει η Deutsche Welle. Προκειμένου να εξασφαλιστεί όμως η μέγιστη αυτονομία, οι επιδόσεις περνούν σε δεύτερη μοίρα. Οι τέσσερις ηλεκτροκινητήρες δεν προσφέρουν ισοδύναμη μεγαλύτερη των 180 ίππων, η μέγιστη ταχύτητα δεν υπερβαίνει τα 160 κλμ. την ώρα, ενώ η επιτάχυνση από 0 στα 100 κλμ. απαιτεί δέκα δευτερόλεπτα. Οι Ολλανδοί απευθύνονται σε ερασιτέες της τεχνολογίας που δεν λογαριάζουν το κόστος, καθώς η τιμή του συγκεκριμένου μοντέλου φτάνει στις 300.000 ευρώ.

Κινητοποιήσεις υπαλλήλων της Amazon σε Γερμανία και Γαλλία

Ορισμένοι εργαζόμενοι σε εγκαταστάσεις του αμερικανικού κολοσσού λιανεμπορίου της Amazon στη Γερμανία και τη Γαλλία διέκοψαν την εργασία τους την Black Friday, ως μέρος μιας ευρύτερης κινητοποίησης η οποία στόχο έχει να καταστήσει πιο πικρό το αίτημά τους για βελτιωμένες αποδοχές. Αλλωστε, η επιλογή της ημέρας δεν ήταν τυχαία, εφόσον ο αμερικανικός θεσμός της Black Friday είναι και έντονα καταναλωτικός. Η πρωτοβουλία «Κάντε την Amazon να πληρώσει» κάλεσε τους εργαζόμενους του αμερικανικού ομίλου να κατέλθουν σε απεργία. Η δράση αυτή σχεδιάστηκε να λάβει χώρα σε 30 κράτη, όπου δραστηριοποιείται η Amazon, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, και αποτελεί την πρώτη διεθνή κινητοποίηση για τον όμιλο. Ειδικότερα στη Γερμανία έγιναν διαδηλώσεις σε εννέα από τις είκοσι αποθήκες της Amazon, αν και το πρωί της Παρασκευής η εταιρεία είπε ότι η συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων της στη χώρα εργαζόταν κανονικά. Τα συνδικάτα SUD και CGT της Γαλλίας κάλεσαν σε απεργία στις οκτώ αποθήκες της χώρας. Από πάνω από 35.000 ευρώ καθαρίστη ετησίως, ανέφερε, τέλος, η Amazon Γερμανίας, προσθέτοντας ότι σε αυτόν περιλαμβάνονται και επιδοτήσεις για τα μέσα μαζικής μεταφοράς και εταιρικά συνταξιοδοτικά προγράμματα.

να ζητήσουν υπερωρίες. Τα γαλλικά συνδικάτα απαιτούν υψηλότερο επίδομα για την περίοδο που προηγείται των Χριστουγέννων, κατά την οποία οι εργαζόμενοι σε αποθήκες καλούνται να κάνουν πολλές υπερωρίες.

Στην περίπτωση της Γερμανίας, το συνδικάτο Verdi, το οποίο κάλεσε σε απεργία, ζήτησε από την εταιρεία να αναγνωρίσει τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας για τον κλάδο λιανικής και ταχυδρομικών παραγωγών, καθώς και μία επιπλέον ειδική συλλογική σύμβαση για καλές συνθήκες εργασίας. «Ως εργοδότης η Amazon προσφέρει μεγάλες αμοιβές, προνόμια και ευκαιρίες ανάπτυξης – όλα σε ένα ελκυστικό και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον», δήλωσε εκπρόσωπος της Amazon στη Γερμανία. Επ' αυτού προσέθεσε ότι υπήρξε αύξηση των ωρομισθίων για τους υπαλλήλους διακεκριμένων συστημάτων τροφοδοσίας της Amazon στη Γερμανία από τον Σεπτέμβριο, με την αρχική αμοιβή να έχει διαμορφωθεί σήμερα στα 13 ευρώ ή και παραπάνω, συνυπολογίζοντας και τις καταβολές επιδομάτων. Ο μέσος μισθός μετά από δύο χρόνια εργασίας είναι πάνω από 35.000 ευρώ καθαρίστη ετησίως, ανέφερε, τέλος, η Amazon Γερμανίας, προσθέτοντας ότι σε αυτόν περιλαμβάνονται και επιδοτήσεις για τα μέσα μαζικής μεταφοράς και εταιρικά συνταξιοδοτικά προγράμματα.

REUTERS

Μεγάλο πρόβλημα για βρετανικές εταιρείες η έλλειψη υπαλλήλων

Μιλώντας στο συνέδριο των Βρετανών βιομηχάνων ο πρώτος υπουργός Ρισι Σούνακ ζήτησε από τις επιχειρήσεις να «εκμεταλλευθούν τις ελευθερίες που τους δίνει το Brexit», ενώ τόνισε ότι «κύρια δέσμευσή του θα παραμείνει ο περιορισμός της παράνομης μετανάστευσης».

Το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται σε μια ανορθόδοξη κατάσταση. Το επίπεδο ανεργίας βρίσκεται στα ιστορικά χαμηλά επίπεδα του 3,6%, ποσοστό που έχει να καταγραφεί από το 1974 και παρόμοια, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της βρετανικής Συνομοσπονδίας Επιχειρήσεων CBI (Confederation of British Industry), τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις υπέφεραν από έλλειψη προσωπικού τον περασμένο χρόνο. Αν κανείς, άλλωστε, περπατήσει στους δρόμους, θα δει ότι εδώ και μήνες υπάρχει παντού κολλημένη στη τζαμαρία η ταμπέλα «Ζητείται προσωπικό». Ο πατροπαράδοτος αυτός τρόπος ίσως δείχνει τη μεγάλη ανάγκη στην οποία βρίσκεται η χώρα, όπως αναφέρει σε δημοσίευσμά της η Deutsche Welle. Στις αρχές της εβδομάδας ξεκίνησε στο Μπέρμιγχαμ το συνέδριο της CBI, που εκπροσωπεί πάνω από 190.000 επιχειρήσεις. Ο επικεφαλής της Τόνι Ντάνκερ παράτρυνε την κυβέρνηση να σκεφθεί τη μετανάστευση ως τον πρακτικότερο τρόπο κάλυψης κενών θέσεων εργασίας. Όπως ο ίδιος δήλωσε, η ηγεσία της χώρας πρέπει να είναι ειλικρινής με τον κόσμο όσον αφορά την τρέχουσα έλλειψη προσωπικού». Και χαρακτηριστικά συμπλήρωσε ο κ. Ντάνκερ: «Δεν έχουμε ούτε τους

ανθρώπους ούτε την παραγωγικότητα που χρειαζόμαστε».

Όμως ο πρωθυπουργός Ρισι Σούνακ μείωσε κατά πολύ τις πιθανότητες ενός τέτοιου σεναρίου. Στην ομιλία του στο συνέδριο ζήτησε από τις επιχειρήσεις να «εκμεταλλευθούν τις ελευθερίες που τους δίνει το Brexit». Παρ' όλα αυτά, αν και εξέφρασε την επιθυμία του «να προσελκύσει στη χώρα τα καλύτερα ταλέντα παγκοσμίως», τόνισε ότι «κύρια δέσμευσή του θα παραμείνει ο περιορισμός της παράνομης μετανάστευσης». Οι επιχειρήσεις και η κυβέρνηση χωρίζονται ξεκάθαρα σε δύο στρατόπεδα. Από τη μία ο κλάδος των επιχειρήσεων σκέφτεται ότι δεν έχει άλλον χρόνο να διαθέσει, ενώ από την άλλη η κυβέρνηση θέλει να αναδείξει τα οφέλη του Brexit. Σαν μια μέση λύση οι επιχειρήσεις ζητούν προσωρινές βίζες εργασίας για συγκεκριμένες ειδικότητες, όπως είχε γίνει πέρυσι με τους οδηγούς φορτηγών.

Κατά την Τράπεζα της Αγγλίας, έως το 2025 η ανεργία σχεδόν θα διπλασιαστεί εξαιτίας της ύφεσης που γνωρίζει η χώρα. Οι υπέρμαχοι του Brexit, οι περισσότεροι από τους οποίους εκπροσωπούνται από την κυβέρνηση, θεωρούν ότι ένα ενδεχόμενο κύμα οικονομικών μεταναστών εν μέσω ύφεσης θα επιβαρύνει ακόμη περισσότερο την κατάσταση, μη δίνοντας την ευκαιρία στους Βρετανούς να πατήσουν στα πόδια τους. Όμως οι επιχειρήσεις βλέπουν, τέλος, πως η παρελθούσα δεκαεπταετία χαμηλής παραγωγικότητας και ανάπτυξης είναι και η πραγματική αιτία της σημερινής ύφεσης.

Marketing and Channel
Enablement

Supply Chain &
Logistics

Vast Technology
Portfolio

Scan the code to
Learn More

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το κινεζικό παζλ του κορωνοϊού

Του ΠΙΤ ΣΟΥΝΙ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η υπερδεμένη απάντηση των αξιωματούχων στην Κίνα έναντι των κρουσμάτων του κορωνοϊού έχει προκαλέσει τρεις συνεχείς ημέρες διαδηλώσεων, στις οποίες συμμετέχουν πάμπολλοι άνθρωποι ανεξαρτήτως τάξεως και τόπου κατοικίας τους. Η κυβέρνηση, έχοντας σπαταλήσει δύο χρόνια συγκαίρως πολύ πρόωρα τον εαυτό της για την ανάσχεση της πανδημίας, δείχνει απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει τις αλληλένδετες οικονομικές, υγειονομικές και πολιτικές κρίσεις που προκύπτουν από την υπερβολική αυτοπεποίθησή της. Οι διαδηλώσεις θα μπορούσαν να αποδειχθούν η πιο κρίσιμη δοκιμασία της διακυβέρνησης του προέδρου Σι Τζινπίνγκ. Αν και είναι δύσκολο να καταμετρηθεί ο αριθμός των συμμετεχόντων, μέχρι στιγμής τα πλήθη φαίνεται να είναι μικρότερα σε μέγεθος από το 1989, όταν η κυβέρνηση κριομοποίησε τανκς για να συντρίψει ένα μαζικό κίνημα διαμαρτυρίας δυσανεξιμένων φοιτητών και εργατών σε εργοστάσια, που είχαν εξοργιστεί από τη διαφθορά της κρατικής μηχανής, τους στάσιμους μισθούς και τον πληθωρισμό στο 18%. Κάποιος φωνάζουν για την παραιτήση του Σι. Ή μπορεί απλώς να είναι περισσότερο διασπαρμένοι οι διαδηλωτές σήμερα. Η αναταραχή είναι ευρέως εξαπλωμένη σε όλη τη χώρα, με τους ανθρώπους να ξεκινούν στους δρόμους απογοητευμένοι από τους σκληρούς ελέγχους για την αντιμετώπιση της πανδημίας, οι οποίοι έλεγχοι συνθλιβούν χωρίς τέλος τις ζωές τους και τις επιχειρήσεις τους.

Όπως και το 1989, τα ζητήματα είναι οικονομικά, πολιτικά και εθνικής εμβέλειας. Για άλλη μια φορά οι μαθητές της μεσοίας τάξης και οι εργάτες, όπως αυτοί στις γραμμές συναρμολόγησης της Foxconn, προμηθευτές της Apple, βρήκαν κοινό σκοπό. Και το Διαδίκτυο διευκολύνει τον συντονισμό των διαδηλώσεων, αυτό ακριβώς που οι υπηρεσίες εσωτερικής ασφάλειας σπατάλησαν δεκαετίες προσπαθώντας να αποτρέψουν. Η αστάθεια θα επιστρέψει την αλλαγή κλίματος και θα ανατρέψει την εκκολλημένη αισιοδοξία των επενδυτών. Οι χρηματιστές ε-

πέστρεψαν σε μετοχές κινεζικών ομίλων μόλις στις αρχές Νοεμβρίου, αφού το Πεκίνο τελικά δήλωσε ότι θα ξεκινούσε επιλεκτικά να χαλαρώνει την προσέγγιση της πολιτικής-σήματος καταθέντος του Σι Τζινπίνγκ περί μηδενικής ανοχής στον ιό. Αυτό ήταν άκαιρο. Καθώς ο δείκτης Hang Seng China Enterprises ενισχύθηκε κατά 27% σε 11 ημέρες συναλλαγών, νέες μεταδοτικές παραλλαγές του ιού εξαπλώνονταν. Τα νέα κρούσματα έφτασαν τις 40.000 την Κυριακή. Η συνθήκη αντιστράφηκε και οι πόλεις από όρους χαλάρωσης επανήλθαν σε επιτεινόμενο εγκλεισμό. Ωστόσο, επειδή πολλοί πλειοκωμένοι έχουν αρνηθεί τον εμβολιασμό, το να αφαιρεθεί η ασθένεια να καλύπτει, είναι σχεδόν βέβαιο πως θα προκαλούσε αύξηση των θανάτων. Όταν η πόλη Σιζιζουάνγκ προσπάθησε να διευκολύνει τη διεξαγωγή ελέγχου για τον ιό, για παράδειγμα, πολλοί κάτοικοι στριμώχθηκαν στα διαμερίσματά τους αντί να πάνε για ψώνια.

Μια τέτοια συμπεριφορά υπονομεύει τα επιχειρήματα ότι η εγκατάλειψη της πολιτικής του Σι για μηδενική ανοχή θα τονώσει αμέσως την οικονομική δραστηριότητα. Ο κίνδυνος υψηλών ποσοστών θνησιμότητας και η ακόμη ταραχώδης κατάσταση των δημόσιων συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στις φτωχότερες περιοχές καθιστούν δύσκολο για την κυβέρνηση να αποστεί από τους περιορισμούς.

Όσο μεγαλύτερο γίνεται το κύμα δυσανεξίας, τόσο περισσότερο οι σκληροπυρηνικοί μπορούν να επιχειρηματολογήσουν για μια βίαιη καταστολή και επαναφορά άκαμπτης καραντίνας. Ορισμένοι απολογητές του Πεκίνου υποστηρίζουν ότι η καταστολή της Τιεανγιέν επέτρεψε να αναδυθεί η επακόλουθη εποχή της δημιουργίας πλούτου. Ωστόσο, ο οικονομική ανάπτυξη της Κίνας επιβραδύνθηκε σχεδόν κατά 2/3 το 1989 στο 4% και παρέμεινε εκεί τον επόμενο χρόνο. Το 2022, με τα ακίντητα να καταρρέουν, τις λιανικές δαπάνες να είναι κλιμακωτές και τις εξαγωγές μειωμένες, η κυβέρνηση δεν μπορεί να αντέξει περαιτέρω συρρίκνωση.

«Μεταναστεύουν» στον Νότο για να ξεχειμωνιάσουν φθηνότερα

Βορειοευρωπαίοι καταφεύγουν σε Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία

Παρενέργεια της ενεργειακής κρίσης αλλά και επιτυχία των πρωτοβουλιών που ανέλαβαν οι οργανισμοί τουρισμού των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, αποτελεί ένα νέο είδος μακροχρόνιων τουριστών ή νέο είδος «μεταναστών» που εγκαθίστανται στη χώρα μας, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία. Διαφημιζοντας τον ήπιότερο χειμώνα και το χαμηλότερο κόστος διαβίωσης στις χώρες τους, οργανισμοί και υπουργοί Τουρισμού κατόρθωσαν πέρα από τους τουρίστες να προσελκύσουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα Ευρωπαίους από τις χώρες του Βορρά που θέλησαν να αποδράσουν από το δυσβάσταχτο κόστος της ενέργειας και τον βαρύ χειμώνα στις χώρες τους.

Τον Σεπτέμβριο, ο Έλληνας υπουργός Τουρισμού, Βασίλης Κικιλίας, επισκέφθηκε την Αυστρία και άλλες βόρειες χώρες της Ευρώπης, όπως η Σουηδία, επιδιώκοντας «να μετατρέψει την τεράστια αυτή ενεργειακή κρίση που

Οι αναζητήσεις στην πλατφόρμα HomeToGo για χειμερινές κατοικίες αυξήθηκαν έως και 36%.

πλάττει την Ευρώπη σε ευκαιρία». Κάτι ανάλογο επιχειρήσε και πέτυχε ο οργανισμός τουρισμού της Πορτογαλίας και τώρα εκτιμά πως είναι «πολύ θετικές» οι προοπτικές για τις αφίξεις χειμερινών τουριστών. Στην Ισπανία, άλλωστε, οι Αρχές των Καναρίων Νήσων, όπου τον χειμώνα η θερμοκρασία είναι κατά μέσον όρο 20 βαθμοί Κελσίου, διεξήγαγε τον Σεπτέμβριο εκστρατεία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να προσελκύσει χειμερινούς τουρίστες ή και συνταξιούχους από χώρες όπως η Βρετανία, η Γερμανία και η Σουηδία.

Σχετικό ρεπορτάζ του Reuters αναφέρει την περίπτωση του 50χρονου Πολωνού Βίκτορ Βαρλάμοφ, ο οποίος εγκατέλειψε το Γκντσκ, όπου έμενε από το 2016, και έχει εγκατασταθεί με τη σύζυγό του και την κόρη του στις Καναρίους Νήσους εδώ και δύο μήνες και σχεδιάζει να παραμείνει εκεί για τους επόμενους μήνες, εν ολίγοις να περάσει τον χειμώνα στην Ισπανία. Ο Βαρλάμοφ, που σχεδιάζει λογισμικό για ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τονίζει πως «η οικονομική κρίση και η γενικό-

Η Γάιζα Καστίγια, επικεφαλής του τοπικού οργανισμού τουρισμού, περιγράφει τις Καναρίους Νήσους ως «οικονομικό καταφύγιο». Οι Αρχές διεξήγαγαν τον Σεπτέμβριο εκστρατεία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να προσελκύσουν χειμερινούς τουρίστες ή και συνταξιούχους από χώρες όπως η Βρετανία, η Γερμανία και η Σουηδία.

τερη κατάσταση που προκάλεσε ο πόλεμος μας έχει φέρει εδώ». Όπως εξηγεί, προτού φύγει από το Γκντσκ υπολόγισε πως στην Ισπανία θα μπορεί να εξοικονομεί 250 ευρώ τον μήνα, αφού τότε θα είναι η διαφορά στο ενοίκιο, και θα καταβάλλει 140 ευρώ για τους λογαριασμούς των εταιρειών κοινής ωφελείας και το Ιντερνετ όταν στην Πολωνία πλήρωνε 200 ευρώ τον μήνα μόνο για το ηλεκτρικό ρεύμα. Και όπως δηλώνει με χαρά, όλα χρήματα εξοικονομεί τώρα, τα δαπανά για φαγητό σε εστιατόρια ενώ απολαμβάνει τις βόλτες που στην πατρίδα. Μια άλλη περίπτωση είναι η Νατάσα Καλντέρας από το Κεντ της νότιας Αγγλίας, που κατέφθασε μαζί με την οικογένειά της στην Πορτογαλία, από όπου κατάγεται ο σύζυγός της και έχει συγγενείς εκεί. Όπως παραδέχεται και οι ίδιοι, τους εξώθησαν να καταφύγουν στον Νότο τουλάχιστον για την περίοδο των Χριστουγέννων οι τιμές της ενέργειας.

«Είναι κοινό μυστικό ότι ο χειμώνας αυτός θα είναι γεμάτος οικονομική αβεβαιότητα στην Ευρώπη, αλλά στις

Καναρίους Νήσους θέλουμε να αντιστρέψουμε την κατάσταση», δηλώνει η Γάιζα Καστίγια, επικεφαλής του τοπικού οργανισμού τουρισμού, που περιγράφει τα νησιά ως «οικονομικό καταφύγιο». Στοιχεία που συγκέντρωσε το Reuters από τη μηχανή αναζήτησης κατοικιών για ενοίκια HomeToGo φέρουν τον αριθμό των αναζητήσεων για χειμερινές κατοικίες σε Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία να έχει αυξηθεί κατά 13%, 36% και 3% αντιστοίχως. Και βέβαια, οι ενδιαφερόμενοι προέρχονται από Βρετανία, Γερμανία και Ολλανδία.

Όπως τονίζει ο Γκαμπριέλ Εσκαρέρ, διευθύνων σύμβουλος της ισπανικής αλυσίδας ξενοδοχείων Melia, οι Ευρωπαίοι από τις βόρειες χώρες αναζητούν διαμερίσματα και σουίτες για δύο ή τρεις μήνες μέσα στον χειμώνα και ιδιαίτερα αισθητό είναι το ενδιαφέρον από πολίτες των σκανδιναβικών χωρών. Υπάρχει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον από επισκέπτες από τη Γερμανία, πολλοί από τους οποίους ενδιαφέρονται για πιο μόνιμη εγκατάσταση καθώς η χώρα

τους πλύνεται έντονα από την ενεργειακή κρίση εξαιτίας της μακροχρόνιας εξάρτησής της από τη Ρωσία. Και όπως αναφέρει το τοπικό τουριστικό γραφείο, οι αεροπορικές εταιρείες αυξάνουν κατά 31% τον αριθμό των θέσεων στις πτήσεις για Καναρίους Νήσους. Η εταιρεία TUI fly, που πραγματοποιεί τις περισσότερες πτήσεις από Καναρίους Νήσους προς Γερμανία και αντιστρόφως, έχει ανακοινώσει πως θα αυξήσει τις πτήσεις της κατά 10% ενώ σε σχετική ανακοίνωσή της σχολιάζει πως το κόστος της ενέργειας έχει «μια ψυχολογική συνιστώσα» που εξωθεί τον κόσμο να πάει στον Νότο. Για τους περισσότερους Ευρωπαίους, πάντως, η εγκατάσταση στον Νότο της Ευρώπης εξακολουθεί να αποτελεί άπιαστο όνειρο, μιας και η αύξηση του κόστους διαβίωσης τους στερεί τον πολυτέλεια του ταξιδιού. Γι' αυτό και αρκούνται να αγοράζουν είδη που θα τους βοηθήσουν να περάσουν όσο γίνεται ανώδυνα τον χειμώνα και να ζεσταθούν όπως, για παράδειγμα, παπλώματα και ηλεκτρικές κουβέρτες.

REUTERS

Στα χαρτιά παραμένει το πλάφον στο ρωσικό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο

Αυτή την εβδομάδα δημοσιεύθηκαν δύο έγγραφα από δύο κυβερνητικές υπηρεσίες: την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες και το υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ στην Ουάσιγκτον. Το έγγραφο της Επιτροπής ήταν μια πρόταση για «ένα νέο εργαλείο» για τον περιορισμό των υπερβολικών τιμών του φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Το έγγραφο του αμερικανικού υπουργείου Οικονομικών ήταν οι κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή μιας πολιτικής ανώτατων τιμών για το ρωσικό αργό. Και τα δύο επικρίθηκαν σφοδρά μέσα σε λίγες ώρες από τη δημοσιοσυσία τους.

Τα δύο έγγραφα αντιπροσωπεύουν τα πολυαναμενόμενα ανώτατα όρια τιμών που συζητήθηκαν από τον Ιούνιο για πλάφον τιμής στο ρωσικό αργό και από τον Σεπτέμβριο για το πλάφον τιμής στο φυσικό αέριο. Κανένα από τα τελικά αποτελέσματα δεν φαίνεται να είναι ικανοποιητικό, όπως επισφαιρίζει η Τοβέτα Παράσχοβα του ιστοτόπου ενεργειακών ειδήσεων και αναλύσεων oilprice.com. Στις κατευθυντήριες γραμμές του υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ για το ανώτατο όριο τιμών ρωσικού

πετρελαίου, παρά τις 12 σελίδες πληροφοριών για τον τρόπο επιβολής του ανώτατου ορίου, δεν κατονομάζεται το επίπεδο αυτού του πλάφον, καθώς συζητείται ακόμη και δεν υπάρχει συναίνεση για το πού πρέπει να τεθεί.

Το ανώτατο όριο πρέπει να συμφωνηθεί τόσο από το G7 όσο και από την

Δεν υπάρχει συναίνεση για το πού πρέπει να τεθούν οι ανώτατες τιμές.

Ε.Ε. Καθώς η Ε.Ε. ενεργεί ως όγδοος εταίρος στην ομάδα, εκτός από το ότι έχει τρία μέλη της στο ίδιο το G7, οι ΗΠΑ περιμένουν τώρα να συμφωνήσει η Ε.Ε. για ένα επίπεδο ανώτατου ορίου. Αυτό αποδεικνύεται δύσκολο. Οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ενωσης δεν κατόρθωσαν να συμφωνήσουν σε ένα επίπεδο ανώτατου ορίου επειδή η πρόταση του G7 για ένα εύρος τιμών από 65 έως 70 δολ. το βαρέλι θεωρήθηκε πολύ χαμηλή από ορισμένα μέλη της Ε.Ε. και πολύ

υψηλή από άλλα. Για άλλους, όπως ο βετεράνος της βιομηχανίας πετρελαίου των ΗΠΑ, Ντέιβιντ Μπλάκμον, το ανώτατο όριο ήταν εξ αρχής ανέκδοτο, καθώς η Ρωσία πουλάει ήδη το πετρέλαιο της στην Κίνα και την Ινδία σε τιμές μέσα στο προτεινόμενο εύρος. Αυτό σημαίνει ότι το ανώτατο όριο στην πραγματικότητα δεν θα περιορίσει τίποτε.

Η ανταποκρίτρια του Energy Intelligence στον ΟΠΕΚ, Αμένα Μπακρ, επίσης τόνισε σε tweet ότι «εάν δεν μπορείτε να πραγματοποιήσετε κάτι, μη δίνετε ψεύτικες υποσχέσεις. Η Ε.Ε., που επιθυμεί να κλειδώσει το ρωσικό πετρέλαιο στα 65-70 αστεύεται. Πώς αυτό το εύρος τιμών θα βλάψει τη χρηματοδότηση του πολέμου της Ρωσίας;». Ωστόσο, η Μπακρ ανέφερε επίσης ότι εάν αυτό είναι το επίπεδο στο οποίο έχει συμφωνηθεί το πλάφον τιμών, θα αποδειχθεί ότι η Ε.Ε. έχει αναγνωρίσει τη σημασία της ενεργειακής ασφάλειας έναντι της γεωπολιτικής. Παραμένει αβέβαιο αν θα υπάρξει συμφωνία γιατί οι διαφορές είναι αρκετά σημαντικές. Η Πολωνία, για παράδειγμα, δεν θα

συμφωνούσε σε ανώτατο όριο άνω των 30 δολ. το βαρέλι, ενώ η Κύπρος θέλει αποζημίωση για τη ναυτιλιακή δραστηριότητα που θα έχανε λόγω του ανώτατου ορίου. Εν τω μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ανώτατο όριο στην τιμή του φυσικού αερίου για τις εισαγωγές στην Ε.Ε., που έγινε αμέσως στόχος αστεισμών. Στα 275 ευρώ η μεγαβατώρα ανώτατη τιμή είναι πολύ υψηλή, σύμφωνα με ορισμένους. Και δεν θα ενεργοποιηθεί ακόμη και σε μια άνοδο τιμών όπως αυτή που είδε η Ε.Ε. αυτό το καλοκαίρι.

Η πρόταση της Κομισιόν λέει ότι οι τιμές του φυσικού αερίου στην αγορά της Ε.Ε. πρέπει να παραμείνουν στα επίπεδα των 275 ευρώ για δύο εβδομάδες πριν ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός ανώτατου ορίου, ωστόσο ακόμη και αυτό το καλοκαίρι, όταν οι τιμές εκτοξεύθηκαν στα 300 ευρώ η μεγαβατώρα, δεν έμειναν ποτέ στα 275 ευρώ για δύο ολόκληρες εβδομάδες. Αυτό και μόνον αρκεί για να ακρωτιστεί το πλάφον ενώ κάποιος προειδοποιούν ότι θα μπορούσε να είναι επιβλαβές για την ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου.

Στις κατευθυντήριες γραμμές του υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ για το ανώτατο όριο τιμών ρωσικού πετρελαίου, παρά τις 12 σελίδες πληροφοριών για τον τρόπο επιβολής του, δεν κατονομάζεται το επίπεδο αυτού του πλάφον.

“Ευχαριστούμε

για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.

Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε την μεταξύ μας τραπεζική σχέση.”

Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB Βατκ

Πύλη εμπορίου για την Αν. Ευρώπη

3 μεγάλα λιμάνια της Β. Ελλάδας

Εργα αναβάθμισης σε Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη και Ηγουμενίτσα

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Δεύτερο ισχυρό πυλώνα, μετά τον Πειραιά, αυξημένου διεθνούς ενδιαφέροντος αποκτά η ελληνική λιμενική βιομηχανία. Με τον τρόπο αυτό αξιοποιείται περαιτέρω η γεωστρατηγική θέση της χώρας ως παράγοντας σταθερότητας στις παρυφές της Ευρώπης, σε μια εποχή πολέμου στην Ουκρανία και αυξημένων κινδύνων διατάραξης του διεθνούς εμπορίου. Οι εξελίξεις στα τρία μεγάλα λιμάνια της Βόρειας Ελλάδας, και ειδικότερα στη Θεσσαλονίκη, στην Ηγουμενίτσα και στην Αλεξανδρούπολη, μαρτυρούν πως ο βόρειος άξονας, που ξεκινάει ανατολικά από τα σύνορα με την Τουρκία και φθάνει δυτικά μέσω της Εγνατίας στην Αδριατική, αναδεικνύεται σε εναλλακτικό σύστημα λιμενικών υποδομών το οποίο λόγω της θέσης του αναμένεται και να ανοίξει νέες αγορές και να αποσπάσει μερίδια από τον Πειραιά.

Η τρίτη μεγαλύτερη παγκοσμίως ναυτιλιακή εταιρεία τακτικών γραμμών μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, η CMA CGM, ενέταξε πριν από λίγες ημέρες στο πρόγραμμά της αυξημένες συχνότητες τακτικής σύνδεσης της Θεσσαλονίκης με τη Βόρεια Ευρώπη αλλά και

τα παράλια της Τουρκίας, και μάλιστα με πλοία που θα είναι από τα μεγαλύτερα που έχουν καταπλεύσει ποτέ στο λιμάνι της συμπρωτεύουσας.

Την ίδια ώρα, προχωρούν τα σχέδια του ελληνικού Δημοσίου με βραχίονα το ΤΑΙΠΕΔ για ευρύτερη αναβάθμιση του λιμένα της Αλεξανδρούπολης, με νέους, μεγαλύτερους προβλήτες, σύγχρονο εξοπλισμό και εκβάθυνση της λιμενολεκάνης προκειμένου, πέραν του στρατιωτικού του ρόλου, να μπορέσει να αναλάβει και ρόλο κόμβου μεταφοράς ξηρού φορτίου κύδην, προεξάρχοντων των σιτηρών από την Ουκρανία, αλλά και εμπορευματοκιβωτίων. Μέρος των εν λόγω έργων αναμένεται να ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης.

Παράλληλα, ο νέος βασικός μέτοχος του Οργανισμού Λιμένος Ηγουμενίτσας, ο όμιλος Γκριμάλντι, ετοιμάζεται αμέσως μετά την ανάληψη του ελέγχου του λιμανιού κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023 να προβεί σε επενδύσεις και αλλαγές που θα επιταχύνουν και θα διευκολύνουν δραστικά τον χρόνο φορτοεκφόρτωσης φορτηγών οχημάτων με κατεύθυνση από και προς την Ιταλία.

Οι τρεις αυτές ελληνικές λιμενικές υποδομές της Βόρειας Ελλάδας, οι οποίες συνδέονται με την Εγνατία Οδό αλλά

Το λιμενικό σύμπλεγμα της Βόρειας Ελλάδας

πύλη για την Ανατολική Ευρώπη

Συνδέονται με την Εγνατία Οδό και τα Βαλκάνια μέσω του σιδηροδρομικού δικτύου.

και τα Βαλκάνια μέσω του σιδηροδρομικού δικτύου και κάθετων οδικών αξόνων της Εγνατίας, μπορούν να μονοπωλήσουν το διεθνές εμπόριο της ευρύτερης περιφέρειας, αποσιτώντας σημαντικά μερίδια από τον Πειραιά και άλλα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και της Αδριατικής.

Καταλυτικό ρόλο στον ευρύτερο σχεδιασμό διαδραματίζουν αφενός οι κάθετες συνδέσεις της Εγνατίας, η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των οποίων θα ξεκινήσει αμέσως μετά την έναρξη της παραχώρησης του άξονα στη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, αφετέρου το υπό διαγωνι-

στική διαδικασία ανάθεσης έργου της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Αλεξανδρούπολης με το Ορμένιο στα βορειοανατολικά σύνορα της Ελλάδας, η οποία και θα προσδώσει ακόμη μεγαλύτερη σημασία στην Αλεξανδρούπολη ως πύλη των Ανατολικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης εν γένει, συμπεριλαμβανομένης της Ουκρανίας. Πύλη που παρακάμπτει αποτελεσματικά και ανταγωνιστικά τα Σενάτ του Βοσπόρου, αναφέροντας χαρακτηριστικά διπλωματικές και επιχειρηματικές πηγές.

Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, στο μεταξύ, είναι ήδη το πρώτο διαμετακομιστικό λιμάνι της Ελλάδας σε συμβατικό φορτίο και ένα από τα κυριότερα λιμάνια στην Ανατολική Μεσόγειο. Και αν η Αλεξανδρούπολη φιλοδοξεί να αποτελέσει την εναλλακτική των Στενών του Βοσπόρου, η Θεσσαλονίκη στοχεύει να αποτελέσει τη λιμενική πύλη της εφοδιαστικής αλυσίδας της ευρύτερης περιοχής. Πηγές και του βιομηχανικού

κλάδου της Βόρειας Ελλάδας εξηγούν πως με τη νέα τακτική γραμμή μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων της CMA CGM μπορούν πλέον να φθάσουν φορτία από και προς τόσο τη Βόρεια Ευρώπη όσο και την Τουρκία και από εκεί στις αγορές της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, χωρίς να χρειάζεται να προσφεύγουν σε οδικές μεταφορές προς τον Πειραιά. Να αποτελέσουν δηλαδή και έναν ακόμη διάδρομο των χερσαίων Δρόμων του Μεταξίου από την Ασία προς την Ευρώπη.

Παράλληλα, σε προχωρημένο στάδιο βρίσκεται ο διαγωνισμός για την αναβάθμιση, με διπλασιασμό δυναμικότητας και εγκατάσταση σηματοδότησης και ηλεκτροκίνησης, της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο, προϋπολογισμού 1,07 δισ. ευρώ (1,33 δισ. ευρώ με ΦΠΑ). Το έργο θα προσδώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον διάδρομο Αλεξανδρούπολη - Βουλγαρία έναντι

των Στενών του Βοσπόρου και, πέραν του ενεργειακού και αμυντικού ρόλου του, μπορεί να πρωταγωνιστήσει στην εξυπηρέτηση φορτίων συνδυασμένων μεταφορών (σιδηρόδρομος / πλοίο) μεταξύ χωρών της Μέσης και Απω Ανατολής και χωρών της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Ευρώπης.

Στο παζλ του γοργά αναπτυσσόμενου λιμενικού συμπλέγματος της Βόρειας Ελλάδας δεν θα πρέπει να παραγνωρίζονται τα σχέδια Γκριμάλντι για την Ηγουμενίτσα: Ειδικότερα, ο νέος βασικός μέτοχος του λιμανιού επιδιώκει αφενός να βελτιώσει τις υποδομές της Ηγουμενίτσας ώστε οι προσφερόμενες υπηρεσίες στους βασικούς πελάτες του, εταιρείες μεταφορών και φορτηγών, να αναβαθμιστούν και αφετέρου να αναπτύξει εμπορευματοκέντρο αξιοποιώντας την Εγνατία ώστε να προσέλκυσει μεγαλύτερους αριθμούς φορτηγών που κατευθύνονται στην Ευρώπη με αφετηρία όχι την ευρύτερη περιφέρεια.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Παραδείγματα λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος με την επιδότηση

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για τέταρτο συνεχή μήνα περιορίστηκε η ζήτηση ρεύματος

Οι υψηλές τιμές υποχρέωσαν τους καταναλωτές να κατεβάζουν συχνά τους διακόπτες

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Ανάγκα και θεοί πείθονται... Το ρπτό βρίσκει πλήρη επιβεβαίωση στη συμπεριφορά των ελληνικών νοικοκυριών, που η έννοια εξοικονόμηση μπορεί να μην τους έλεγε τίποτα τα πολλά προηγούμενα χρόνια των χαμηλών τιμολογίων ρεύματος, όμως οι υψηλές τιμές τα υποχρέωσαν να κατεβάζουν όλο και πιο συχνά τους διακόπτες και να αποκτήσουν βίαια «κολλτούρα» εξοικονομήσεων.

Για τέταρτο συνεχή μήνα, τον Οκτώβριο, σύμφωνα με το μηνιαίο δελτίο ενέργειας του ΑΔΜΗΕ, η συνολική ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας υποχώρησε κατά 9,52% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021. Η μείωση αυτή έρχεται σε συνέχεια υποχώρησης της ζήτησης κατά 3,27% τον Σεπτέμβριο, κατά 13,17% τον Αύγουστο και κατά 11,78% τον Ιούλιο. Τον Οκτώβριο η μείωση ξεπερνάει τις 300 GWh, καθώς από 3.971 GWh πέρσι, φέτος η ζήτηση διαμορφώθηκε στις 3.604 GWh.

Οι νέες επιδοτήσεις για τον Δεκέμβριο ανέρχονται στα 435 εκατ. ευρώ.

Η μεγαλύτερη μείωση προέρχεται από το δίκτυο διανομής με το οποίο είναι συνδεδεμένα νοικοκυριά και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, που κινήθηκε στο 8,7%. Στις μεγάλες ενεργόβρες βιομηχανίες της υψηλής τάσης η πτώση έφθασε στο 5,4% και σύμφωνα με κύκλους της βιομηχανίας προέρχεται κατά βάση από τη ΛΑΡΚΟ.

Ακόμη μεγαλύτερη είναι τον Οκτώβριο η «βουτιά» της εγχώριας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, κατά 22,9%, με αποτέλεσμα σημαντικό μέρος της ζήτησης να καλυφθεί από εισαγωγές που ήταν αυξημένες κατά 30,74% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021, λόγω των υψηλότερων τιμών ηλεκτρισμού

στην ελληνική αγορά σε σχέση με τις γειτονικές αγορές, παρά την υψηλή συμμετοχή των ΑΠΕ που έφθασε σε ποσοστό 41,3%. Σε ποσοστό 58,2% υποχώρησε η παραγωγή του φυσικού αερίου και κατά 23,3% η παραγωγή του λιγνίτη.

Στη μείωση της ζήτησης συνέβαλαν καταλυτικά οι ήπιες καιρικές συνθήκες. Μπαίνοντας στον χειμώνα, πάντως, οι τιμές ηλεκτρικού ρεύματος για τα νοικοκυριά μετά την επιδότηση των 22,1 λεπτών/κιλοβατώρα θα συγκρατηθούν για το 90%, που καταναλώνει έως 500 κιλοβατώρας, στα επίπεδα των 14-17,7 λεπτών και για πελάτες εταιρειών που παρέχουν εκπτώσεις συνέπειας μεταξύ των 7,7 και 9,9 λεπτών/κιλοβατώρα. Τις νέες επιδοτήσεις για τον Δεκέμβριο ανακοίνωσε χτες ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας και ανέχονται συνολικά στα 435 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 282 εκατ. για τους λογαριασμούς των νοικοκυριών. Για τις μηνιαίες καταναλώσεις 501-1.000 κιλοβατώρα η επιδότηση είναι

17,1 λεπτά και για τις άνω των 1001, 8,1 λεπτά. Για τις δύο κλίμακες προβλέπεται επιπλέον επιδότηση 5 λεπτών/κιλοβατώρα εάν κάποιος μειώσει την κατανάλωση κατά 15%. Στα νοικοκυριά που είναι ενταγμένα στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο η επιδότηση είναι 26,9 λεπτά και καλύπτει το 100% της αξίωσης. Ορίζονται επιδότηση της τάξης των 15 ευρώ/μεγαβατώρα θα δώσει η ΔΕΠΑ Εμπορίας σε συνεργασία με τους υπόλοιπους παρόχους σε όλους τους καταναλωτές φυσικού αερίου.

Για τους εμπορικούς καταναλωτές με παροχή ισχύος έως 35 KVA και κατανάλωση έως τις 2.000 KWh, η επιδότηση για τον μήνα Δεκέμβριο ανέρχεται στα 183 ευρώ ανά MWh. Για τους επαγγελματικούς και εμπορικούς καταναλωτές έως 35 KVA που ξεπερνούν τις 2.000 KWh, αλλά και όλα τα υπόλοιπα μη οικιακά τιμολόγια χαμηλής μέσης και υψηλής τάσης, η επιδότηση ανέρχεται σε 34 ευρώ/MWh. Για τους αγρότες η επιδότηση είναι οριζόντια και ανέρχεται στα 221 ευρώ ανά MWh.

Ποιοι θα σηκώσουν το βάρος των περικοπών και πώς αποζημιώνονται

Βιομηχανίες υψηλής και μέσης τάσης, αλλά και άλλοι μεγάλοι καταναλωτές με ετήσια κατανάλωση το 2021 πάνω από 13 CWh και ΦοΣΕ απόκρισης ζήτησης (Φορείς Σωρευτικής Εκπροσώπησης ΑΖ) που θα εκπροσωπούν επίσης μεγάλους καταναλωτές, θα σηκώσουν το βάρος της υποχρεωτικής μείωσης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας σε ποσοστό 5% από 1ης Δεκεμβρίου 2022 - 31 Μαρτίου 2023 που προβλέπει ο ευρωπαϊκός κανονισμός. Οι περικοπές φορτίου, σύμφωνα με το προσχέδιο της ΚΥΑ που αναμένεται να υπογραφεί τις αμέσως επόμενες ημέρες και είναι εις γνώση της «Κ», θα γίνουν σε εθελοντική βάση και μέσω δύο τύπων δημοπρασιών από τον ΑΔΜΗΕ. Προβλέπεται ανάτοιο όριο αποζημίωσης στην περιοχή των 500 ευρώ/μεγαβατώρα, ενώ το μέγιστο συνολικό ποσό ως αντιστάθμισμα για τη μείωση της ζήτησης που θα καταβληθεί στους συμμετέχοντες και το οποίο θα δοθεί από το Ταμείο Ενέργειας Μετάβασης δεν θα ξεπεράσει τα 80 εκατ. ευρώ για όλη τη διάρκεια εφαρμογής του μέτρου. Η μετρούμενη κατανάλωση για κάθε ώρα αιχμής ανά μήνα και ανά χαρτοφυλάκιο θα μετρείται με βάση αναφοράς είτε του μέγιστου μηνιαίου μέσου όρου του αθροίσματος της μετρούμενης ωριαίας κατανάλωσης ενέργειας του χαρτοφυλακίου για την αντιστοίχη ώρα του αντιστοίχου μήνα του προηγούμενου έτους είτε του μηνιαίου μέσου όρου του αθροίσματος της μετρούμενης ωριαίας κατανάλωσης ενέργειας σχετικά με τα σημεία κατανάλωσης του χαρτοφυλακίου την αντιστοίχη ώρα του Σεπτεμβρίου 2022.

Η ΚΥΑ έρχεται σε συνέχεια της σύστασης υπηρεσίας μείωσης ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας που θεσμοθετήθηκε τις προηγούμενες ημέρες με νομοθετική ρύθμιση. Σύμφωνα με την ΚΥΑ, προϋπόθεση συμμετοχής των δικαιούχων στις δημοπρασίες είναι η εγγραφή τους στο μητρώο παρόχων υπηρεσίας μείωσης ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, που θα διατηρεί ο ΑΔΜΗΕ.

Θα υπάρχουν δύο τύποι δημοπρασιών και συγκεκριμένα τετραμηνιαίες και μηνιαίες. Σε ό,τι αφορά τον πρώτο τύπο, ο ΑΔΜΗΕ θα διενεργήσει τρεις δημοπρασίες, μία για κάθε ώρα αιχμής για όλο το τετράμηνο. Η ποσότητα που θα δημοπρατηθεί για κάθε ώρα αιχμής και ημερολογιακή ημέρα της εν λόγω περιόδου θα ισούται με 150 MWh.

Σε ό,τι αφορά στον δεύτερο τύπο, ο ΑΔΜΗΕ θα διενεργήσει δώδεκα δημοπρασίες, μία για κάθε ώρα αιχμής και για κάθε μηνιαία περίοδο από την έναρξη μέχρι και τη λήξη της περιόδου. Οι ώρες αιχμής θα είναι από τις 6 έως

Οι ώρες αιχμής θα είναι από τις 6 έως τις 9 το βράδυ κάθε ημέρα για το κρίσιμο λόγω καιρικών συνθηκών τετράμηνο Δεκεμβρίου - Μαρτίου.

Τι προβλέπει το προσχέδιο της ΚΥΑ που αναμένεται να υπογραφεί τις αμέσως επόμενες ημέρες.

τις 9 το βράδυ κάθε ημέρα για το κρίσιμο λόγω καιρικών συνθηκών τετράμηνο.

Σε περίπτωση που οι πάροχοι μειώσουν τη ζήτηση κατά ποσοστά μεγαλύτερα από αυτά που τους κοροπήθηκαν, θα δικαιούνται πρόσθετη αποζημίωση. Η ΚΥΑ προβλέπει και κρωόσεις μη συμμόρφωσης στην περίπτωση που οι πάροχοι, στους οποίους έχει απονεμηθεί ποσότητα μείωσης της ζήτησης για μια ώρα αιχμής τον μήνα, δεν πετύχουν τη μείωση αυτή κατά τις ώρες αιχμής τουλάχιστον μέχρι το συμφωνημένο επίπεδο, ή και μετατοπίσουν τη ζήτηση σε άλλη ώρα αιχμής του ίδιου μήνα. Οι κρωόσεις που επιβάλλονται υπολογίζονται για κάθε χαρτοφυλάκιο ως το γινόμενο της διαφοράς μεταξύ της μετρούμενης ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και της μείωσης συμφωνημένης ζήτησης επί την σταθμισμένη μέση τιμή των τιμών των δημοπρασιών.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

Η HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

18/11/2022-08/01/2023

Τάφος Ντ' Αβίλα

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ

Χαμηλότοκα στεγαστικά σε νέους από το 2023

«Κλειδώσαν» οι όροι, ποιι μπορούν να συμμετάσχουν στα τέσσερα στεγαστικά προγράμματα του υπουργείου Εργασίας

Της ΠΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Εντός του πρώτου τριμήνου του 2023 αναμένεται να ξεκινήσει η χορήγηση χαμηλότοκων ή ακόμη και άτοκων στεγαστικών δανείων σε νέους και ζευγάρια ηλικίας από 25 έως 39 ετών, καθώς ήδη «κλειδώσαν» οι βασικοί όροι του προγράμματος και το σχετικό σχέδιο νόμου του υπουργείου Εργασίας τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση. Στόχος είναι να έχει ψηφιστεί εντός του 2022, προκειμένου στη συνέχεια να βγει η σχετική πρόσκληση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - τ. ΟΑΕΔ) προς τις τράπεζες που επιθυμούν να συμμετάσχουν και να ξεκινήσουν οι πρώτες αιτήσεις από τους δικαιούχους.

Παράλληλα, με το πρόγραμμα «κοινωνικής αντιπαροχής», εκτιμάται ότι 5.000 νέοι έως 39 ετών μπορούν να εκμισθώσουν με σημαντικά χαμηλό ενοίκιο κατοικίες που κατασκευάστηκαν από ιδιώτες, σε οικόπεδα που παραχώρησε η ΔΥΠΑ. Μάλιστα, εισάγεται και το «rent to own», η δυνατότητα δηλαδή του δικαιούχου ενοικιαστή, έπειτα από κάποιο διάστημα να αποκτήσει το διαμέρισμα που νοικιάζει.

Συνολικά, το σχέδιο νόμου περιλαμβάνει τέσσερις δράσεις στεγαστικής πολιτικής, που υλοποιούνται από το υπουργείο Εργασίας. Περιλαμβάνονται στη στρατηγική κοινωνικών στέγασψ, δίνουν έμφαση στη στεγαστική αποκατάσταση νέων και νέων οικογενειών, καθώς και ευάλωτων ομάδων πολιτών και αφορούν τα προγράμματα:

1. Πρόγραμμα «Σπίτι μου»
Δικαιούχοι των άτοκων ή χαμηλότοκων δανείων είναι άτομα ηλικίας 25-39 ετών με ετήσιο εισόδημα από 10.000 ευρώ έως 16.000 ευρώ για άγαμο, 24.000 ευρώ για έγγαμο και προσαύξηση 3.000

ευρώ για κάθε τέκνο (έως και 33.000 ευρώ). Τα ακίνητα πρέπει να έχουν αξία έως 200.000 ευρώ, εμβαδόν έως 150 τ.μ. και παλαιότητα τουλάχιστον 15 ετών, ενώ για τους όρους του δανείου προβλέπονται τα εξής:

α) Η αγορά του ακινήτου δεν μπορεί να γίνει από συγγενή πρώτου ή δεύτερου βαθμού του αγοραστή.

β) Το ακίνητο αποκτάται κατά πλήρη κυριότητα από τον αγοραστή ή, αν πρόκειται για σύζυγους ή για μέλη συμφώνου συμβίωσης, κατά κυριότητα 50% για καθέναν από αυτούς.

γ) Το ύψος του δανείου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 150.000 ευρώ και η διάρκεια τα τριάντα έτη.

δ) Το δάνειο καλύπτει έως το 90% της αξίας του ακινήτου (το υπόλοιπο καλύπτεται από τον αγοραστή).

ε) Το δάνειο χρηματοδοτείται κατά 75% από τη ΔΥΠΑ. Για το ποσοστό του δανείου που χρηματοδοτείται από τη

Με την υλοποίηση της δράσης για την «κοινωνική αντιπαροχή», 5.000 νέοι έως 39 ετών θα μπορούν να νοικιάσουν κατοικία φθηνά.

ΔΥΠΑ δεν οφείλεται τόκος, ενώ το υπόλοιπο 25% χορηγείται από τις τράπεζες. Αυτό σημαίνει ότι τα 3/4 του δανείου χορηγούνται άτοκα, με αποτέλεσμα το τελικό επιτόκιο που πληρώνει ο δανειολήπτης για το σύνολο του ποσού να διαμορφώνεται στο ένα τέταρτο του κόστους που θα είχε ένα κανονικό στεγαστικό δάνειο.

στ) Για τρίτεκνους ή πολύτεκνους το

Χαμηλότοκα στεγαστικά σε νέους και νέα ζευγάρια

ΑΓΟΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Αξίας μέχρι **€200.000** έως **150 τ.μ.**
και έτους κατασκευής έως το **2007**

Δάνειο μέχρι **€150.000**
και έως **90%** της αξίας του ακινήτου

Διάρκεια μέχρι **30 έτη**, χωρίς εγγυητή και **σύμβαση σε 8 μήνες** μετά την προέγκριση

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

75% άτοκο από τη ΔΥΠΑ

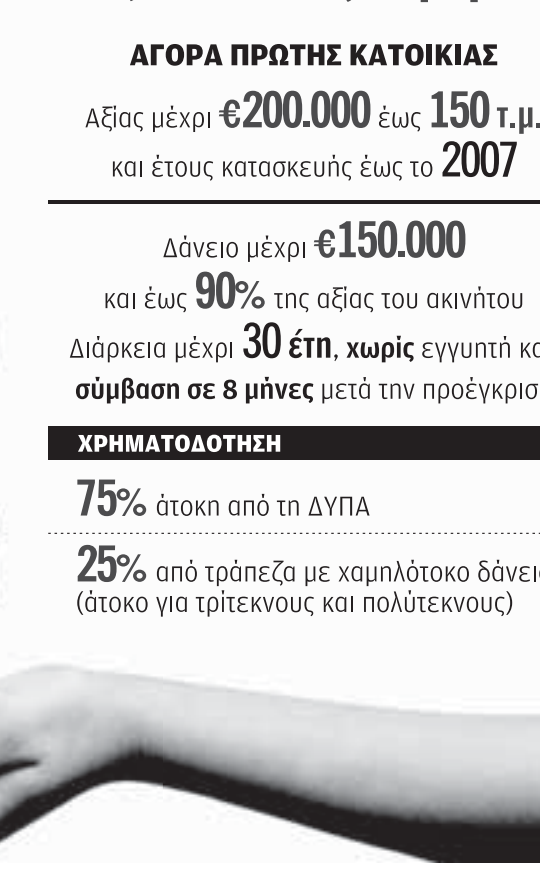
25% από τράπεζα με χαμηλότοκο δάνειο (άτοκο για τρίτεκνους και πολύτεκνους)

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Νέοι **25-39 ετών** και νέα ζευγάρια που τουλάχιστον ο ένας είναι 25-39 ετών

Εισόδημα:
Κατώτερο: **€10.000**
Ανώτατο: **€16.000** για τον άγαμο και στα **€24.000** για το ζευγάρι με προσαύξηση **€3.000** για κάθε παιδί (κριτήρια επιδόματος θέρμανσης)

Περιοριστικά στοιχεία: Ο δανειολήπτης θα πρέπει βάσει Ε9 να αποδεικνύει την έλλειψη άλλου ακινήτου για κάλυψη της στεγαστικής του ανάγκης

δάνειο θα είναι άτοκο. Άτοκο θα γίνεται και το δάνειο για όσους κατά τη διάρκεια αποπληρωμής του κάνουν 3 και πλέον παιδιά.

Υπενθυμίζεται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος είναι 500 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων η ΔΥΠΑ εισφέρει 375 εκατ. με πρόβλεψη για διπλασιασμό σε περίπτωση εξάντλησης των διαθέσιμων πόρων.

2. Κοινωνική αντιπαροχή
Πρόκειται για νέο θεσμό που προσιθεται στην «εργαλειοθήκη» της ΔΥΠΑ για τη στεγαστική πολιτική. Πρόκειται για τη δυνατότητα σύμπραξης φορέων του Δημοσίου με ιδιώτες αναδόχους, κατά την οποία ο ανάδοχος αντεγγίζει με δικές του δαπάνες κτίριο επί αδόμετου ακινήτου του φορέα, με αντάλλαγμα την εκμετάλλευση για ο-

ρισμένο χρονικό διάστημα του ακινήτου. Παράλληλα βέβαια έχει και την υποχρέωση να εκμισθώνει ποσοστό από 30% έως και 60% (ανάλογα η σύμβαση) σε δικαιούχους έναντι προκαθορισμένου μισθώματος. Μετά το πέρας του χρόνου εκμετάλλευσης ο ανάδοχος επιστρέφει το ακίνητο στον ιδιοκτήτη φορέα. Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, οι δικαιούχοι θα επιλέγονται με κοινωνικά

κριτήρια, ενώ εκτός από την απλή μίσθωση των σπιτιών με χαμηλό ενοίκιο θα επιτρέπεται και η υπογραφή συμβάσεων μίσθωσης με δικαίωμα προαίρεσης για την εξαγορά τους από τους δικαιούχους (rent to own). Η κοινωνική αντιπαροχή μπορεί να αφορά και δομημένα ακίνητα, ακίνητα που θα μπορούν να καταδειφιστούν με δαπάνες του αναδόχου.

Στόχος του προγράμματος είναι η ανέγερση 2.500 κοινωνικών κατοικιών για 5.000 ωφελούμενους νέους έως 39 ετών.

3. Πρόγραμμα κάλυψης
Αφορά τη μίσθωση από το Δημόσιο ιδιωτικών κατοικιών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Εστία» για τη στέγαση μεταναστών και τη διάθεσή τους για 3 χρόνια σε ευάλωτους νέους και νέα ζευγάρια, ηλικίας 25-39 ετών, δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Στόχος είναι η αξιοποίηση σε πρώτη φάση τουλάχιστον 1.000 ακινήτων, στα οποία θα στεγαστούν 2.500 ωφελούμενοι 25-39 ετών, δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

4. Ανακαινίση - ενοικιάζω
Αποσκοπεί στην ένταξη κενών κατοικιών στην αγορά ενοικίασης με την επιδότηση των ιδιοκτητών για την αναβάθμισή τους. Το νομοσχέδιο προβλέπει ότι στο πρόγραμμα συμμετέχουν ιδιοκτήτες κατοικιών με ετήσιο εισόδημα έως 40.000 ευρώ και ακίνητη περιουσία έως 300.000 ευρώ, ενώ αποκλείονται όσοι έχουν ενταχθεί σε προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας ή ανακαινίσεις για οποιοδήποτε ακίνητο τους τα τελευταία πέντε έτη.

Με το ίδιο νομοσχέδιο θεσπίζονται αναγκαίες πολεοδομικές και άλλες ρυθμίσεις για την άρση εμποδίων και την επιτάχυνση εφαρμογής της στεγαστικής πολιτικής.

Επισημαίνονται εργασιακές συνθήκες

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Σε διαρκή «παγίδα» εργασιακής επισφάλειας έχουν πιαστεί πολλές περιφέρειες της νότιας και της ανατολικής Ευρώπης (κυρίως), σε ένα περιβάλλον ευρύτερης επέκτασης των ελαστικών και άτυπων μορφών εργασίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Δυστυχώς οι περισσότερες ελληνικές περιφέρειες, όπως και πολλές της Ιταλίας, «πρωταγωνιστούν» στις αρνητικές επιδόσεις. Πρόκειται για συμπεράσματα μιας ενδιάμεσης έρευνας που διενήργησαν ο Νίκος Καπιτσίνης, επίκουρος καθηγητής Οικονομικής Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης και ερευνητικός επισκέπτης στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και η ερευνητική ομάδα e-Aegean ResLab του Πα-

Οι περισσότερες ελληνικές περιφέρειες, όπως και πολλές της Ιταλίας, «πρωταγωνιστούν» στις αρνητικές επιδόσεις.

Τουρισμός, γεωργία και υπηρεσίες δημιουργούν συνθήκες για μεγαλύτερη επισφάλεια, αναφέρει ο καθηγητής Νίκος Καπιτσίνης.

«Η έρευνα δείχνει πως οι αγορές εργασίας στον νότο της Ε.Ε. και κυρίως στην Ιταλία, στις νότιες περιοχές της και στην Ελλάδα, είναι εγκλωβισμένες σε τροχιές εξαιρετικά επισφαλών εργασιακών συνθηκών. Ακόμη και σε φάση οικονομικής ανάκαμψης αναπαράγεται ένα μοντέλο επισφαλούς εργασίας, που έχει βαθιές ιστορικές ρίζες στη νότια Ευρώπη. Και τα πρώτα στοιχεία που έχουμε από το 2020, πρώτο έτος της πανδημίας, δείχνουν ξανά μια ανοδικτή στην αύξηση της επισφάλειας μεταξύ των περιφερειών της Ε.Ε. Για άλλη μια φορά, οι πιο ευέλικτες και επισφαλείς αγορές εργασίας παρατηρήθηκαν στις ιταλικές και ελληνικές περιφέρειες, σε μια περίοδο που συνεπαγόταν αλλαγή της ισορροπίας μεταξύ

επαγγελματικής και προσωπικής ζωής λόγω της αύξησης της εξ αποστάσεως εργασίας», λέει στην «Κ» ο Νίκος Καπιτσίνης. Το 2020 στην κορυφή της εργασιακής επισφάλειας βρίσκονται οι ιταλικές περιφέρειες Καλαβρία, Βασιλικάτα, Σαρδηνία, Μολίζ, Πούλια, Σικελία και ακολουθούν δυο ελληνικές (Πελοπόννησος, Δυτική Μακεδονία).

«Οι περιφέρειες με τις πιο επισφαλείς αγορές εργασίας είναι περισσότερο απομονωμένες, οικονομικά αδύναμες και απομακρυσμένες από τα κέντρα, με ιστορικά υψηλά επίπεδα άτυπης απασχόλησης και εξειδικευμένες στον τουρισμό και τη γεωργία, τομείς που έχουν συνδεθεί με την εποχιακή και προσωρινή, άτυπη απασχόληση», εξηγεί ο κ. Καπιτσίνης. «Παίζει ρόλο και η πα-

ράδοση, αλλά και το μοντέλο ανάπτυξης, καθώς τουρισμός, γεωργία και υπηρεσίες δημιουργούν συνθήκες για μεγαλύτερη επισφάλεια. Ένα ακόμη στοιχείο που είδαμε είναι πως ενώ οι άτυπες, ελαστικές ή part-time μορφές εργασίας αναπτύχθηκαν στις πόλεις, είναι τελικά σε περιφέρειες με μικρότερα αστικά κέντρα που επικρατούν. Αυτό φαίνεται και στην Ελλάδα, όπου η Αττική είναι η περιφέρεια με τον χαμηλότερο δείκτη επισφάλειας. Επίσης, η απροστάτευτη εργασία ευδοκίμει περισσότερο σε οικονομικά κακεκτικώς περιοχές», συμπληρώνει ο επίκουρος καθηγητής Οικονομικής Γεωγραφίας. Στη μελέτη φαίνεται επίσης πως σε πιο επισφαλές θέσεις εργασίας ωθούν τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, αλλά και η εκτεταμένη ζώνη με νέους που δεν σπουδάζουν, δεν καταρτίζονται, δεν εργάζονται, αλλά παραμένουν αδρανείς καθώς δεν βρήκαν διεξόδους (NEETs). «Αυτά τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά παράγον και αναπαράγουν έναν φαύλο κύκλο μεταξύ χαμηλά αμειβόμενης εργασίας, επισφαλούς απασχόλησης, ανεργίας και αδράνιας στις περιφέρειες, που έχουν εγκλωβιστεί σε τροχιές υψηλής εργασιακής επισφάλειας», αναφέρουν οι ερευνητές.

Ως απάντηση στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008-09, σε πολλές χώρες προωθήθηκε από κυβερνήσεις και επιχειρήσεις μια αναδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, με έμφαση σε πιο ευέλικτους τύπους εργασίας. Ανάλογες συνέπειες, εκτιμάται στην έρευνα, αναμένεται να έχει και η πανδημία. Συνολικά 94 περιφέρειες (46% του συνόλου των περιφερειών μελέτης) παρουσίασαν υψηλότερη τιμή στον δείκτη επισφάλειας το 2020 από ό,τι το 2018. «Ωστόσο, τα πρότυπα αναδιάρθρωσης της εργασίας δεν είναι ομοιομορφα καταναμημένα στον χώρο, με τις περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση να καταγράφουν διαφορετικές ταχύτητες εργασιακής επισφάλειας.

Σε Γερμανία, Ολλανδία οι πιο προστατευμένες αγορές εργασίας

Πολύ σημαντικό είναι εάν υπάρχει και εάν εφαρμόζεται πραγματικά νομοθεσία για την προστασία της εργασίας, σε οποιαδήποτε μορφή της. Για παράδειγμα: και οι δέκα πρώτες περιφέρειες όσον αφορά τους εργαζομένους μερικώς εργασίας (part-time) βρίσκονται στην Ολλανδία. Ταυτόχρονα όμως επειδή υπάρχουν κατοχυρωμένα εργασιακά δικαιώματα δεν εμφανίζουν ανεβασμένα επίπεδα επισφάλειας», εξηγεί ο κ. Καπιτσίνης.

Η Ελλάδα δυστυχώς είναι διαχρονικά παράδειγμα για το ανάποδο, σύμφωνα με τους ερευνητές. Εννιά από τις 13 περιφέρειες της χώρας ήταν μεταξύ των 50 σε ευρωπαϊκό επίπεδο με την υψηλότερη εργασιακή επισφάλεια το 2008. Εξαίρεση η Αττική (93η καλύτερη θέση από τις 205 περιφέρειες που μελετήθηκαν), η Κεντρική Μακεδονία (θέση 139), η Δυτική Ελλάδα (θέση 141) και η Κρήτη (θέση 144). Τα Ιόνια νησιά είχαν την υψηλότερη εργασιακή επισφάλεια ανάμεσα στις ελληνικές περιφέρειες, όντας στη θέση 191 από τις 205 περιφέρειες που μελετήθηκαν. Το 2014, μετά την κρίση και τις μνημονιακές παρεμβάσεις, η επισφάλεια αυξήθηκε στις περισσότερες ελληνικές περιφέρειες. Μόνο η Αττική και η Κρήτη βρέθηκαν εκτός των 50 ευρωπαϊκών περιφερειών με τη μεγαλύτερη επισφάλεια (θέση 90 και 152).

Τέσσερις ελληνικές περιφέρειες ήταν στο αρνητικό top 15: Νότιο Αιγαίο θέση 194, Ηπειρος θέση 195, Ιόνια νησιά θέση 201 και Δυτική Μακεδονία θέση 203. «Η κατάσταση δεν καλύτερευσε το 2018, αλλά μάλλον χειροτερεύει, αναδεικνύοντας τον εγκλωβισμό της ελληνικής αγοράς εργασίας σε εξαιρετικά επισφαλές μονοπάτι», σημειώνει ο κ. Καπιτσίνης. Παρ' όλο που οι ελληνικές περιφέρειες στο top 15 μειώ-

νονται σε 3 (Ανατολική Μακεδονία-Θράκη θέση 193, Δυτική Μακεδονία θέση 195 και Ιόνια νησιά θέση 201), μόνο η Αττική δεν βρίσκεται στις 50 περιφέρειες με τη μεγαλύτερη επισφάλεια (θέση 109). Τέλος το 2020, η κατάσταση χειροτερεύει ακόμη περισσότερο, αναδεικνύοντας τις μεγάλες επιπτώσεις της πανδημίας. Και πάλι η Αττική είναι η μόνη ελληνική περιφέρεια που δεν συμπεριλαμβάνεται στις 50 πιο επισφαλές εργασιακά, με μεγάλη όμως πτώση στην κατάταξη (από τη θέση 109 το 2018 στη θέση 123 το 2020). Τρεις περιφέρειες βρίσκονται

Η Αττική είναι η μόνη ελληνική περιφέρεια που δεν συμπεριλαμβάνεται στις 50 πιο επισφαλές εργασιακά περιφέρειες της Ε.Ε.

στην ομάδα των 15 με την υψηλότερη εργασιακή επισφάλεια (Ιόνια νησιά θέση 196, Δυτική Μακεδονία θέση 198 και Πελοπόννησος θέση 199).

Σύμφωνα με τους ερευνητές, οι πιο προστατευμένες αγορές εργασίας εντοπίζονται σε χώρες όπως η Ολλανδία και η Γερμανία και κυρίαρχα στις περιφέρειες Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Hannover και Darmstadt, σε όλες τις περιόδους της έρευνας, με μικρές αλλαγές. Πάντως κατά το πρώτο έτος της πανδημίας η εργασιακή επισφάλεια αυξήθηκε σημαντικά και σε περιφέρειες της ανατολικής Ευρώπης, όπως οι πολωνικές Dolnoslaskie και Slaskie, αλλά και σε πιο προστατευμένες περιοχές, όπως το Ελσίνκι, περιοχές της Γερμανίας (Λειψία, Βρέμνη), της νότιας Δανίας κ.λπ.

PLACELIFT
renovations - constructions

We will help you create the home of your dreams.

Τηλ: 77 770520

25/11/2022-08/01/2023

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΙ ΜΑΓΙΚΟ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Τρεις παγίδες στην αλλαγή επιτοκίου στεγαστικών

Οι επιβαρύνσεις από τη μετατροπή κυμαινόμενου σε σταθερό

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Τα σταθερά επιτόκια στα στεγαστικά δάνεια έχουν αυξηθεί και ουσιαστικά η διέξοδος που είχαν οι δανειολήπτες για να απαλλαγούν από τις αλλεπάλληλες επιβαρύνσεις που προκαλεί η αύξηση των επιτοκίων περιορίζεται. Ακόμη και αυτοί που επέλεξαν να μετατρέψουν τα επιτόκια από κυμαινόμενο σε σταθερό έρχονται αντιμέτωποι με «εκπληξίες»: αυξημένες προμήθειες για τη μετατροπή, που φτάνουν ακόμη και στα 250-300 ευρώ, αλλά και αλλαγή των όρων τοκισμού του δανείου μετά την εκπνοή της σταθερής περιόδου. Στο τραπέζι και επιβολή χρεώσεων τύπου penalty για όσους θελήσουν να κάνουν πρόωρη αποπληρωμή –κατά κύριο λόγο μερικώς– «κατά κύριο λόγο μερικώς» το επίπεδο της μηνιαίας δόσης.

Οι τρεις αυξήσεις επιτοκίων στις οποίες έχει προχωρήσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχουν ήδη επιβαρύνει τα νοικοκυριά που αποπληρώνουν στεγαστικό δάνειο, ενώ τα δύσκολα είναι μπροστά. Επικεινται τουλάχιστον μία ή και δύο ακόμη αυξήσεις από την ΕΚΤ μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου του νέου έτους. Και επειδή οι αυξήσεις λειτουργούν σωρευτικά, ο κύριος όγκος της επιβάρυνσης θα φανεί μέσα στο 2023. Στο δάνειο των 100.000 ευρώ για την αποπληρωμή του οποίου υπολείπονται 15 χρόνια, η αύξηση του επιτοκίου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

(για παράδειγμα από το 1,5% που ήταν τον Ιούνιο του 2022 στο 4,5% στις αρχές του 2023) θα ανεβάσει τις δόσεις από τα 626 ευρώ σήμερα, στα 772 ευρώ. Πρόκειται για μηνιαία επιβάρυνση 145 ευρώ και ετήσια ζημία στον οικογενειακό προϋπολογισμό της τάξεως των 1.740 ευρώ. Όταν ο μέσος μισθός στην Ελλάδα εκτιμάται περίπου στα 1.100 ευρώ, ουσιαστικά γίνεται λόγος για απόλυτα άνω του 1,5 μισθού.

Πολλοί δανειολήπτες έσπευσαν, και εξακολουθούν να σπεύδουν, στις τράπεζες προκειμένου να αναζητήσουν την ασφάλεια του σταθερού επιτοκίου. Ωστόσο κατά τη διαδικασία μετατροπής του επιτοκίου έρχονται αντιμέτωποι με τα ακόλουθα θέματα:

1. Την άμεση «προσαρμογή» των σταθερών επιτοκίων στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται μετά την απόφαση της ΕΚΤ. Το καλοκαίρι, σταθερό επιτόκιο 5ετίας διειθροτο χαμηλότερα από το 3% και πλέον τα σταθερά 5ετίας έχουν ξεπεράσει το 3,5%-3,6%. Αντίστοιχα, το σταθερό 10ετίας κινείται πλέον πάνω από το 4% και είναι κατά περίπου 1 μονάδα ακριβότερο συγκριτικά με ό,τι ίσχυε πριν από μερικούς μήνες.

2. Εκτός από την αύξηση του σταθερού επιτοκίου, ο δανειολήπτης έχει να σταθμίσει και τις υψηλές προμήθειες μετατροπής. Τα 300 ευρώ για να σύμβουλο μπορεί να καθιστούν ασύμφορη τη μετατροπή σε ένα δάνειο που είναι κοντά στη λήξη του. Για παράδειγμα,

Οι τράπεζες και το υπ. Οικονομικών βρίσκονται ήδη σε διαβουλεύσεις προκειμένου να βρεθούν τρόποι περιορισμού των επιβαρύνσεων των νοικοκυριών από την αύξηση των επιτοκίων.

μια οφειλή 10.000 ευρώ που θα εξοφληθεί σε τρία χρόνια, θα προκαλέσει αύξηση 13 ευρώ τον μήνα λόγω της ανόδου του κυμαινόμενου επιτοκίου κατά τρεις μονάδες. Πρακτικά λοιπόν, το όφελος από τη μετατροπή του επιτοκίου σε σταθερό δεν θα καλύπτει καν τις προμήθειες.

3. Το σημαντικότερο ερώτημα στο οποίο πρέπει να απαντήσει ο δανειολήπτης είναι τι θα γίνει μετά τη λήξη του σταθερού επιτοκίου. Δανειολήπτης έχει ένα δάνειο το οποίο τοκίζεται σήμερα με το επιτόκιο της ΕΚΤ προσαυξημένο κατά 1 ποσοστιαία μονάδα (σ.σ. τέτοια δάνεια δόθηκαν κυρίως την περίοδο 2005-2007). Ο δανειολήπτης μετατρέπει το επιτόκιο σε σταθερό τριετίας. Μόλις περάσουν τα τρία χρόνια, ο δανειολήπτης δεν θα επιστρέψει στο ΕΚΤ+1%. Μπορεί να του ζητηθεί το κυμαινόμενο να συνδεθεί με το Euribor τριμήνου και να προσυμφωνήσει ακόμη και με τρεις ποσοστιαίες μονάδες. Έτσι, ο δανειολήπτης αναλαμβάνει ένα μεγάλο ρίσκο που έχει να κάνει με την αύξηση του spread για μακρά χρονική περίοδο.

Δύο λύσεις για μικρότερες δόσεις

Με τις τράπεζες και το υπουργείο Οικονομικών να είναι ήδη σε διαβουλεύσεις προκειμένου να βρεθούν τρόποι περιορισμού των επιβαρύνσεων των νοικοκυριών από την αύξηση των επιτοκίων, οι δανειολήπτες μπορούν, εν τω μεταξύ, να καταφύγουν σε ρυθμίσεις προκειμένου να συγκρατήσουν τις δόσεις των δανείων τους. Με μια επισήμανση που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής: δανειολήπτες που εντάχθηκαν στα προγράμματα «Γέφυρα» έχουν αναλάβει δέσμευση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (έως και 18 μήνες από τη λήξη της περιόδου επιδοτήσεων) να καταβάλλουν κανονικά τη δόση και να μη προχωρήσουν σε ρυθμίσεις. Όσοι δεν εμπιπτόνται σε αυτό το χρονικό διάστημα –η παραβίαση αυτού του όρου μπορεί να προκαλέσει απαίτηση επιστροφής των επιδοτήσεων– έχουν τη δυνατότητα

να επιμηκύνουν τη διάρκεια αποπληρωμής του δανείου ώστε να συγκρατήσουν το ύψος της μηνιαίας δόσης.

Για δάνειο 100.000 ευρώ, με υπόλοιπη διάρκεια αποπληρωμής 8 ετών, η δόση το καλοκαίρι ήταν 667 ευρώ και την άνοιξη του 2023 υπάρχει το ενδεχόμενο να φτάσει στα 748 ευρώ. Αυξάνοντας τη διάρκεια αποπληρωμής από τα 8 έτη στα 10, η μηνιαία δόση συγκρατείται (παρά την αύξηση των επιτοκίων) στα 625 ευρώ και γίνεται κατά περίπου 41 ευρώ χαμηλότερη συγκριτικά με το καλοκαίρι του 2022. Αρα, μια αύξηση της διάρκειας αποπληρωμής κατά περίπου 20%-25% αρκεί για να συγκρατήσει τη δόση. Σε ένα δάνειο 100.000 ευρώ με μια 15ετία μπροστά, η δόση των 626 ευρώ του καλοκαιριού θα γίνει την άνοιξη 771 ευρώ και η διάρκεια αποπληρωμής θα πρέπει να αυξηθεί στα 20 έτη για

να περιοριστεί και πάλι η δόση στα 640 ευρώ.

Η δεύτερη λύση ενδεικνύεται μόνο γι' αυτούς που έχουν ρευστότητα. Ο δανειολήπτης του προηγούμενου παραδείγματος που οφείλει 100.000 ευρώ και κινδυνεύει να επιβαρυνθεί με μια δόση 771 ευρώ, μπορεί να διαθέσει 18.000 ευρώ και να συγκρατήσει τη δόση στα επίπεδα του καλοκαιριού. Αρα, απαιτείται πρόωρη αποπληρωμή περίπου του 18% του υπόλοιπου χρέους, αλλά και η διασφάλιση ότι δεν θα υπάρχουν ποινές πρόωρης εξόφλησης.

Η διευκόλυνση των δανειοληπτών ώστε να συνάψουν τέτοιου είδους ρυθμίσεις, είναι πιθανό να ενταχθούν στο «πακέτο» των μέτρων που θα προωθηθούν για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος δημιουργίας νέας γενιάς κόκκινων δανείων.

Αβεβαιότητα λόγω πληθωρισμού το 2023

Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας κάλεσε τις διοικήσεις των τραπεζών, στη συνάντησή τους την περασμένη Πέμπτη, να εξαντλήσουν τα περιθώρια που έχουν για να αυξήσουν τα επιτόκια καταθέσεων όχι μόνο για να βελτιωθεί το εισόδημα των καταθετών, αλλά και προκειμένου να δοθεί κίνητρο για αύξηση των καταθέσεων και άρα για συγκράτηση της κατανάλωσης και του πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός είναι στο πίσω μέρος του μυαλού του οικονομικού επιτελείου σε κάθε πρωτοβουλία του, και δικαίως. Μαζί με τις εκλογές και τις πιθανές δυσκολίες σχηματισμού κυβέρνησης συνηθισμένοι του μεγαλύτερους κινδύνους να τιναχθεί στον αέρα η οικονομική πολιτική του επόμενου έτους.

Αυτό προκύπτει και από τις επισήμανσεις, την περασμένη εβδομάδα, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (στην 1η έκθεση μεταπρογραμματικής αξιολόγησης), του ΟΟΣΑ (στο World Economic Outlook) και του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή (στη γνώμη του για τον προϋπολογισμό), αλλά και από ανεπίσημα σχόλια ευ-

ρωπαϊκών πηγών. Παράλληλα με τα θετικά συμπεράσματα για τον υψηλό ρυθμό ανάπτυξης φέτος, διατύπωναν έντονα τις ανησυχίες τους για τους κινδύνους που παραμονεύουν την επόμενη χρονιά.

Χαρακτηριστικά, η έκθεση της Κομισιόν επισήμανε ότι ο προϋπολογισμός του 2023 προβλέπει δαπάνη στήριξης έναντι της ενεργειακής κρίσης 0,5%, όταν το 2022 αυτή έφθασε το 2,3% του ΑΕΠ. Στο ίδιο θέμα ο ΟΟΣΑ σημειώνει ότι η συνέχιση των μέτρων στήριξης μόνο το 1ο εξάμηνο θα απαιτήσει δαπάνες 1% του ΑΕΠ, ενώ η πρόβλεψη στον προϋπολογισμό είναι για 0,5% του ΑΕΠ. Αν οι υψηλές τιμές συνεχιστούν το 2ο εξάμηνο, θα απαιτηθούν περαιτέρω μέτρα στήριξης, συνεκίχει ο Οργανισμός. Στο οικονομικό επιτελείο υποστηρίζουν ότι με τις σημερινές τιμές ενέργειας το 1 δισ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ) που προβλέπει ο προϋπολογισμός για τη στήριξη των τιμολογίων ρεύματος θα είναι αρκετό, αλλά κανείς δεν εγγυάται ότι οι τιμές θα παραμείνουν σε αυτά τα επίπεδα.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ποιες δυνατότητες υπάρχουν για προστασία της πρώτης κατοικίας

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Περίπου 4.300 κατοικίες, από τις οποίες οι 3.100 είναι αξίας έως 100.000 ευρώ ή κάθε μία, έχουν προγραμματιστεί να βγουν σε πλειστηριασμό τους προσεχείς 7 μήνες. Αν και στην πλατφόρμα e-auction δεν υπάρχουν στοιχεία για το πόσα από αυτά τα 4.300 ακίνητα είναι πρώτη κατοικία, η χαμηλή τιμή εκκίνησης των πλειστηριασμών, δηλαδή κάτω από τις 100.000 ευρώ για τα 3.100 εξ αυτών, συνηγορεί στο ότι πρόκειται για ακίνητα χαμηλής αξίας. Ο κατάλογος των πλειστηριασμών εμπλουτίζεται άλλοτε καθημερινά με νέα ακίνητα, καθώς εντείνονται οι πιέσεις τόσο από τράπεζες όσο και funds για τη ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων από τα κόκκινα δάνεια που συσσωρεύτηκαν κατά την προηγούμενη οικονομική κρίση.

Οι δυνατότητες για την προστασία της πρώτης κατοικίας μετά τη λήξη του νόμου Κατσέλη και τη θεομοθέτηση το 2020 του νέου πτωχευτικού νόμου είναι πλέον δύο και προβλέπουν:

- Είτε ένταξη στον εξωδικαστικό μηχανισμό για τη ρύθμιση των χρεών μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας που δίνει υποπονημένη λύση με βάση τον έναν αλγόριθμο.

- Είτε παράδοση του ακινήτου από τον δανειολήπτη στον φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων, όταν αυτός θα συσταθεί περί τα τέλη του 2023.

Όποιοι ενταχθεί στον φορέα, εκτός από τη συναινέσή του για την παράδοση του ακινήτου με αντάλλαγμα να συνεχίσει να μένει σε αυτό έναντι εννοικίου, αποκτά και το δικαίωμα να επιδοτηθεί από το κράτος. Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει να είναι ευάλωτος με βάση συγκεκριμένα εισοδηματικά και περιουσιακά χαρακτηριστικά, που προβλέπει ο νόμος. Τα βασικότερα κριτήρια είναι το εισόδημα να είναι μεταξύ 7.000 έως 21.000 ευρώ, ανάλογα με τα προστατευόμενα μέλη, η ακίνητη περιουσία να μην ξεπερνά τις 120.000 ευρώ (έως τις 180.000 ευρώ όταν έχει προστατευόμενα μέλη) και οι καταθέσεις να μην υπερβαίνουν το όριο των 7.000 ευρώ (προσαυξάνεται κατά 3.500 ευρώ για κάθε επιπλέον μέλος του νοικοκυριού). Έτσι η προστασία της πρώτης κατοικίας γίνεται πλέον με αυστηρούς όρους και αφορά μόνο όσα νοικοκυριά έχουν πιστοποιηθεί ως ευάλωτα με βάση τα κριτήρια που θέτει ο νόμος.

Η πλατφόρμα προκειμένου κάποιος

Μόλις δέκα είναι αυτοί που μέχρι σήμερα έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον προκειμένου να ενταχθούν στο κρατικό πρόγραμμα επιδότησης (το λεγόμενο ενδιάμεσο πρόγραμμα) και στη συνέχεια στον φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων.

Το επόμενο επτάμηνο βγαίνουν σε πλειστηριασμό 4.300 κατοικίες.

να πιστοποιηθεί ως ευάλωτος έχει ανοίξει από το 2021 και σύμφωνα με στοιχεία της «Κ» μέχρι σήμερα έχουν επιβεβαιώσει τον «κατακτητισμό» τους ως ευάλωτοι μόλις 763 οφειλότες. Μετρημένοι στα δάκτυλα είναι μέχρι σήμερα όσοι έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον προκειμένου να ενταχθούν στο κρατικό πρόγραμμα επιδότησης (το λεγόμενο ενδιάμεσο πρόγραμμα) και στη συνέχεια στον φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων. Ο αριθμός σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία είναι μόλις 10 και αν και η πλατφόρμα θα παραμείνει ανοικτή μέχρι την έναρξη λειτουργίας του φορέα, το ενδιαφέρον προς το παρόν είναι χαμηλό. Οι οφειλότες αυτοί αποδέχονται εκ των προτέρων την παράδοση του ακινήτου τους στον φορέα, όταν αυτός δημιουργηθεί και η χαμηλή συμμετοχή υποδηλώνει την απροθυμία ακόμη και των πιο ευάλωτων νοικοκυριών να συναινέσουν να χάσουν την πρώτη τους κατοικία.

Υπενθυμίζεται ότι το ποσό της επιδότησης ξεκινάει από 70 ευρώ και φθάνει έως και τα 210 ευρώ ανάλογα με τα προστατευόμενα μέλη και θα ισχύει για όλη

τη διάρκεια του ενδιάμεσου προγράμματος, αλλά και για τη συνέχεια, όταν δηλαδή δημιουργηθεί και λειτουργήσει ο φορέας. Τα νοικοκυριά αυτά θα μισθώνουν την πρώτη τους κατοικία από τον φορέα για 12 έτη και στο τέλος της 12ετίας οι οφειλότες θα έχουν το αποκλειστικό πρώτο προνόμιο για την επαναγορά της κατοικίας, εφόσον έχουν ανακτήσει οικονομικά. Η εξαγορά θα γίνεται στην οικονομική αξία που θα έχει το ακίνητο στο τέλος της χρονικής περιόδου.

Τραπεζικά στελέχη ερμηνεύουν το χαμηλό ενδιαφέρον για την ένταξη στον φορέα στο γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός οφειλτών έχει ήδη διασφαλίσει την πρώτη του κατοικία μέσω του νόμου Κατσέλη. Ο νόμος Κατσέλη παρά τις αρρυθμίες των καθυστερήσεων και την καταστρατήγηση σε κάποιες περιπτώσεις από στρατηγικούς κακοπληρωτές, ίσχυσε για πάνω από 10 χρόνια και προσέφερε ασφαλή προστασία στα πιο ευάλωτα νοικοκυριά, επιτρέποντάς τους να ρυθμίσουν τις οφειλές από στεγαστικά, καταναλωτικά δάνεια και κάρτες και να προστατεύσουν την πρώτη τους κατοικία από τον πλειστηριασμό, αποπληρώνοντας το 80% της αξίας της με εννοικίους όρους.

Το χαμηλό ενδιαφέρον συμμετοχής στο νέο καθεστώς προϋποθέτει τη διατήρηση της σχέσης με την ιδιοκτησία της πρώτης κατοικίας, στοιχείο που σύμφωνα με νομικούς κύκλους υπονομεύει την

επιτυχία του νέου θεσμού και τη δημιουργία του φορέα. Παρ' όλο που τα 4 funds (Bain Capital Credit, Christofferson, Fortress Credit, η Ένωση Εταιρειών Kaican Hellas - Beaumont Summit Financial DAC και LCM Capital) που είχαν προσέλθει στη διαδικασία εκδήλωσης ενδιαφέροντος επαναβεβαίωσαν τη συμμετοχή τους στον ανταγωνιστικό διάλογο που θα ακολουθούσε το προσεχές διάστημα με το υπουργείο Οικονομικών, προκειμένου να καθοριστούν οι τελικοί όροι του διαγωνισμού, ο προβληματισμός για την επιτυχία του νέου θεσμού είναι διάχυτος.

Τον προβληματισμό αυτό μεταφέρουν και οι εκπρόσωποι των funds, που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον, επισημαίνοντας ουσιαστικά ότι το περιορισμένο ενδιαφέρον από οφειλότες δεν δικαιολογεί το επενδυτικό εγχείρημα. Να σημειωθεί ότι οι αρχικές προσδοκίες προσδιόριζαν το ύψος των κεφαλαίων που θα μπορούσαν να επενδυθούν για τη λειτουργία του φορέα έως και τα 2 δισ. ευρώ, ποσό που δεν τεκμηριώνεται πλέον από το ενδιαφέρον δανειοληπτών που θέλουν να παραχωρήσουν την πρώτη τους κατοικία. Από την πλευρά του υπουργείου Οικονομικών σημειώνουν ότι ο φορέας δεν αποτελεί μια αποσπασματική λύση περιορισμένης διάρκειας, αλλά ένα μακροπρόθεσμο εγχείρημα που διασφαλίζει την πρώτη κατοικία των ευάλωτων νοικοκυριών και άρα θα κριθεί σε βάθος χρόνου.

The International Organization for Migration (IOM) is an intergovernmental organization established in 1951 and is committed to the principle that humane and orderly migration benefits both migrants and society.

In the framework of implementation of various projects, the IOM invites prospective bidders to submit a bid for the provision of health services.

Eligible bidders may request the complete set of Bidding Document and its Annexes at the following e-mail address: iomnicosia@iom.int

Bids shall be valid for a period of sixty (60) calendar days after the submission deadline and shall be delivered to IOM Cyprus, Kratitirion 4, Kokkino-trimithia, 2660, on or before December 19th 2022, at 14:00 local hrs.

Bidding procedure will be conducted based on the rules of the International Organization for Migration. IOM reserves the right to accept or reject any quotation, and to cancel the procurement process and reject all bids at any time prior to award of Purchase Order or Contract, without thereby incurring any liability to the affected Supplier/s or any obligation to inform the affected Supplier/s of the ground for IOM's action.

Thank you, IOM Cyprus

Οι Αμερικανοί είναι οι πιο ανοιχτοχέρηδες τουρίστες

Πραγματοποίησαν το 35% των αγορών tax free

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αξιοί –και με το παραπάνω– αντικαταστάτες των... Κινέζων και των Ρώσων αποδεκνούνται οι Αμερικανοί τουρίστες σε ό,τι αφορά τις δαπάνες που κάνουν κατά τη διαμονή τους στην Ελλάδα για ψώνια από τα εμπορικά καταστήματα, καθώς και πολλά ξεδούουν και σε είδη πολυτελείας στρέφονται.

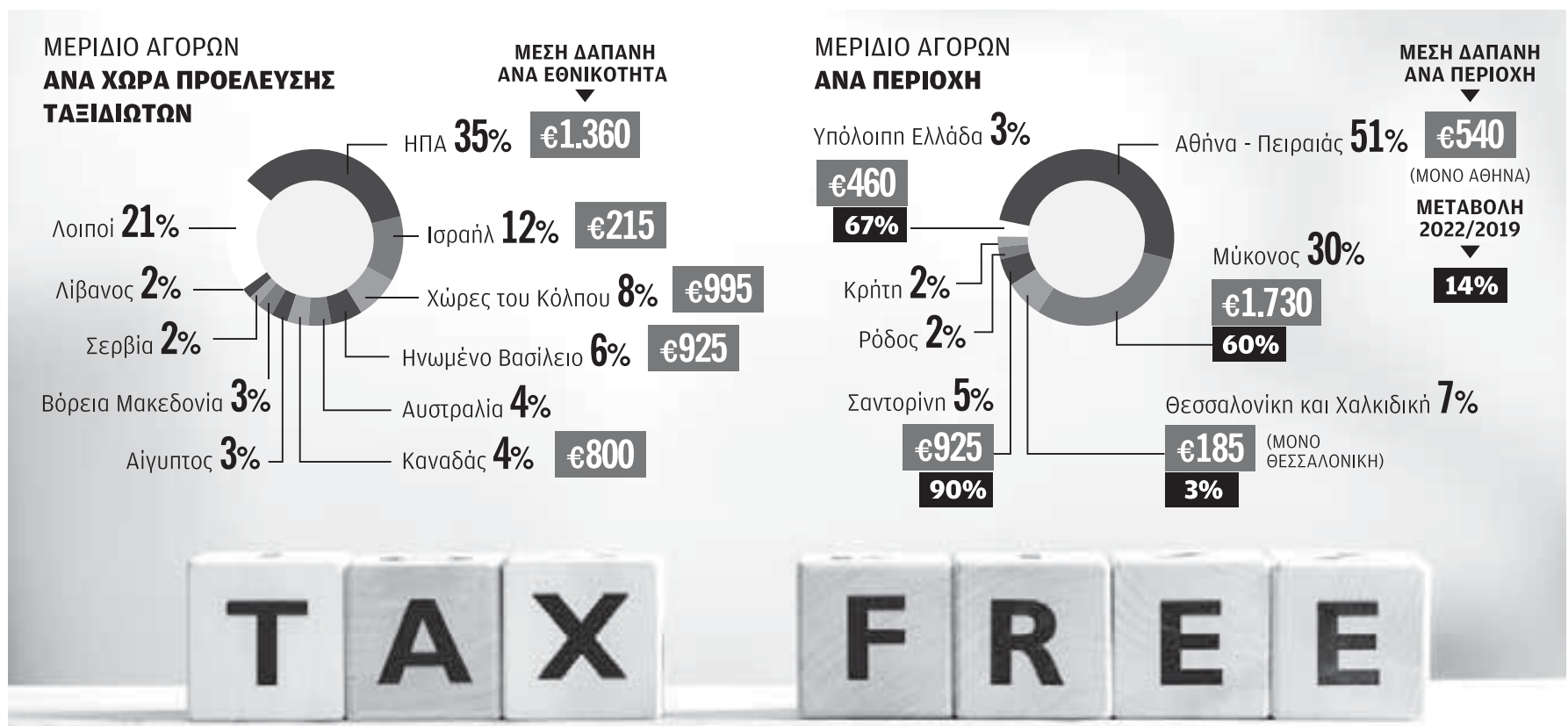
Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι ολοένα και αυξάνεται το μερίδιο των κοσμημάτων και ρολογιών στις αγορές tax free, γεγονός που προκαλεί και συνολική αύξηση της δαπάνης. Θα πρέπει πάντως να επισημάνουμε ότι αν και για δεύτερη συνεχή χρονιά οι δαπάνες για αγορές από τουρίστες από τρίτες χώρες που μπορούν να κάνουν αγορές tax free είναι αυξημένες σε σύγκριση με το 2019, και το πρόσθετο συνολικά για το λιανεμπόριο είναι θετικό, η απουσία Κινέζων και Ρώσων τουριστών προκάλεσε απώλειες σε καταστήματα σε συγκεκριμένες περιοχές και κατηγορίες λιανεμπορίου, καθώς συνήθιζαν να αγοράζουν άλλα είδη από αυτά που ψωνίζουν οι Αμερικανοί, οι Ισραηλινοί και οι Αραβες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας - παρόχου επιστροφής φόρου Global Blue, οι δαπάνες για αγορές tax free τον φετινό Σεπτέμβριο ήταν 70% πάνω από τα επίπεδα του 2019, καθιστώντας την Ελλάδα τη χώρα με τη μεγαλύτερη ανάκαμψη σε αυτόν τον τομέα σε σύγκριση με τον μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και βεβαίως σε σύγκριση με άλλες τουριστικές χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και όχι μόνο. Συνολικά στην Ε.Ε. η δαπάνη ήταν αυξημένη μόλις κατά

8% σε σύγκριση με το 2019, στην Πορτογαλία 59%, στη Γαλλία 29%, στην Ιταλία μόλις 8% και στην Ισπανία ακόμη χαμηλότερα, μόλις 3%. Σύμφωνα μάλιστα με τον κ. Μάνθο Δημόπουλο, γενικό διευθυντή της Global Blue Hellas, η πρώτη της Ελλάδας σε ανάκαμψη ήταν εμφανής καθ' όλη τη διάρκεια του εννεαμήνου Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2022.

Το μεγαλύτερο μερίδιο αγορών tax free με βάση την αξία αγορών κατέχουν πλέον οι Αμερικανοί τουρίστες (35%), ακολουθούν οι Ισραηλινοί με 12%, οι Αραβες και εν γένει οι τουρίστες από τις χώρες του Κόλπου στην τρίτη θέση με 8%, οι Βρετανοί που μετά Brexit κάνουν επίσης tax free αγορές με 6%, οι Αυστραλοί με 4%, οι Καναδοί επίσης με 4%, οι Αιγύπτιοι με 3%, οι τουρίστες από τη Βόρεια Μακεδονία με 3%, οι Σέρβοι με 2%, όπως και οι Λιβανέζοι, ενώ το υπόλοιπο 21% αφορά αγορές από τις λοιπές εθνικότητες εκτός Ε.Ε.

Οι δαπάνες των Αμερικανών, σύμφωνα με τα στοιχεία εννεαμήνου, αυξήθηκαν κατά 229% σε σύγκριση με το 2019, με τη μέση δαπάνη για αγορές tax free να ανέρχεται φέτος στα 1.360 ευρώ, αυξημένη κατά 61% σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Τριπλάσιες είναι οι δαπάνες που κάνουν οι Ισραηλινοί που επισκέπτονται τη χώρα μας για αγορές tax free (δηλαδή δεν συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για διαμονή, εστίαση και διασκέδαση) σε σύγκριση με το 2019, με τη μέση δαπάνη να ανέρχεται σε 215 ευρώ, αυξημένη κατά 22% σε σύγκριση με το 2019. Τη μεγαλύτερη μέση δαπάνη μετά τους Αμερικανούς κάνουν οι Αραβες (995 ευρώ),

ΠΗΓΗ: Global Blue Hellas

* Τα στοιχεία αφορούν το εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2022
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ακολουθούν οι Βρετανοί (925 ευρώ) και οι Καναδοί με 800 ευρώ.

Οι ελίτ ταξιδιώτες

Οι Αμερικανοί και οι Αραβες είναι αυτοί που κυριαρχούν στους λεγόμενους ελίτ ταξιδιώτες. Ο εν λόγω χαρακτηρισμός αποδίδεται στους ταξιδιώτες εκείνους που τους τελευταίους 24 μήνες έχουν ξεδύσει πάνω από 40.000 ευρώ σε αγορές tax free. Αν και στην Αθήνα πραγματοποιούνται οι μισές αγορές tax free, η μέση δαπάνη είναι υψηλότερη στον πλέον κοσμοπολίτικο προορισμό της Ελλάδας, τη Μύκονο. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ένας μετά τον άλλον οι μεγάλοι οίκοι μόδας, αξεσουάρ και κοσμημάτων ανοίγουν καταστήματα στο Νησί των Ανέμων. Έτσι, στην Αθήνα όπου πραγματοποιείται το 51% των συνολικών αγορών tax free, η μέση δαπάνη φέτος διαμορφώθηκε σε 540 ευρώ, ενώ στη Μύκονο, όπου πραγματοποιείται το 30% των tax free αγορών, η μέση δαπάνη εκτοξεύεται στα 1.730 ευρώ. Στη Σαντορίνη όπου πραγματοποιείται το 5% των tax free αγορών, η μέση δαπάνη διαμορφώθηκε φέτος στα 925 ευρώ.

Αν και οι περισσότερες αγορές αφορούν είδη ένδυσης και υπόδησης (63%), αυξάνεται το μερίδιο των αγορών κο-

σμημάτων και ρολογιών, φτάνοντας φέτος στο 30% από περίπου 20% το 2019. Η μέση δαπάνη για την αγορά κοσμημάτων ανήλθε φέτος σε 3.700 ευρώ, αυξημένη κατά 69% σε σύγκριση με το 2019, ενώ η μέση δαπάνη για την αγορά ειδών ένδυσης -υπόδησης έφτασε τα 420 ευρώ, αυξημένη κατά 18% σε σχέση με τρία χρόνια πριν.

Σε ό,τι αφορά ειδικά τις αγορές από τους ελίτ ταξιδιώτες, η μέση δαπάνη στην Ελλάδα ανήλθε στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου σε 14.000 ευρώ, αυξημένη κατά 119% σε σύγκριση με το 2019. Αθήνα, Μύκονος και Σαντορίνη είναι οι περιοχές στις οποίες κυρίως κάνουν τις αγορές τους οι ταξιδιώτες αυτής της κατηγορίας, και συγκεκριμένα στην Αθήνα έγινε το 59% των αγορών, στη Μύκονο το 32% και στη Σαντορίνη το 5%. Το ενδιαφέρον είναι ότι η μεγαλύτερη μέση δαπάνη έκαναν φέτος οι ελίτ ταξιδιώτες από τη Βρετανία (25.800 ευρώ), ακολουθούν οι Αμερικανοί με μέση δαπάνη 21.500 ευρώ, οι Ισραηλινοί με 16.400 ευρώ και πενταπλάσια αύξηση μέση δαπάνης σε σύγκριση με το 2019, οι ταξιδιώτες από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας (πλιν Κίνας) με 13.800 ευρώ και οι Αραβες με 11.500 ευρώ.

Ψηφιακή επικύρωση αγορών tax free

Γεγονός αποτελεί –τουλάχιστον στα χαρτιά– η ψηφιακή επικύρωση των αποδείξεων από αγορές tax free, κάτι που ζητούσαν εδώ και χρόνια οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις υπηρεσίες επιστροφής φόρου αλλά και ο εμπορικός κόσμος, καθώς η ψηφιοποίηση της διαδικασίας επιταχύνει τις επιστροφές φόρου και λειτούργει ως κίνητρο για τους ταξιδιώτες να προβαίνουν σε περισσότερες αγορές. Τον Αύγουστο, συγκεκριμένα, δημοσιεύθηκε η σχετική απόφαση του δικαστηρίου της ΑΑΔΕ, η οποία επιτρέπει την ψηφιακή θεώρηση των τελωνείων. Με αυτή την απόφαση επιτρέπεται σε κάθε εταιρεία διαμεσολάβησης για την επιστροφή του ΦΠΑ, που δραστηριοποιείται στη χώρα μας, να αναπτύξει τη δική της υπηρεσία ψηφιακής θεώρησης για τις συναλλαγές από συνεργαζόμενους εμπόρους. Επίσης, η απόφαση επιβάλλει την υποχρεωτική ανάρτηση των επιπλέον δεδομένων της συναλλαγής tax free (όνομα ταξιδιώτη, αριθμό διαβατηρίου, χώρα έκδοσης, τόπο κατοικίας κ.ά.) στην πλατφόρμα myData. Ωστόσο,

όπως επισημαίνει ο κ. Δημόπουλος, το σύντομο χρονικό διάστημα για την υποχρεωτική εφαρμογή του νέου συστήματος (θα καταστεί υποχρεωτικό από την 1η Ιανουαρίου 2023) σε συνδυασμό με την υποχρέωση ανάρτησης στο myData των επιπλέον δεδομένων εντός 24 ωρών από τη συναλλαγή εκτιμάται ότι θα δημιουργήσουν προβλήματα στην αγορά, η οποία δεν μπορεί να αντεπεξέλθει άμεσα. Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, δύο είναι οι βασικοί κίνδυνοι: πρώτον, καθώς οι αποδείξεις tax free δεν απαιτείται να φέρουν φορολογική σήμανση και μπορούν να εξαχθούν από τους φορολογικούς μηχανισμούς, τελικά να παρέχονται εκπτώσεις στους ταξιδιώτες χωρίς την έκδοση απόδειξης, δηλαδή να οδηγηθούν σε φοροδιαφυγή, ή, δεύτερον, αρκετοί έμποροι να εκδίδουν απλή έκδοση αποδείξεων λιανικής και να σταματήσουν να προσφέρουν tax free διότι δεν θα προλαβαίνουν να αναρτούν εντός 24 ωρών τα επιπλέον στοιχεία των αγοραστών, ειδικά μάλιστα κατά την αιχμή της τουριστικής περιόδου.

ΜΠΕΣ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ένα πρωτάθλημα, δεκάδες αστέρια, χιλιάδες γκολ, δύο μόνο μεγάλοι νικητές!

Βάλε γκολ και πάρε μέρος στην κλήρωση για τα μεγάλα δώρα. Έλα κι εσύ στην ομάδα των νικητών! 2 μεγάλοι νικητές θα κερδίσουν από μία Mall Gift Card αξίας 200€ η μία!

Απόλαυσε ακόμα:

- Live Μουσική από DJ
- Face painting
- Subsoccer game

Mall of Engomi 26-27/11 3-4/12 | Mall of Cyprus 10-11/12 17-18/12

Ώρα: 14:00 - 18:00 | Πού: @food court

Χορηγός Επικοινωνίας

MALL OF CYPRUS | MALL OF ENGOMI | ΣΠΟΡ FM

DEEJAY 93.5 RADIO

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΪΛ & ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΡΜΑΤΑΣ

BREAKFAST

Καθημερινά 06:00-10:00

Με περιορισμένη άνοδο 0,53% έκλεισε το Χρηματιστήριο

Ο Γενικός Δείκτης διαμορφώθηκε στις 911,91 μονάδες – Στα 59,4 εκατ. ο τζίρος

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ξεθετικό έδαφος, αλλά και με αρκετή επιφυλακτικότητα κινήθηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών, λαμβάνοντας πάντως σπριζίς από επιλεγμένους τίτλους της υψηλής κεφαλαιοποίησης και οδεύοντας έτσι προς άλλον έναν μήνα κερδών, λίγο πριν από το κλείσιμο του έτους. Ειδικότερα, στα στατιστικά της συνεδρίασης, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με άνοδο 0,53% στις 911,91 μονάδες, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 59,4 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 0,61% στις 2.218,74 μονάδες, ενώ με κέρδη 0,07% στις 1.383,95 μονάδες έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Επιλεγμένοι τίτλοι από την υψηλή κεφαλαιοποίηση στήριξαν τον Γενικό Δείκτη, σε μια συνεδρίαση που κυριάρχησε η επιφυλακτικότητα.

Στα μη τραπεζικά blue chips, ανοδικά ξεκίνησε η HELLENIC Energy με κέρδη 3,50%, ακολούθησαν οι Σαράντης και Motor Oil στο +2,94% και ο ΑΔΜΗΕ στο +2,56%, ενώ με άνοδο άνω του 1% έκλεισαν οι ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, Mytilineos και ΟΠΑΠ. Με πτώση άνω του 1% έκλεισαν ο ΟΤΕ και η Βιοκάλλο.

Ο τραπεζικός δείκτης κατέγραψε άνοδο 0,33% στις 649,77 μονάδες, με την Alpha Bank να ενισχύεται κατά 0,78%, τη Eurobank κατά 0,37%, την Εθνική Τράπεζα κατά 0,37%, ενώ απώλειες 0,67% σημείωσε η Τράπεζα Πειραιώς. Η ελληνική αγορά δέχθηκε δύο νέες σημαντικές ψήφους εμπιστοσύνης, με την Αξία να παραμένει αγοραστές των ελληνικών τραπεζών και να βλέπει

Η Morgan Stanley αναβάθμισε τη στάση της για τις ελληνικές μετοχές, τονίζοντας πως η Ελλάδα συνεχίζει να αποτελεί την αγαπημένη της αγορά στην περιοχή της αναδυόμενης Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής.

περιθώρια ανόδου 41%-75% για τις μετοχές τους, κάρη στην αναμενόμενη επέκταση του δανεισμού, στην αύξηση των επιτοκιακών εσόδων και την υψηλή ρευστότητα του κλάδου. Παράλληλα, η Morgan Stanley αναβάθμισε τη στάση της για τις ελληνικές μετοχές, τονίζοντας πως η Ελλάδα συνεχίζει να αποτελεί την αγαπημένη της αγορά στην περιοχή της αναδυόμενης Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής. Όπως εξήγησε, στους παράγοντες που την οδήγησαν σε αυτή την κίνηση τοποθετεί την υψηλή ευαισθησία των ελληνικών τραπεζών στις αυξήσεις επιτοκίων της ΕΚΤ, τη σημαντική εκκαθάριση των ισολογισμών του κλάδου η οποία έχει υποστηρίξει από την αγορά, τις χαμηλές

αποτιμήσεις των ελληνικών μετοχών, καθώς και τη σχετική ανθεκτική μακροοικονομική εικόνα της Ελλάδας.

Η Morgan Stanley εκτιμά ότι η Ελλάδα θα αποφύγει μια τεχνική ύφεση, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώζων, κάρη και στη στήριξη που απορρέει από την αρκετά καλά στοχευμένη δημοσιονομική πολιτική και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης.

Όσον αφορά τις μετοχές, προτιμάει τις τράπεζες, ενώ η θετική δυναμική της κερδοφορίας θα υποστηρίξει την υπεραπόδοση των ελληνικών μετοχών, τη στιγμή που οι επιδόσεις τους αυτό το έτος ήταν ήδη καλύτερες από άλλες αναπτυγμένες και αναδυόμενες ευρω-

παϊκές αγορές, με το χάσμα των αποτιμήσεών τους να παραμένει πολύ μεγάλο και κοντά στα ιστορικά υψηλά.

Πάντως η Morgan Stanley επισήμανε και τους κινδύνους που υπάρχουν γύρω από τις ελληνικές μετοχές, με βασικό την πολιτική αστάθεια ενόψει των εκλογών του 2023. Επιπλέον, ο υψηλότερος πληθωρισμός διεθνώς μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των δαπανών των καταναλωτών, κάτι που θα επηρεάσει τελικά αρνητικά τις τουριστικές ροές και, κατά συνέπεια, το ΑΕΠ της Ελλάδας, ενώ το ενδεχόμενο περισσότερων διαπραχών στον ενεργειακό εφοδιασμό που θα πλήξουν εντονότερα το ΑΕΠ της Ευρώζωνς μπορεί να έχει αντίκτυπο στην ελληνική οικονομία.

Οριακές μεταβολές στις ευρωπαϊκές αγορές

Με μικρές απώλειες έκλεισαν χθες τα περισσότερα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, καθώς οι επενδυτές είχαν εστίασει το ενδιαφέρον τους στα στοιχεία για τον πληθωρισμό στις χώρες της Ευρώζωνς. Έτσι υποχώρησαν οι μετοχές των εταιρειών τεχνολογίας και χημικών, ενώ την ίδια στιγμή σημειώθηκαν σημαντική άνοδο μετοχές εταιρειών συν-

δεδεμένων με εμπορεύματα εξαιτίας της προσδοκίας των επενδυτών πως επεκτείνεται η κατάσταση των περιοριστικών μέτρων στην Κίνα. Ο πανευρωπαϊκός δείκτης EuroStoxx 600 έκλεισε με μικρή υποχώρηση 0,1% σε μια συνεδρίαση μεγάλων διακυμάνσεων, καθώς νορίτερα σημείωνε άνοδο 0,53%. Συνολικά για τον Νοέμβριο πάντως ο εν λόγω πανευρωπαϊκός δείκτης τείνει να κλείσει σε υψηλότερα επίπεδα κάρη στην προσδοκία που έχει επικρατήσει στις αγορές πως οι κεντρικές τράπεζες θα τηρήσουν πιο χαμηλούς τόνους τους επόμενους μήνες και θα υιοθετήσουν πριότερη στάση και πριότερες αυξήσεις επιτοκίων. Έτσι και οι μετοχές των εταιρειών τεχνολογίας και χημικών σημείωσαν απώλειες 1,2% και 1,75% αντιστοίχως, ενώ αντίθετως οι μετοχές των εταιρειών ορυχείων και των μεγάλων πετρελαϊκών κατέγραψαν κέρδη 2,7% και 1,8% αντιστοίχως ακολουθώντας τις τιμές των μετάλλων και του αργού. Ομοίως μεγάλα κέρδη κατέγραψαν χθες οι μετοχές μεγάλων ευρωπαϊκών τραπεζών, όπως η μετοχή της HSBC Holdings που σημείωσε άνοδο 4,4%, καθώς είχε ανακοινώσει νορίτερα

ότι συμφώνησε να πουλήσει τη θυγατρική της του Καναδά στην Royal Bank of Canada έναντι 13,5 δις. δολ. Καναδά, ποσό που αντιστοιχεί στα 10,04 δις. δολ. Ομοίως και η Standard Chartered σημείωσε άνοδο 5% και κατέγραψε τα μεγαλύτερα κέρδη ανάμεσα στις βρετανικές τράπεζες.

Είχαν προηγηθεί ενδείξεις πως η Κίνα οδεύει προς χαλάρωση των αυστηρών περιοριστικών μέτρων, καθώς το Πεκίνο είχε εκδώσει σύσταση προς τους ηλικιωμένους να επισπεύσουν τον εμβολιασμό τους.

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης EuroStoxx 600 από το +0,53% έκλεισε με πτώση 0,1%.

Έτσι σημείωσαν άνοδο οι εταιρείες πρώτων υλών και οι τράπεζες και εξώθησαν ανοδικά τον δείκτη FTSE 100 που έκλεισε με κέρδη 0,51%. Ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με μικρές απώλειες 0,19%, ενώ ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού με οριακή άνοδο 0,057%. Σχολιάζοντας σχετικά ο Ντάνι Χιούτσον, οικονομικός αναλυτής στην AJ Bell, τόνισε πως «επικράτησε στις αγορές κάποια αισιοδοξία επειδή δεν υπήρχε αυτόματη καταστολή των κινησιολογιών».

REUTERS

Στα χρηματιστήρια επικρατεί η αισιοδοξία εκτίμηση ότι οι κεντρικές τράπεζες θα προχωρήσουν σε πριότερες αυξήσεις επιτοκίων.

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη			
Εταιρεία	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	Μετ.%
3M COMPANY	126.175	1.235	
ALCOA CORP	47.77	2.886	
ALTRIA GROUP	45.675	1.628	
AMAZON COM	92.28	-1.775	
AMER EXPRESS C	154.05	2.1078	
AMER INTL GROU	61.71	1.597	
AMGEN	282.66	0.0142	
APPL INC	141.15	-2.1287	
BANK OF AMERIC	36.975	0.312	
BAXTER INTL IN	55.66	0.8516	
BOEING CO	175.41	2.0835	
BRISTOL MYERS	79.05	-0.1137	
CAMPBELL SOUP	52.61	-0.5858	
CATERPILLAR	235.53	1.3904	
CIGNA CORP	322.86	1.0485	
CHEVRON	181.07	1.5194	
CISCO SYSTEMS	48.34	0.5408	
CITIGROUP	47.645	0.8787	
CERVEERIAS	12.065	1.0469	
COCA-COLA CO	62.505	-0.311	
COLGATE PALMOL	75.98	-0.5237	
DANON CORP	54.52	-0.8367	
DIANA SHIPPING	3.63	-0.5479	
DOW INC	50.78	2.5859	
DUPONT DE NMOU	69.51	0.7099	
ENTERGY CP	112.645	-0.5342	
EXXON MOBIL	110.81	0.9107	
FEDEX CORP	178.33	2.9559	
FORD MOTOR CO	13.795	0.4734	
INTL BUS MACHI	146.59	0.2805	
GENERAL DYNAMI	251.16	0.2675	
GENERAL ELEC C	85.63	0.1872	
GOLDM SACHS GR	383.26	0.2354	
HALLIBURTON CO	37.27	3.874	
HARTFORD FINL	75.86	1.0658	
HP INC	29.06	-0.5135	
HOME DEPOT INC	317.45	-0.4609	
INTEL CORP	28.9735	0.8651	
JOHNSON JOHNSSO	176.05	-0.7218	
JPMORGAN CHASE	136.24	1.4068	
LAZARD	36.48	0.7457	
MCDONALD'S COR	271.478	-0.5138	
MERCK & CO	108.7	0.2305	
MICROSOFT CP	240.395	-0.5646	
3M COMPANY	126.18	1.2356	
MORGAN STANLEY	91.3	1.5686	
NIKE INC CL B	106.38	1.3529	
NORFOLK SOUTHE	25.24	1.549	
PFIZER INC	49.49	-0.1614	
PROCTER & GAMB	145.605	-0.6787	
ROCKWELL AUTOM	259.84	-0.3337	
SCHLUMBERGER L	51.265	2.7767	
SOUTHERN	65.33	-0.7746	
STEALTHGAS	3.1	3.6789	
TSAKOS ENERGY	18.8	7.1225	
UNISYS CORP	4.06	-0.4902	
UNITEDHEALTH G	529.74	-0.4753	
US BANCORP	44.42	1.5546	

London/Λονδίνο			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
WALT DISNEY CO	94.4715	-1.2734	
WELLS FARGO &	47.6125	1.3463	
WALMART INC	153.58	0.0456	
Αγορά			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
ANGLO AMERICAN	3284.2588	3.655	
A.B.FOOD	1582	0.603	
ADMIRAL GRP	2031	-0.344	
ASHTREAD GRP	4999	-1.945	
ANTOFAGASTA	1353.22	2.75	
AVIVA	446.8	-0.134	
ASTRAZENECA	11061.1171	0.09	
BARCOCK INTL	288.1918	-2.479	
BAE SYS.	811.8	-0.148	
BARCLAYS	157.84588	1.783	
BRAMERTOB.	3350.5	-0.223	
BARRATT DEVEL.	401.38833	-0.45	
BERKELEY GRHL	3777	0.238	
BR.LAND	404.67447	0.099	
BUNZEL	3084.65	-0.39	
BP	492.04262	1.758	
BURBERRY GRP	2141.2085	1.374	
BT GROUP	123.2894	-0.767	
COCACOLA HBC A	2022.51165	-0.346	
CARNIVAL	706.4	-0.395	
CENTRICA	94.6869	0	
COMPASS GROUP	1844.2642	-0.893	
CAPITA GROUP	24.68	-4.563	
CRH	3311	-0.15	
DCC	4475	1.474	
DIAGEO	3772.5	-0.475	
DIRECT LINE	213	-1.252	
EXPERIAN	2940	-2.614	
EASVJET	376.5623	-2.57	
FRESNILLO	875.9209	0.136	
GLENCORE	544.80625	2.322	
GSK	1394.4872	1.649	
HIKMA	1501.3304	-0.598	
HAMMERSON	24.76	-0.8	
HARGREAVES LS	854	-0.631	
HSBC HLDGS.UK	507.56	4.441	
INTL CONSOL AI	133.62	-0.506	
INTERCON. HOTE	4745	-0.147	
3I GRP	1349	-0.186	
IMPBRANDS	2121.84	-0.375	
INTERTEK GROUP	4006.71053	-2.425	
ITV	76.26	0.236	
JOHNSON MATTHE	2142.7194	0.423	
KINGFISHER	243.54803	-0.824	
LAND SECS.	619.9	-0.353	
LEGAL&GEN.	256.85829	-0.896	
LLOYDS GRP	46.3754	1.113	
MARKS & SP.	117	-1.21	
MONDI	1560.5	0.322	
NATIONAL GRID	1009.75	-0.738	
NEXT	5742	0.56	
DT BOERSE N	175.2	-1.4	
DT LUFTHANSA A	7.592	0.064	
DT TELEKOM N	19.464	-0.23	

Tokyo/Τόκιο			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
FRESENIUS MEDI	29.66	-0.13	
FRESENIUS SE	26.27	0.43	
HEIDELBERGCEM	52.48	-0.02	
HENKEL AG&CO V	68.38	-0.46	
INFINEON TECH	30.6	-0.04	
K+S AG NA	21.09	-0.39	
MERCK KGAA	172.1	-3.75	
MUENCH. RUECK	301.5	6.2	
RWE AG	41.74	-0.62	
THYSSENKRUPP A	5.298	0.11	
VOLKSWAGEN VZ	137.84	2.6	
VONOVIA SE	23.8	-0.17	
SIEMENS N	133.08	1.54	
SAP SE	103.08	-1.82	

Amsterdam/Αμστερνταμ			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
AALBERTS	37.89	0.42	
AEGON	4.67	0.6	
ABN AMRO BANK	12.28	2.42	
AKZO NOBEL	68.28	-0.55	
ARCELOMITTAL	25.94	1.28	
ASML HOLDING	559.8	-1.24	
GALAPAGOS	37.96	-3.04	
HEINEKEN	88.7	0.36	
ING GROEP	116.62	1.25	
KONINKLIJKE DS	119.95	-3.27	
KPN KON	2.911	0.07	
NLN GROUP	40.33	-0.42	
KONINKLIJKE DS	119.95	-3.27	
INMCO	139.15	-2.45	
RANSTAD	55.74	-0.57	
RELX	26.54	-2.1	
UNIBAIL RODAM	51.98	-0.19	
VOPAK	27.88	0.76	
WOLTERS KLUWER	104.3	-1.28	

Milano/Μιλάνο			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
AZA SPA	1.30	1.30	
ATLANTIA	22.93	22.95	
AZIMUT HLDG	19.26	19.19	
ENEL	5.11	5.10	
ENI	14.20	14.02	
GENERALI ASS	16.94	16.72	
GEOK	0.83	0.82	
INTESA SANPAOL	9.33	9.33	
RCS MEDIA&CORP	0.64	0.66	
PRYSMIAN	33.72	33.85	
SNAM	4.80	4.82	
STMICROELEC.N	35.75	36.37	
TELECOM ITALIA	0.22	0.22	
TENARIS	16.38	15.92	
TIRNA	7.20	7.27	
YAMAHA CORP	5410	1.12	

Paris/Παρίσι			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
ACCOR	24.88	0.69	
AIR LIQUIDE	138.76	-1.55	
ALSTOM	24.56	0.12	
AXA	27.36	0.94	
BNP PARIBAS	53.57	1.46	
BOUYGUES	29.72	0.34	
CARPGEMINI	117.75	-2.98	
CARREFOUR	162.51	-0.09	
CASINO GUICHAR	11.08	-0.18	
CREDIT AGRICOL	9.61	-0.23	
L.V.M.H.	50.30	0.02	
DASSAULT SYSTE	34.76	-2.17	
EDF	12.00	0	
LOREAL	347.50	-1.47	
L.M.V.H.	702.00	0.47	
LACARDERE	20.12	5.67	
MICHELIN	26.44	-1.34	
PERNO RICARD	186.95	0.3	
KERING	552.60	1.36	
PUBLICIS GROUP	63.00	-0.69	
RENAULT	33.78	1.17	
SAINT-GOBAIN	44.18	-0.07	
SANOFI	88.19	0.34	
SCHNEIDER ELEC	138.88	-1.56	
SOCIETE GENERA	24.08	0.27	
SOLEX	91.04	0.04	
TOFFI	7.20	1.34	
THALES	121.85	-0.45	
VEOLIA ENVIRON	24.32	-1.22	

Madrid/Μαδρίτη			
Εταιρεία	Χθές	Μετ.%	Μετ.%
ACS CONS Y SER	26.83	1.2453	
AENA SME	121.35	-1.1405	
ACERINOX	9.404	2.9109	
ACCIONA	181.3	-1.7344	
AMADEUS	50.86	-0.3136	
BBVA	5.624	1.5162	
BANKINTER	6.368	1.9206	
CAIXABANK	3.548	0.3394	
DSTR INT ALIME	0.0133	0.7576	
ENDESA	17.545	-0.9876	
ENAGAS	17.3	-1.1146	
FERRROVIAL	25.53	-1.1232	
FOMENTO DE CON	8.45	1.3189	
GRIFOLS	9.944	-2.3183	
IBERDROLA	10.71	-0.4184	
INT AIRLINES G	1.549	-0.0967	
INDRA SISTEMAS	9.955	0.4034	
INDITEX	24.92	0.6462	
MAPFRE	1.819	1.7907	
MERLIN PROP	9.06	-0.0552	
ARCELOMITTAL	25.935	2.8351	
REPSOL	14.635	1.7026	
BCO DE SABADEL	0.885	1.3746	
BANCO SANTANDE	2.8355	1.1775	
SACYR	2.664	2.6194	
TELEFONICA	3.6	-0.277	
MEIASSETES CO	3.168	-1.1	
TECNICAS REUN	9.055	-4.3317	

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ	ΤΙΜΕΣ SPOT
ΔΟ	

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	911,91	907,06	4,85	0,53%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.218,74	2.205,38	13,36	0,61%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΤΗΡΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.667,09	5.610,45	56,64	1,01%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.003,95	2.984,75	19,20	0,64%
ATHX SELECT PLUS	3.061,66	3.039,27	22,39	0,74%
ATHX SELECT	4.162,67	4.161,27	1,40	0,03%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHX ESG	1.041,87	1.035,66	6,21	0,60%
FTSE/Χ.Α. MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.330,53	4.346,68	-16,15	-0,37%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.383,95	1.383,03	0,92	0,07%
FTSE/Χ.Α. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.448,48	2.427,71	20,77	0,86%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	532,65	530,27	2,38	0,45%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.607,54	1.599,00	8,54	0,53%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	649,77	647,65	2,12	0,33%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	3.940,48	3.943,81	-3,33	-0,08%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	648,65	651,02	-2,37	-0,36%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΙΕΙΣ	2.889,20	2.950,35	-61,15	-2,07%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4.179,69	4.121,31	58,38	1,42%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	847,03	850,63	-3,60	-0,42%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	8.638,11	8.615,27	22,84	0,27%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	8.697,90	8.719,89	-21,99	-0,25%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΤΕΣ ΥΛΕΣ	6.666,68	6.727,01	-60,33	-0,90%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.049,65	3.025,25	24,40	0,81%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	4.511,39	4.376,68	134,71	3,08%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.197,62	2.172,79	24,83	1,14%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1.983,00	1.975,20	7,80	0,39%
FTSE/Χ.Α. ΘΙΑΛΗΚΟΝΩΝΙΕΣ	4.127,00	4.188,23	-61,23	-1,46%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	348,70	347,57	1,13	0,33%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.641,08	4.578,33	62,75	1,37%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

	Κλείσιμο
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	14.803.826,74
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΗΛΕΦΩΝΙΑ	11.454.510,54
ΕΝΔΕΛΤΗΡΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	7.444.576,71
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	4.848.903,53
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	4.017.288,90
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	3.839.236,40
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	3.310.093,25
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	2.823.096,67
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	1.498.762,97
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	674.756,68
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	621.015,00
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	503.380,47
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	438.847,85
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	426.895,18
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	399.254,12
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	357.091,35
ΥΔΡΕΥΣΗ	275.009,25
ΤΡΟΦΙΜΑ	264.463,09
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	140.835,54
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	139.028,32
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	89.298,33
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	85.914,12
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	83.568,34
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	76.880,66
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	76.798,55
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	76.113,47
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	74.222,27

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΧΗ	Κλείσιμο	Μετ.
HELLENIC ENERGY Holdings (ΚΟ)	7,090	3,50%	ALPHA TRUST ANAP. AEEX (ΚΟ)	5,350	-3,60%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	19,250	2,94%	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,606	-3,50%
ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΓΡ. (ΚΟ)	6,300	2,94%	ΙΝΤΕΡΛΑΪΦ Α.Α.Ε.Γ.Α. (ΚΟ)	3,780	-2,07%
SENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	3,265	2,67%	ΕΛΤΟΝ (ΚΟ)	2,100	-1,87%
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	1,764	2,56%	ΟΛΘ (ΚΟ)	23,600	-1,67%
ΕΥΑΘ (ΚΟ)	3,610	2,56%	ΑΥΤΟΗΕΛΙΑΣ (ΚΟ)	11,320	-1,57%
ΙΝΤΡΑΚΑΤ (ΚΟ)	1,426	2,44%	ΟΤΕ (ΚΟ)	14,780	-1,47%
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,730	2,37%	ΜΠΛΕ ΚΕΔΡΟΣ ΑΕΕΑΠ (ΚΟ)	2,180	-1,36%
ΔΕΗ (ΚΟ)	6,680	1,67%	ΕΝΤΕΡΣΟΦΤ (ΚΟ)	3,740	-1,32%
ΑΒΑΣ (ΚΟ)	0,780	1,56%	ΡΕΒΟΪΛ (ΚΟ)	1,290	-1,15%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΟΤΕ (ΚΟ)	11.454.510,54
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	8.367.679,05
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	7.444.576,71
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	4.114.843,89
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	3.940.728,93
JUMBO (ΚΟ)	3.839.236,40
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	3.310.093,25
ΔΕΗ (ΚΟ)	2.514.250,78
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	2.501.931,08
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	2.465.266,97

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,165	-1,07
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	12,3	0,99
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	23,24	-0,26
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	14,78	-1,47
ΑΡΑΓΓ (AEGEAN AIRLINES)	5	0
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	19,98	0,71
ΑΔΜΗΕ (ΑΔΜΗΕ)	1,764	2,56
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	6,3	2,94
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	1,73	2,37
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	9,76	0,41
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	17,89	1,53
ΛΑΜΔΑ (LAMBDA DEVELOPMENT)	5,7	-0,09
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΧΧΑΛΚΟΡ)	1,614	-0,98
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,03	0,78
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	14,97	0,54
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	3,76	0,27
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	1,419	-0,67
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,077	0,37
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,09	3,5
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	4,65	0,65
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	7,04	1,15
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	13,16	1,23
ΜΟΗ (ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ)	19,25	2,94
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	6,68	1,67
ΟΛΠ (ΟΛΠ)	16,28	0,37

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΧΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	63	189	4.582
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	0	0	5
FTSE/Χ.Α. Large Cap	63	189	4.577
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.000	8.906	312.495
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	17	88	7.014
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	338	4.544	141.026
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	1	1	547
SENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	15	77	5.307
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	0	0	546
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	24	601	14.445
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	0	0	393
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	9	19	1.435
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	10	50	8.103
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	10	34	1.165
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	42	135	1.035
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	4	25	3.859
JUMBO (ΚΟ)	0	0	998
LAMBDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	26	44	5.102
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	9	212	15.618
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	18	37	576
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	21	86	2.135
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	54	680	19.185
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	62	263	2.473
ΟΤΕ (ΚΟ)	165	578	2.673
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	518
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	38	700	40.677
ΔΕΗ (ΚΟ)	80	517	25.905
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	24	97	6.324
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	10	51	1.085
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΣΑ/ΝΥ (ΚΑ)	23	67	4.351
Δικαιώματα σε Δείκτες	11	51	1.100
FTSE/Χ.Α. Large Cap	11	51	1.100
Δικαιώματα σε Μετοχές	2	8	748
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	20
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	0
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	47
ΟΤΕ (ΚΟ)	1	5	86
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	280
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	3	315
Συνολική Δραστηριότητα	1.076	9.154	318.925

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 29 Νοεμβρίου 2022

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΗ	ΑΝΟΤΑΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΗΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.2300	1.2700	1.2462	4.3620	"31,090"	1.2350	1.2500	1.2450	1,22
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	1.8000	1.8250	1.8063	0.5360	"80,731"	1.8050	1.8200	1.8200	0,00
ΔΗΠΕ	Demetra Holdings Plc (EM)	0.4320	0.4660	0.4470	1.3460	"101,960"	0.4500	0.4600	0.4500	2,27
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.1050	0.1050	0.1050	0.9570	480	0.1050	0.0000	0.1050	9,38
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0640	0.0680	0.0661	0.3430	"64,900"	0.0655	0.0680	0.0675	5,47
ΤΣΟΚ	A TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD	0.0880	0.0925	0.0903	0.0250	200	0.0870	0.0970	0.0880	-2,22
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.8300	1.9000	1.8483	3.8940	"9,095"	1.8700	1.9000	1.8900	3,28
ΕΝΔΕΛΤΗΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.4700	1.5800		
ΚΟΖΑ	ΚΟΞΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0455	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ	0.0140	0.0140	0.0140	0.0000	"5,505"	0.0140	0.0150	0.0140	0,00
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0425	0.0470		
ΕΛΜΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3460	0.3540		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (EM)						0.0000	0.0650		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0.0035	0.0035	0.0035	0.1000	"500,000"	0.0030	0.0035	0.0035	40,00
ΦΑΕΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD	0.2900	0.3240	0.3029	-5.7140	"2,100"	0.0000	0.0000	0.2900	-19,44
ΤΟΕΠ	ΤΟΣΟΤΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.0315		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ΤΩΝ ΠΡΟΔΟΣΕΩΝ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ *						0.0000	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0190	0.0000		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0840	0.0840	0.0840	-0.0500	"10,000"	0.0765	0.0880	0.0840	-0,59
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0.0425	0.0425	0.0425	-0.3500	"1,483"	0.0430	0.0500</		

Μειώνεται η ανδρική γονιμότητα

Στα 8 δισ. ο παγκόσμιος πληθυσμός, αλλά επιβραδύνεται ο ρυθμός

Το ορόσημο των οκτώ δισεκατομμυρίων κατοίκων ξεπέρασε, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο πληθυσμός του πλανήτη. Ωστόσο, όπως διαπιστώνεται, μετά τη μεταπολεμική πληθυσμιακή έκρηξη, στα μέσα του 20ού αιώνα, η αύξηση του πληθυσμού έχει επιβραδυνθεί. Θα χρειαστούν 15 χρόνια μέχρι να φθάσουμε το επόμενο ορόσημο των εννέα δισεκατομμυρίων κατοίκων στον πλανήτη, ενώ τα δέκα δισεκατομμύρια δεν θα τα προσεγγίσουμε πριν από το 2080.

Ο Τζον Ουίλμορθ, υπεύθυνος του προγράμματος του ΟΗΕ για τον πληθυσμό, τόνισε ότι η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού στα οκτώ δισεκατομμύρια συνιστά μια ανθρώπινη επιτυχία, αλλά ταυτόχρονα εγκυμονεί κινδύνους

για το μέλλον, ιδιαίτερα για περιοχές όπου δεν υπάρχει επάρκεια πόρων. Ο γενικός γραμματέας του διεθνούς οργανισμού Αντόνιο Γκουτέρες δήλωσε χτες ότι «το ορόσημο που φθάσαμε είναι μια ευκαιρία για να γιορτάσουμε την ετερογένεια και τις προόδους της ανθρωπότητας και να αναγνωρίσουμε την κοινή ευθύνη μας για τον πλανήτη». Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, άλλωστε, αποδίδει την αύξηση του πληθυσμού σε σειρά παραγόντων, όπως, π.χ., η σημαντική εξέλιξη στην παροχή υπηρεσιών δημόσιας υγείας, που αυ-

ξησαν το προσδόκιμο ζωής και περιορίσαν τις πιθανότητες πρόωρου θανάτου, η βελτίωση της διατροφής κ.ά. Εξάλλου, ίσως υπάρχει εξήγηση γι' αυτή την επιβράδυνση της αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού.

Μελέτη που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Human Reproduction Update υποδεικνύει ότι η συγκέντρωση σπερματοζωαρίων στο ανδρικό σπέρμα μειώθηκε κατά την περίοδο 1973-2018 από τα 101,2 εκατομμύρια ανά ml στα 49 εκατομμύρια ανά ml. Η ίδια επιστημονική ομάδα, σε μελέτη που δημοσίευσε το 2017, διαπίστωσε ότι τα τελευταία 40 χρόνια η συγκέντρωση σπερματοζωαρίων έχει μειωθεί κατά 50% καθώς και ότι φθίνει με μεγαλύτερη ταχύτητα απ' ό,τι παλαιότερα, παγκοσμίως. Ο συντάκτης της μελέτης, καθηγητής Χαγκάι Λιβάνι του Εβραϊκού Πανεπιστημίου της Ιερουσαλήμ, επισφραίζει ότι «τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε μας δείχνουν ότι κάτι δεν πάει καλά με τον πλανήτη και πρέπει να ενεργήσουμε, προτού προσεγγίσουμε ένα σημείο που δεν θα υπάρχει επιστροφή».

Μελέτες που εκπονήθηκαν παλαιότερα υποδεικνύουν ότι η συγκέντρωση σπερματοζωαρίων έχει πέσει κάτω από τα 40 εκατομμύρια ανά ml. Παρότι οι τελευταίοι υπολογισμοί είναι αρκετά πάνω από το συγκεκριμένο όριο, ο καθηγητής Λιβάνι τονίζει ότι πρέπει να έχει αυξηθεί ο αριθμός των ανδρών που ήδη παρουσιάζουν πρόβλημα γονιμότητας. Οι επιστήμονες στην τελευταία μελέτη συνυπολόγισαν παράγοντες όπως η ηλικία και η διάρκεια της αποχής των συμμετεχόντων, και απέκλεισαν άνδρες με γνωστά προβλήματα γονιμότητας, όμως η αξιοπιστία της θεωρείται περιορισμένη επειδή δεν έχει αξιολογηθεί άλλους παράγοντες ποιότητας του σπέρματος.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αποδίδει την αύξηση του πληθυσμού σε σειρά παραγόντων, όπως π.χ. η βελτίωση στην παροχή υπηρεσιών δημόσιας υγείας, η καλύτερη διατροφή κ.ά., αλλά ταυτόχρονα επισφραίζει κινδύνους για το μέλλον, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου δεν υπάρχει επάρκεια πόρων.

«Πράσινο φως» της Ε.Ε. για χρήση κινητών εν πτήση

Πράσινο φως για τη χρήση κινητής τηλεφωνίας κατά τη διάρκεια των αεροπορικών ταξιδιών έδωσε στους αερομεταφορείς η Ε.Ε. που μπορούν πλέον να εγκαταστήσουν δίκτυο 5G. Η Επιτροπή άνοιξε έτσι μια νέα σελίδα στην ιστορία των τηλεπικοινωνιών, καθώς πλέον οι αεροπορικοί επιβάτες δεν θα χρειάζεται να κλείνουν τα έξυπνα κινητά τους όσο βρίσκονται εν πτήση, αλλά θα μπορούν να τα χρησιμοποιούν απρόσκοπτα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσάρμοσε τη νομοθεσία για τη χρήση των κινητών προκειμένου να απηχέει και τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις.

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς Τιερί Μπρετόν δήλωσε χαρακτηριστικά ότι πλέον «ο ουρανός δεν είναι το όριο για τηλεπικοινωνίες υψηλής ταχύτητας και απόδοσης» και υπογράμμισε ότι το 5G θα επιτρέψει την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών πολλαπλασιάζοντας τις ευκαιρίες ανάπτυξης στην Ε.Ε.

Η Κομισιόν ήδη από το 2008 είχε δεσμεύσει κάποιες συχνότητες για τη χρήση κινητής τηλεφωνίας στα αεροσκάφη, επιτρέποντας στους επιβάτες να χρησιμοποιούν εν πτήση τέτοιες υπηρεσίες.

Κλήσεις και μηνύματα

Στα αεροσκάφη αναμένεται να τοποθετηθούν οι λεγόμενες «πικκοκυφέλες» που επιτρέπουν την ασφαλή κάλυψη 5G και τη σύνδεση με όλο τον κόσμο μέσω δορυφόρου, καθώς και την πραγματοποίηση τηλεφωνικών κλήσεων, την αποστολή και λήψη γραπτών μηνυμάτων και τη μεταφορά δεδομένων μέσω δορυφόρου σε κινητούς δέκτες στη Γη.

Από την προσαρμογή της νομοθεσίας που επεξεργάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα επωφεληθούν μόνον οι αεροπορικοί ταξιδιώτες, αλλά και κάθε μέσο μεταφοράς που θα μπορεί να διαθέτει γρήγορες ασύρματες συνδέσεις. Αλλωστε, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. έχουν προθεσμία μέχρι την 30ή Ιουνίου της επόμενης χρονιάς για να κάνουν προσβάσιμο το δίκτυο 5G στους πολίτες των χωρών τους. Η Κομισιόν ήδη από το 2008 είχε δεσμεύσει κάποιες συχνότητες για τη χρήση κινητής τηλεφωνίας στα αεροσκάφη, επιτρέποντας στους επιβάτες να χρησιμοποιούν εν πτήση τέτοιες υπηρεσίες. Με την προσαρμογή της νομοθεσίας αναμένεται ότι η χρήση του κινητού στις αεροπορικές πτήσεις, εντός Ε.Ε. επί του παρόντος, θα γίνει πιο διαδεδομένη.

Στα αεροσκάφη θα τοποθετηθούν «πικκοκυφέλες» που επιτρέπουν την ασφαλή κάλυψη 5G και τη σύνδεση μέσω δορυφόρου.

Την ίδια στιγμή, αρνητική στην εφαρμογή της νέας τεχνολογίας εμφανίζεται η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας που εξέτασε το ενδεχόμενο εγκατάστασης 5G στα αεροσκάφη απορρίπτοντας το τελικά, εξαιτίας της μεγάλης αντίθεσης που εξέφρασαν φορείς της αεροπορικής βιομηχανίας, αλλά και οι χειριστές και τα πληρώματα των αεροσκαφών, οι οποίοι θεωρούν ότι ένα τέτοιο βήμα θα εγκυμονούσε κινδύνους τόσο για την ασφάλεια των πτήσεων, όσο και για την εθνική ασφάλεια.

Πόσο ευχάριστο μπορεί να είναι το πολύωρο ταξίδι σε ένα αεροπλάνο γεμάτο με επιβάτες που θα μιλούν, θα φωνάζουν, θα γελούν και θα καβγαδίζουν ασταμάτητα στο κινητό τους, είναι κάτι που μπορεί να απαντηθεί μόνο όταν το 5G γίνει πραγματικότητα στα αεροσκάφη.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

1984

Όποιος ελέγχει το παρελθόν ελέγχει το μέλλον.
Όποιος ελέγχει το παρόν ελέγχει το παρελθόν.

του ΤΖΟΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ
σε διασκευή των Ρόμπερτ Άικ και Ντάνκαν Μακρίλαν

ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΚ ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ
από **07.10.2022**
Κάθε Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο στις 20:30 και Κυριακή στις 18:00

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ:

ΛΕΜΕΣΟΣ ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 20:30	ΠΑΦΟΣ ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 20:30	ΛΑΡΝΑΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Γ. ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ» 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 20:30
---	---	---

77 77 27 17 **THOC.ORG.CY**

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΖΟΝ ΠΑΤΡΙΚ ΣΑΝΛΕΪ

ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ

Σκηνοθεσία: **ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ**

Η αθωότητα είναι αρετή μόνο σ' έναν κόσμο όπου δεν υπάρχει το Κακό.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ Θέατρο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης κάθε Παρασκευή, Σάββατο στις 20:30 και Κυριακή στις 18:00	ΛΑΡΝΑΚΑ Δημοτικό Θέατρο «Γεώργιος Λυκούργος» Τετάρτη 14 Δεκεμβρίου 2022 στις 20:30
ΠΑΦΟΣ Μαρκίδειο Θέατρο Τετάρτη 30 Νοεμβρίου 2022 στις 20:30	ΛΕΜΕΣΟΣ Θέατρο Ριάλτο Τετάρτη 21 Δεκεμβρίου 2022 στις 20:30

ΥΠΕΡΤΙΤΛΙΣΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 9 Δεκεμβρίου 2022 (ελληνικά) 16 Δεκεμβρίου 2022 (αγγλικά και τουρκικά)	ΛΕΜΕΣΟΣ 21 Δεκεμβρίου 2022 (αγγλικά και τουρκικά)
--	---

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ
Ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy
Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00)
ΛΕΜΕΣΟΣ: Ηλεκτρονικά στη σελίδα www.rialto.com.cy
Ταμείο Θεάτρου Ριάλτο, τηλ. 7777745

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Πήγαμε 30 χρόνια πίσω στην ποιότητα αέρα

Υψηλές τιμές σε μικροσωματίδια, διοξείδιο του αζώτου και όζον ευθύνονται για 10.000 πρόωρους θανάτους στην Ελλάδα

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Ο καπνός από τζάκια και ξυλόσομπες και οι ρύποι από τα οχήματα φέρουν την κύρια ευθύνη για περίπου 10.000 πρόωρους θανάτους τον χρόνο στην Ελλάδα. Η ατμοσφαιρική ρύπανση συνδέεται και με μακροχρόνιες ασθένειες, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην τρίτη υψηλότερη θέση της ευρωπαϊκής λίστας στην επίδραση του διοξειδίου του αζώτου στον σακχαρώδη διαβήτη. Γενικά η ατμοσφαιρική ρύπανση στοίχισε τη ζωή σε 311.000 Ευρωπαίους πολίτες το 2020, παραμένοντας η κυριότερη περιβαλλοντική απειλή στην ήπειρο.

Τα νέα στοιχεία για την επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία των Ελλήνων προέρχονται από την έτσια έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, που δη-

Κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα αστικά κέντρα της Ελλάδας είναι η κίνηση των οχημάτων, τα τζάκια και οι σόμπες.

μοσιοποιείται σήμερα. Σύμφωνα με την έκθεση, που αφορά το 2020, περίπου 8.800 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους πρόωρα στην Ελλάδα εξαιτίας των αυξημένων τιμών μικροσωματιδίων, περίπου 1.900 από αυξημένες τιμές διοξειδίου του αζώτου και 920 από τις υπερβάσεις στις τιμές του όζοντος. Οι ανώτατες τιμές αυτών των ρύπων είναι 5 μg/m³ για τα αιωρούμενα μικροσωματίδια, 10 μg/m³ για το διοξείδιο του αζώτου και 70 μg/m³ για το όζον.

Σακχαρώδης διαβήτης

Η έκθεση χρησιμοποιεί και έναν άλλο δείκτη για να μετρήσει την επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις μακροχρόνιες ασθένειες (έτη ζωής με αναπηρία, YLD). Η Ελλάδα λοιπόν βρίσκεται στην 3η θέση στην Ευρώπη όσον αφορά την επίδραση της ρύπανσης στον σακχαρώδη διαβήτη (60,7 YLD ανά 100.000 κατοίκους) και στη 16η θέση όσον αφορά τη χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (35,5 YLD ανά 100.000 κατοίκους).

Κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύ-

πανσης στα αστικά κέντρα της Ελλάδας είναι η κίνηση των οχημάτων και η θέρμανση. «Τον χειμώνα η σημαντικότερη πηγή είναι η θέρμανση και δη η καύση βιομάζας, δηλαδή τα τζάκια και οι σόμπες», εξηγεί ο Νίκος Μιχαλόπουλος, διευθυντής του Ινστιτούτου Ερευνών Περιβάλλοντος του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. «Το φαινόμενο αυτό εμφανίστηκε πριν από μία δεκαετία, στις αρχές της οικονομικής κρίσης, και παραμένει ισχυρό. Η ρύπανση από καύση βιομάζας μάς έχει φέρει πίσω στα επίπεδα ρύπανσης που υπήρχαν πριν από 20-30 χρόνια, σε ορισμένες πόλεις είναι ανάλογα με εκείνα χωρών της Ασίας. Φοβάμαι ότι φέτος η κατάσταση θα είναι χειρότερη, καθώς ο κόσμος έχει φοβηθεί από την άνοδο των τιμών του φυσικού αερίου και θα στραφεί και πάλι στην καύση ξύλων και πέλετ».

Στην περιφέρεια

Το πρόβλημα έχει σοβαρές διαστάσεις. «Η καύση βιομάζας στην Αθήνα είναι εξίσου υπεύθυνη με τη ρύπανση από τα οχήματα για τη γένεση νέων καρκίνων», λέει ο κ. Μιχαλόπουλος. Όμως η ρύπανση από τζάκια και σόμπες δεν αφορά μόνο την πρωτεύουσα. «Σε κάποιες πόλεις της περιφέρειας είναι πολύ χειρότερη. Για παράδειγμα, στα Ιωάννινα είναι έως τρεις φορές μεγαλύτερη. Δεν είναι θέμα πληθυσμού μόνο, αλλά εξαρτάται από το κλίμα της περιοχής, τις ατμοσφαιρικές συνθήκες, το ανάγλυφο, τη διεύθυνση του φυσικού αερίου σε μια πόλη».

Εισαγόμενοι ρύποι

Αξιοσημείωτο είναι ότι ένα κομμάτι της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στη χώρα μας δεν δημιουργείται εδώ, αλλά μεταφέρεται από άλλες χώρες. «Στα Βαλκάνια υπάρχει πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα με την καύση βιομάζας. Στη Σερβία, τη Βοσνία, τη Βόρεια Μακεδονία χρησιμοποιούν πολύ καυσόξυλα λόγω της οικονομικής κατάστασης. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 50% της ατμοσφαιρικής ρύπανσης το καλοκαίρι μεταφέρεται στη χώρα μας από την Ανατολική Ευρώπη και ιδίως τη Ρωσία».

Να σημειωθεί ότι η έκθεση καταγράφει και τον αριθμό των εισαγωγών σε νοσοκομεία πολιτών άνω των 65 με αναπνευστικά προβλήματα. Η Ελλάδα δεν εμφανίζεται στη λίστα, καθώς δεν έχει παρόμοια στοιχεία.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 3η θέση στην Ευρώπη όσον αφορά την επίδραση της ρύπανσης στον σακχαρώδη διαβήτη (60,7 YLD ανά 100.000 κατοίκους) και στη 16η όσον αφορά τη χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (35,5 YLD ανά 100.000 κατοίκους).

Ασθμα και εμφράγματα προκαλούν οι ρύποι

Της ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Από την πρόκληση κρίσεων βρογχικού άσθματος έως και σοβαρότερα προβλήματα, όπως ένα εμφράγμα του μυοκαρδίου, μπορούν να προκαλέσουν οι ατμοσφαιρικοί ρύποι στην υγεία των ανθρώπων. Τα παραδείγματα είναι πολλά, με πιο χαρακτηριστικό την αύξηση στις εισαγωγές ασθενών στις πνευμονολογικές κλινικές της χώρας που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, όταν είχε αυξηθεί σημαντικά η καύση ξύλου σε τζάκια και ξυλόσομπες ως μία φθηνότερη λύση για τη θέρμανση των σπιτιών. Ατμοσφαιρικοί ρύποι, όπως τα αιωρούμενα μικροσωματίδια μπορούν να επιβαρύνουν ένα πρόβλημα υγείας που ήδη υπάρχει, ενώ μακροπρόθεσμα λειτουργούν αθροιστικά, πλήττοντας κατά κύριο λόγο πνεύμονες και κυκλοφορικό.

Τμήματος του νοσοκομείου «Ευαγγελισμός», Γιώργος Μπουλμπασάκος, «ατμοσφαιρικοί ρύποι όπως τα αιωρούμενα μικροσωματίδια που προκαλούνται από κινητήρες καύσης αλλά και τζάκια, εφόσον εισέλθουν στον πνεύμονα μπορούν να του δημιουργήσουν ένα είδος φλεγμονής και να δράσουν ως αλλεργιογόνα προκαλώντας κρίσεις βρογχικού άσθματος και χρόνιας αναπνευστικής πνευμονοπάθειας. Δρουν και αθροιστι-

κά, που σημαίνει ότι σε βάθος χρόνου και σε συνεχή έκθεση του ατόμου στους ρύπους, ειδικά εάν είναι τοξικοί, μπορεί να δημιουργηθεί ίνωση του πνεύμονα». Αυτό σημαίνει ότι ο πνεύμονας κάνει τη σύσταση και την αρχιτεκτονική του, με αποτέλεσμα μη αναστρέψιμη μείωση της ικανότητας διάχυσης του οξυγόνου.

Καρδιαγγειακοί κίνδυνοι

Ο Κώστας Τουτούζας, καθηγητής Καρδιολογίας και υπεύθυνος του τμήματος Δομικών καρδιοπαθειών της Α' Πανεπιστημιακής Καρδιολογικής Κλινικής του ΕΚΠΑ στο Ιπποκράτειο νοσοκομείο, επισμαίνει στην «Κ» ότι τόσο οι επιδημιολογικές μελέτες όσο και η βασική έρευνα έχουν δείξει ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση αυξάνει τον καρδιαγγειακό κίνδυνο. «Μελέτες έχουν δείξει ότι σε περιοχές με υψηλούς ρύπους διοξειδίου του άνθρακα αυξάνονται οι καρδιαγγειακές παθήσεις και τα επίπεδα αρτηριακής πίεσης στους κατοίκους,

καθώς και οι νοσηλείες λόγω καρδιακών παθήσεων. Τα αιωρούμενα σωματίδια κάτω από PM_{2,5} αλλά και το όζον είναι οι πλέον επικίνδυνοι ρύποι», σημειώνει ο καθηγητής. Και συνεχίζει: «Προκαλούν οξειδωτικό στρες, φλεγμονή στις αρτηρίες, δυσλειτουργία του ενδοθηλίου και αγγειοσπασμό, που μπορεί να οδηγήσουν σε εμφράγμα του μυοκαρδίου, να επιδεινώσουν ένα ήδη υπάρχον καρδιαγγειακό πρόβλημα και να αυξήσουν τις νοσηλείες, αλλά και τους θανάτους από καρδιαγγειακά επεισόδια. Σαφώς σε άτομα υψηλού κινδύνου ο κίνδυνος είναι πιο άμεσος. Παραδείγματος χάριν, ένα άτομο που είναι καπνιστής, που έχει σακχαρώδη διαβήτη, που είναι υπέρβαρο και γενικά άτομο που έχει και άλλους παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη καρδιαγγειακών νοσημάτων, θα επηρεαστεί περισσότερο από τους ατμοσφαιρικούς ρύπους σε σχέση με ένα άτομο που δεν έχει αυτούς τους παράγοντες κινδύνου».

Αρνητική πρωτιά για τις χώρες Βαλκανίων και ανατολικής Ευρώπης

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

Τα Βαλκάνια και οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης έχουν την πιο ρυπαρόνη ατμόσφαιρα στην Ευρώπη. Αντιθέτως, οι χώρες του ευρωπαϊκού βορρά βρίσκονται στις χαμηλότερες θέσεις όσον αφορά τις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στη δημόσια υγεία.

Όπως αναφέρει η έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για 41 ευρωπαϊκές χώρες:

Το 2020 η ατμοσφαιρική ρύπανση οδήγησε σε έναν σημαντικό αριθμό πρόωρων θανάτων στα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Εκτιμάται ότι οι υπερβάσεις των ανώτατων τιμών που έχει θέσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) για τα αιωρούμενα μικροσωματίδια οδήγησε σε 238.000 θανάτους, για το διοξείδιο του αζώτου σε 49.000 θανάτους και για το όζον σε 24.000 θανάτους. Συγκεκριμένα:

- Αιωρούμενα μικροσωματίδια. Ο μεγαλύτερος αριθμός πρόωρων θανάτων εξαιτίας των PM_{2,5} σημειώθηκε το 2020 στην Ιταλία, στην Πολωνία, στη Γερμανία, στη Ρουμανία και την Ισπανία. Ωστόσο με βάση τον πληθυσμό, τις μεγαλύτερες συνέπειες είχε η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Σερβία, το Κόσοβο, η Βόρεια Μακεδονία και η Βουλγαρία. Αντιθέτως,

Η ετήσια έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος καταγράφει και την επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις μακροχρόνιες ασθένειες.

τις χαμηλότερες τιμές είχαν η Ισλανδία, η Φινλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Εσθονία.

- Διοξείδιο του αζώτου. Ο μεγαλύτερος αριθμός πρόωρων θανάτων καταγράφηκε το 2020 στην Τουρκία, στην Ιταλία, στη Γερμανία, στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ως ποσοστό του πληθυσμού, οι περισσότεροι πρόωροι θάνατοι σημειώθηκαν στη Βουλγαρία, στην Τουρκία, στη Ρουμανία, στην Ελλάδα και τη Σερβία. Η καλύτερη κατάσταση καταγράφηκε στην Εσθονία, στην Ισλανδία, στη Φινλανδία, στη Σουηδία και τη Δανία.

- Όζον. Οι χώρες με τον μεγαλύτερο αριθμό πρόωρων θανάτων το 2020 ήταν: Ιταλία, Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία και Τουρκία. Ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, τις χειρότερες συνέπειες είχε η Αλβανία, το Μαυροβούνιο, η Ελ-

Τη γέφυρα του Βελιγραδίου καλύπτει αιθαλομίχλη. Οι περισσότεροι πρόωροι θάνατοι εξαιτίας των PM_{2,5} -βάσει πληθυσμού- σημειώθηκαν το 2020 σε Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σερβία, Κόσοβο, Βόρεια Μακεδονία και στη Βουλγαρία.

λάδα, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και η Βόρεια Μακεδονία.

Συγκρίνοντας το 2020 με το 2019, ο αριθμός πρόωρων θανάτων που αποδίδονται στα αιωρούμενα μικροσωματίδια αυξήθηκε, ενώ μειώθηκε ο αντι-

στοιχος αριθμός για το διοξείδιο του αζώτου και το όζον. Όπως σημειώνεται στην έκθεση, ο μικρότερος αριθμός πρόωρων θανάτων εξαιτίας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης υπερκεράστηκε από τους πρόωρους θανάτους λόγω της

πανδημίας. Εκτός από τον αριθμό των πρόωρων θανάτων, η έτσια έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος καταγράφει και την επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις μακροχρόνιες ασθένειες. Όπως αναφέρει,

Αύξησε τα έσοδα της η FIFA με την επιλογή Κατάρ

Τα έσοδα της FIFA αυξήθηκαν κατά περισσότερο του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ, χάρη στην ανάθεση του Παγκοσμίου Κυπέλλου του 2022 στο Κατάρ, σύμφωνα με την ίδια τη διεθνή ομοσπονδία ποδοσφαίρου.

Τα οικονομικά στοιχεία που έδωσε πριν από μερικές μέρες στη δημοσιότητα ο πρόεδρος της FIFA, Τζζάνι Ινφραντίνο, δεν αφήνουν αμφιβολία για το ότι η κατά τα άλλα αμφιλεγόμενη επιλογή του εμιράτου πριν από 12 έτη για τη φιλοξενία της φετινής διοργάνωσης ήταν εξαιρετικά επικερδής για την ομοσπονδία. Ετσι, για την τετραετία 2018-2022, του κύκλου δηλαδή που κλείνει με τη διοργάνωση στο αραβικό κρατίδιο, τα έσοδα της FIFA εκτιμώνται στα 7,5 δισ.

δολάρια, έναντι 6,4 δισ. δολαρίων στην τετραετία 2014-2018.

Τα τηλεοπτικά δικαιώματα για το Μουντιάλ στο Κατάρ είχαν μεν συμφωνηθεί εδώ και μια δεκαετία, αλλά η άνοδος στα έσοδα προκύπτει χάρη στις πρόσφατες συμφωνίες χορηγίας, καθώς και στη συμπλεγμένη τοπικά διοργάνωση στο Κατάρ, καθώς όλοι οι αγώνες ουσιαστικά γίνονται στην Ντόχα και γύρω από αυτήν.

Πιο συγκεκριμένα, το κρίσιμο στοιχείο εδώ είναι πως το πρόγραμμα χορηγιών της ομοσπονδίας έλαβε γερή τονωτική ένεση από καταρινούς οργανισμούς που ελέγχονται ή συνδέονται με το αραβικό κράτος, όπως η γνωστή αεροπορική εταιρεία Qatar Airways, η κρατική

Η κατά τα άλλα αμφιλεγόμενη επιλογή του εμιράτου για τη φιλοξενία της φετινής διοργάνωσης ήταν εξαιρετικά επικερδής για την ομοσπονδία.

εταιρεία πετρελαίου και φυσικού αερίου QatarEnergy, η εταιρεία τηλεοπτικών κανάλιων Ooredoo, αλλά και η Εθνική Τράπεζα του Κατάρ, γνωστή με τα αρχικά QNB.

Επιπλέον η FIFA έχει γλιτώσει από σημαντικά έξοδα για τις μετακινήσεις μεταξύ πόλεων, αφού σε αντίθεση με

προηγούμενες διοργανώσεις σκορπισμένες μεταξύ των πολλών πόλεων, αλλά και με την επόμενη που θα μοιραστεί σε ΗΠΑ, Μεξικό και Καναδά, το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2022 γίνεται σε οκτώ μόνο γήπεδα που βρίσκονται όλα εντός ακτίνας 50 χιλιομέτρων από την Ντόχα, την πρωτεύουσα του εμιράτου. Αξιοματώχου της ομοσπονδίας εκτιμούν ότι τα πρόσθετα έσοδα θα επιτρέψουν τη διοχέτευση επιπλέον 700.000 δολαρίων στις επενδύσεις υπέρ του ποδοσφαίρου παγκοσμίως, την ώρα που δυναμώνουν οι φωνές διεθνώς που ζητούν τα έξτρα έσοδα, ή μεγάλο μέρος αυτών, να δοθούν στις οικονομικές νεκρών εργατών στο Κατάρ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ανάθεση του Μουντιάλ στο Κατάρ πριν από 12 χρόνια απέφερε στη FIFA την τετραετία 2018-2022 έσοδα ύψους 7,5 δισ. δολαρίων.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Προσδοκίες για πριότερη αύξηση επιτοκίων

Σύμφωνα με τα πρακτικά από την τελευταία συνεδρίαση της αρμόδιας επιτροπής για τη χώρα της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ (FOMC), 1-2 Νοεμβρίου, στην οποία αποφασίστηκε η τέταρτη κατά σειράν αύξηση 75 μ.β. στα επιτόκια, η πλειοψηφία των μελών θεωρεί ότι ο ρυθμός επιτοκιακών αυξήσεων θα πρέπει να επιβραδυνθεί σύντομα, λόγω της αβεβαιότητας για το διάστημα της χρονικής υστέρησης μεταξύ των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής και της επίδρασης τους στην οικονομία. Επίσης, αν και τα πρακτικά επιβεβαίωσαν ότι η προσοχή της επιτροπής έχει μετατοπιστεί από τον ρυθμό αύξησης των επιτοκίων στο τερματικό επιτόκιο και το διάστημα που το βασικό επιτόκιο παρέμβασης fed funds rate θα πρέπει να παραμείνει σε αυτό το επίπεδο, υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των μελών σχετικά με το ύψος του τερματικού επιτοκίου. Ορισμένοι θεωρούν ότι θα πρέπει να είναι υψηλότερο σε σχέση με την προηγούμενη εκτίμηση τον Σεπτέμβριο (δηλαδή πάνω από 4,60% και πολύ πιο ψηλά από το επίπεδο μακροχρόνιας ισορροπίας 2,5%), ενώ άλλοι ανησυχούν για τον κίνδυνο υπερβολικής σύσφιξης.

Η προοπτική πριότερης αύξησης των αμερικανικών επιτοκίων τους επόμενους μήνες σε συνδυασμό με πρόσφατες ανακοινώσεις ασθενών στοιχείων από τις ΗΠΑ οδήγησαν σε πτωτική αναθεώρηση των προσδοκίων για το τερματικό επιτόκιο το 2023 στο 5,0% από 5,12% περίπου στις αρχές της εβδομάδας. Η εξέλιξη αυτή ενόσχεσε τα περισσότερα διεθνή χρηματιστήρια, παρά την απογοήτευση των επενδυτών για το ενδεχόμενο εγκατάλειψης από την Κίνα της πολιτικής «μηδενικής ανοχής» στον κορωνοϊό σύντομα, μετά το ρεκόρ των νέων κρουσμάτων τις τελευταίες ημέρες που έχει οδηγήσει στην επιβολή περιοριστικών μέτρων. Ανοδικά κινήθηκαν και τα κυβερνητικά ομόλογα των ΗΠΑ, συμπερασύροντας στο ράλι των τιμών και τους ευρωπαϊκούς κρατικούς τίτλους, οι οποίοι έμειναν σε μεγάλο βαθμό ανεπηρέαστοι από τις αντικρουόμενες δηλώσεις αξιωματούχων της ΕΚΤ σχετικά με το ενδεχόμενο νέας αύξησης 75 μ.β. ή μικρότερης 50 μ.β. στα επιτόκια στην επόμενη συνεδρίαση τον Δεκέμβριο, καθώς και από την αύξηση της τιμής του φυσικού αερίου πάνω από τα 120 ευρώ/μεγαβάτώρα μετά την προειδοποίηση της Gazprom για ενδεχόμενη διακοπή των ροών προς την Ευρώπη μέσω της Ουκρανίας.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης & Έρευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

ING: Ευάλωτες στην ενεργειακή κρίση οι ελληνικές τράπεζες

Οι κίνδυνοι από την άμεση και έμμεση έκθεση στον ενεργειακό κλάδο αυξάνονται

της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΑΗ**

Οι τράπεζες στη Γερμανία, στην Ελλάδα, στην Ιταλία και στην Ολλανδία είναι οι περισσότερο εκτεθειμένες στην Ευρώπη στις επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης μέσω του εταιρικού δανεισμού, όπως σημειώνει η ING. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν σημαντικά ανοίγματα τόσο στις καθαρά ενεργειακές επιχειρήσεις όσο και σε επιχειρήσεις έντασης ενέργειας, ενώ κατατάσσονται σε αυτές με τα χαμηλότερα κεφαλαιακά «μαξιλάρια» και επομένως αντιμετωπίζουν άμεσο κίνδυνο δημιουργίας νέου κύματος κόκκινων δανείων.

Πιο αναλυτικά, όπως επισημαίνει η ολλανδική τράπεζα, τα θεμελιώδη μεγέθη των ευρωπαϊκών τραπεζών πιέζονται από τη συνεχιζόμενη ενεργειακή κρίση και οι κίνδυνοι από την άμεση και έμμεση έκθεση στον ενεργειακό κλάδο αυξάνονται.

Εχουν σημαντικά ανοίγματα τόσο στις καθαρά ενεργειακές επιχειρήσεις όσο και σε επιχειρήσεις έντασης ενέργειας.

Στο τέλος του β' τριμήνου, τα ανεξόφλητα δάνεια των ευρωπαϊκών τραπεζών προς τον ενεργειακό κλάδο άγγιζαν τα 322 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 18% σε ετήσια βάση ή κατά 50 δισ. ευρώ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών. Εκτός, η έκθεση στον ενεργειακό τομέα έχει αυξηθεί περαιτέρω, καθώς λόγω της ενεργειακής κρίσης οι τράπεζες έχουν στηρίξει ενεργειακές εταιρείες και έχουν παράσχει πιστωτικές γραμμές για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις τους.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ING, ο δανεισμός των ευρωπαϊκών τραπεζών στον ενεργειακό τομέα αντιπροσωπεί το 5,2% του συνόλου των εταιρικών δανείων, αλλά μόνο το 1,6% του συνολικού δανεισμού. Αν και οι γαλλικές τράπεζες έχουν παράσχει τα περισσότερα δάνεια στον κλάδο της ενέργειας, κοντά στα 90 δισ. ευρώ, ωστόσο ως ποσοστό των συνολικών δανείων είναι χαμηλά. Στις τράπεζες με τα

Η ολλανδική τράπεζα προειδοποιεί για τον κίνδυνο δημιουργίας νέων κόκκινων δανείων. Στις τράπεζες με τα μεγαλύτερα ανοίγματα στον ενεργειακό τομέα έναντι του μεγέθους του συνολικού εταιρικού χαρτοφυλακίου στην Ε.Ε. περιλαμβάνονται οι γερμανικές (8,2%) και οι ελληνικές (7,9%).

μεγαλύτερα ανοίγματα στον ενεργειακό τομέα έναντι του μεγέθους του συνολικού εταιρικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνονται οι γερμανικές (8,2%) και οι ελληνικές (7,9%), όπου το μερίδιο επί των συνολικών δανείων είναι επίσης το υψηλότερο μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις, η ενεργειακή κρίση επηρεάζει τις τράπεζες και με έμμεσο τρόπο, τονίζει η ING. Εκτός από τις εταιρείες που ανήκουν καθαρά στον κλάδο της ενέργειας, οι εταιρείες που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ενέργεια για την κύρια λειτουργία τους αναμένεται επίσης να επηρεαστούν σημαντικά από τις διαταραχές στις αγορές ενέργειας. Σε αυτές περιλαμβάνονται εταιρείες σε τομείς όπως τα ορυχεία, τα λατομεία, οι μεταφορές, η αποθήκευση, η γεωργία,

η δασοκομία, η αλιεία, η ύδρευση και η μεταποίηση, που είναι όλοι ενεργοβόροι.

Οι τράπεζες της Ε.Ε. είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε επιχειρήσεις σε τομείς υψηλής έντασης ενέργειας, με τα ανοίγματα να ανέρχονται σε 1,7 τρις. ευρώ ή στο 27,9% των συνολικών εταιρικών δανείων στο β' τρίμηνο του 2022. Τα ανοίγματα αντιπροσωπεί το 8% περίπου του συνόλου των χορηγήσεων. Τα υψηλότερα απόλυτα ανοίγματα είναι σε γαλλικές, ιταλικές και ισπανικές τράπεζες. Ωστόσο, το μερίδιο των τομέων έντασης ενέργειας ως ποσοστό του συνολικού εταιρικού χαρτοφυλακίου και ως ποσοστό του συνολικού δανεισμού είναι υψηλότερο σε χώρες όπως η Ελλάδα (στο 42% και το 17% αντίστοιχα), η Ιταλία (39% και 15%) και η Ολλανδία (41% και 12%). Πάντως, όπως επισημαίνει η ING, τα

κεφαλαιακά «μαξιλάρια» των τραπεζών παρέχουν προστασία έναντι υψηλότερων κινδύνων στον δανεισμό. Και σε αυτό το μέτωπο, ωστόσο, οι ελληνικές τράπεζες αντιμετωπίζουν από τους υψηλότερους κινδύνους. Αν και οι ευρωπαϊκές τράπεζες γενικότερα έχουν πολύ υψηλά κεφαλαιακά αποθέματα, οι τράπεζες στη Νότια Ευρώπη έχουν σχετικά μικρότερα «μαξιλάρια». Ο δανεισμός στον κλάδο της ενέργειας ως ποσοστό των συνολικών κεφαλαίων είναι υψηλότερος σε Ελλάδα, Γερμανία και Ισπανία, καθώς οι τράπεζες έχουν υψηλότερα ανοίγματα και χαμηλότερα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας. «Αυτό δίνει κάποιες γενικές ενδείξεις για το ποιες τράπεζες είναι πιο εκτεθειμένες στις αλλαγές στην πιστωτική ποιότητα αυτών των ανοιγμάτων», τονίζει η ING.

Έντεκα συνεχόμενες ανοδικές συνεδρίες συμπλήρωσε την Τρίτη το ΧΑΚ

Μικρά κέρδη παρουσίασε την Τρίτη το Χρηματιστήριο, συμπληρώνοντας έντεκα συνεχόμενες ανοδικές συνεδρίες, με τον Γενικό Δείκτη να πλησιάζει το όριο των 90 μονάδων. Ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε άνοδο σε ποσοστό 0,68% κλείνοντας στις 87,29 μονάδες, ενώ ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 52,50 μονάδες, παρουσιάζοντας άνοδο 0,69%. Ο ημερήσιος κέρδος ανήλθε στα ψηλά επίπεδα των €437.981. Στον ημερήσιο όγκο περιλαμβάνονται και προσμυφωμένες συναλλαγές σε τίτλους της Μιτισίδης Δημόσια Εταιρεία και της Petrolina Holdings ύψους €27.552 και €117.975 αντίστοιχα.

Το Χρηματιστήριο παρουσιάζει άνοδο 27% από την 1η Ιανουαρίου ενώ η απόδοση 52 εβδομάδων του Γενικού Δείκτη βρίσκεται στο 31,44%. Από τις 15 Νοεμβρίου ο Γενικός Δείκτης παρουσιάζει ποσοστιαία άνοδο 15,4%. Η σημερινή συνεδρία χαρακτηρίστηκε από έντονες διακυμάνσεις. Παρά το θετικό άνοιγμα, ο Γενικός Δείκτης υποχώρησε για λίγο διάστημα σε αρνητικό πρόσημο, για να ανακάμψει στη συνέχεια. Τα σκαμπανεβάσματα συνεχίστηκαν στο υπόλοιπο της συνεδρίας, με τον Γενικό Δείκτη στο τελευταίο ημίωρο να φτά-

νει στις 87,52 στην υψηλότερη τιμή της ημέρας (ένδο-συνεδριακά κέρδη 0,94%), για να υποχωρήσει στο κλείσιμο στις 87,29 μονάδες.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσε ο τίτλος της Τράπεζας Κύπρου με €145.824 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €1,82). Ακολούθησαν οι μετοχές της

Ο Γενικός Δείκτης κατέγραψε άνοδο σε ποσοστό 0,68% κλείνοντας στις 87,29 μονάδες.

Petrolina (Holdings) Public με €118.084 (άνοδος 0,93% - τιμή κλεισίματος €1,09), της Demetra Holdings Plc με €45.574 (άνοδος 2,27% - τιμή κλεισίματος €0,45), της Ελληνικής Τράπεζας με €38.745 (άνοδος 1,22% - τιμή κλεισίματος €1,24) και της Μιτισίδης Δημόσια Εταιρεία Λτδ με €31.051 (πτώση 9,00% - τιμή κλεισίματος €0,18). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεων, εννέα κινήθηκαν ανοδικά, επτά πτωτικά και δύο παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 260.

Οι τράπεζες πρέπει να κερδίσουν ξανά τους πελάτες τους

Την ανάγκη επαναπροσδιορισμού των σχέσεων μεταξύ των τραπεζών και των πελατών τους, σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού, λειτουργικότητας, συστημάτων, οργανωτικής δομής και εταιρικής κουλτούρας, υπογράμμισε ο διευθύνων σύμβουλος του ΤΧΣ Ηλίας Ξηρουχάκης μιλώντας στο 20th Bank Management Conference, σημειώνοντας ότι η δεκαετία της κρίσης επεδείνωσε τη σχέση του τραπεζικού συστήματος με τους πελάτες και κλονίσει αμφιβόρως την εμπιστοσύνη. «Μετά τις αξιωματικές, τελευταίες, μακροοικονομικές και τραπεζικές επιδόσεις και έχοντας κλείσει έναν προηγούμενο υπερδεκαετή κύκλο βαθιάς κρίσης, ήρθε η στιγμή να επαναπροσδιορίσουμε τον ρόλο του πελάτη στο ευρύτερο επιχειρηματικό μοντέλο του τραπεζικού συστήματος, θέτοντας τον καταναλωτή όσο και τον επιχειρηματία ως λόγο ύπαρξης και όχι απλώς ως μια προτεραιότητα», σημείωσε ο κ. Ξηρουχάκης, θέτοντας ως προτεραιότητες των τραπεζών για το εγγύς μέλλον τα εξής:

- Δημιουργία digital identity πελατών για την καλύτερη κατανόηση των πραγματικών αναγκών τους.
- Επένδυση σε τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης για τη συλλογή στοιχείων σε πραγματικό χρόνο από πλατφόρμες social media και προγράμματα Voice of the Customer (VOC), ώστε να υπάρχει συνεχής

αναπροσαρμογή της ταυτότητας του πελάτη με πραγματικά δεδομένα. Αυτό θα επιτρέψει την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών.

- Απλοποίηση και επτάχωση αποφάσεων για νέες πιστοδοτήσεις σε υφιστάμενους ή νέους εταιρικούς πελάτες και ιδιώτες.

- Μείωση των γραφειοκρατικών λειτουργιών και διασύνδεση με άλλους συνεργαζόμενους φορείς, όπως το Δημόσιο, άλλα πιστωτικά ιδρύματα και άλλα σχετικά οικοσυστήματα.

- Προσωποποιημένα προϊόντα – μετάβαση από προϊόντα σχεδιασμένα βάσει πελατειακών υποκατηγοριών σε προϊόντα προσαρμοσμένα στις εξατομικευμένες ανάγκες της εκάστοτε πελατείας. Για παράδειγμα, μέσω της παροχής δυνατότητας στους πελάτες να επιλέξουν αυτοβούλως τα προϊόντικα χαρακτηριστικά που ταιριάζουν στο δικό τους καταναλωτικό και συμπεριφορικό προφίλ.

- Βελτιστοποίηση της εμπειρίας των πελατών μέσω της περαιτέρω ενίσχυσης των online καναλιών – όπως, π.χ., με τον επανασχεδιασμό της διαλειτουργικότητας των εμπόρων υποστηρικτικών συστημάτων.

- Επιβράβευση των συνεπών πελατών με επιστροφή χρημάτων αλλά και άλλους τρόπους ενθάρρυνσης της περαιτέρω χρήσης των μέσων πληρωμών.

Ράλι ελληνικών ομολόγων «βλέπει» η Société Générale

της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΑΗ**

Υπομονή μέχρι το... β' εξάμηνο του 2023 συνιστά στους επενδυτές ελληνικών ομολόγων η Société Générale, καθώς εκείνη την περίοδο αναμένεται να ξεκινήσει ένα ισχυρό ράλι στους ελληνικούς κρατικούς τίτλους, όταν η Ελλάδα θα ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα και η αγορά της θα βιώσει την ευφορία που είχε δει η Πορτογαλία όταν ο πρώτος οίκος της έδωσε το ορόσημο investment grade τον Σεπτέμβριο του 2017.

«Ενώ υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές της Ελλάδας λόγω της ενεργειακής κρίσης και του αυξημένου κινδύνου ύφεσης σε ολόκληρη την Ε.Ε. και ο ρυθμός των αναβαθμίσεων έχει επιβραδυνθεί, εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε καλό δρόμο για να ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα το 2023», σημειώνει η Société. Όπως εξηγεί, τα θεμελιώδη μεγέθη της χώρας θα συνεχίσουν να βελτιώνονται κάρη και στα κεφάλαια του NGEU που θα ενισχύσουν περαιτέρω την ανάπτυξη, ενώ ο δείκτης χρέους προς ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί κάρη στην υπεραπόδοση του ΑΕΠ και στον υψηλό πληθωρισμό.

Ετσι, η Société Générale εκτιμά πως ένα ράλι στα ελληνικά ομόλογα πιθανότατα θα ακολουθήσει την πρώτη αναβάθμιση της

Ελλάδας από τους οίκους στην επενδυτική βαθμίδα. Όταν η Πορτογαλία αναβαθμίστηκε για πρώτη φορά σε BBB από την S&P τον Σεπτέμβριο του 2017, τα ομόλογά της απέντησαν με εντυπωσιακό ράλι. Αν και πολλοί βασικοί διεθνείς δείκτες ομολόγων απαιτούν τα ομόλογα μιας χώρας να έχουν τουλάχιστον δύο αξιολογήσεις επενδυτικής βαθμίδας για να είναι επιλέξιμα, ωστόσο οι αγορές αντέδρασαν αμέσως όταν ο πρώτος οίκος αναβάθμισε την Πορτογαλία. «Πιστεύουμε ότι αυτό θα μπορούσε να συμβεί στα ελληνικά ομόλογα από τα μέσα του 2023, αν και με μικρότερο αντίκτυπο, καθώς η τιμολογήσή τους είναι σχετικά ακριβή», όπως τονίζει. Η γαλλική τράπεζα παράλληλα συνιστά θετικές (long) θέσεις στα ελληνικά 10ετή ομόλογα έναντι των αντίστοιχων ιταλικών το 2023, καθώς όπως επισημαίνει τα θεμελιώδη μεγέθη της Ελλάδας βελτιώνονται, ενώ συνεχίζει να υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα για τα δημοσιονομικά σχέδια της Ιταλίας και την πολιτική της σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, οι ελληνικοί τίτλοι δεν θα επηρεαστούν από την ποσοτική σύσφιξη (QT) της ΕΚΤ, καθώς θα αφορά το πρόγραμμα PSPP στο οποίο δεν συμμετέχει η Ελλάδα. Πάντως τονίζει πως σε περίπτωση επιδείνωσης του κλίματος, τα ελληνικά ομόλογα αναμένεται να χτυπηθούν περισσότερο λόγω του ότι είναι πιο ευάλωτα.

Deloitte
2022 Global Impact Report
 Δημιουργώντας ένα καλύτερο μέλλον
 globalreport.deloitte